

Karkerên hemû welatan û gelên bîndest yekbin!

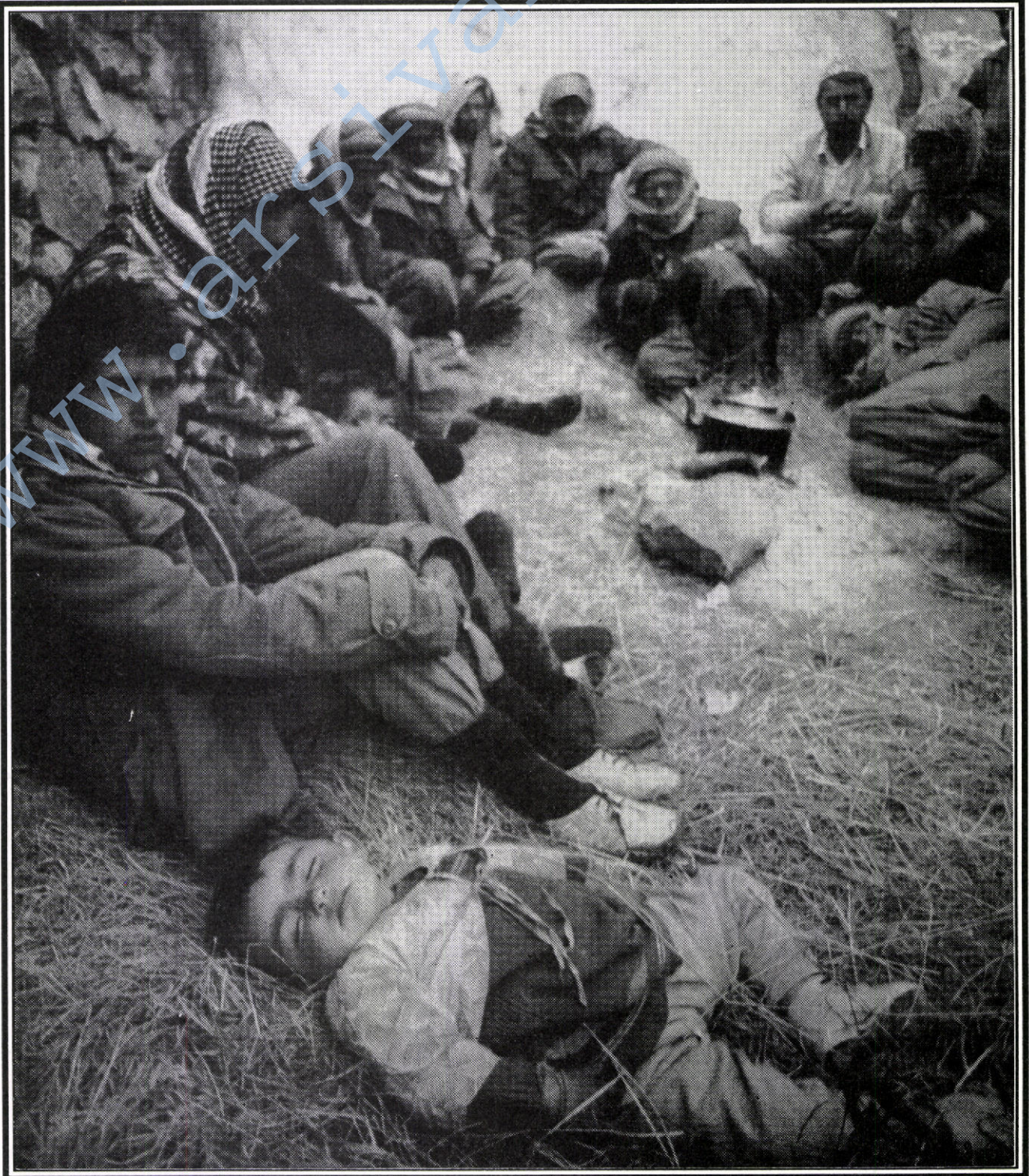
NIŞTİMAN

Sal: 1991

Meh: Hezîran

Hejmar: 18

Serxwebûn Demokrasî Sosyalizm Yekiti

NIŞTÎMAN

Xwedî: Komela Çanda Karkerên
Kurdistanê. (KOÇ-KAK)

Sahibî: Kurdistan İşçi - Kùltür Derneği

Utgivare: Kurdîstans Arbetar
Kùltur Förening.

REDAKSIYON

B.Bêwar
Bûbê
Mîrza Pîran
Nedîm Cihat
Şayîn

Navnîşan/Adress:
Box: 7031
163 07 Spånga - SWEDEN

Postgîro: 98 66 50 - 0

Abonett/Prenumeration:
Kes: 150 Skr. Sal/Âr
Maçam/Myndigheter: 200 Skr/Âr

Redaksiyon ji nivîsarên bi înzê ne
perpirsiyar e.
Nivîsarên ku ji Niştîman re tîn şandin,
eger çap ji nebin, li xwedî nayên
vegerandin.

Sal: 1991
Meh: Hezîran
Hejmar: 18
Biha: 10 Skr.

NIVÎSARÊN VÊ HEJMARÊ

Beşa Kurdî.....	Rûpel
Jiyana Mehmet Altan.....	3
Li Ser Civîna Stockholmê û Xebata Hevbeş.....	4
Daxuyaniya Civîna Stockholmê.....	6
Hevkarî Li Elmanya.....	7
Newroz (Zazakî).....	8
Siir û Deyrî (Zazakî).....	9
Beşa Tirki.....	Rûpel
Güney Kürdistan'da Son Gelişmeler.....	10
Av. Faik BUCAK.....	14
TBKP Üzerine.....	17
Saddam'ın Kanlı Ellerini Temizliyenler.....	20
Olaylar...Haberler...Yorumlar.....	22
Basın Açıklaması.....	25
Yazım Kurallarına İlişkin.....	26
İnfaz Yasası Çözüm Değildir.....	27
Niştîman'a Mektup.....	27

Kapak Düzeni: Foto. Sedat ARAL
Wenêyê bergê paşîn: Heval Mehmet ALTAN

Gelê Kurd di mercên penabertiyê de dîsa lawekî xwe yê hêja wenda kir. Hevalê têkoşer Mehemet Altan di 26-ê adara 1991-an de ji nava me koç kir. Rêxistina wî "RNK-KUK" û "Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê" bi hev re taziya wî danîn. Di sersaxiya wî de, gelek rêxistin, komele û sexs beşdar bûn û xemgîniyên xwe dan diyar kirin.

Ji bo şandina cenaza wî, Kolonyalistên Tirka destûr nedan. Piştî hewldanên pir alî di nava welêt de, bêçare man ku vê biryara xwe biguherin. Li bajarê Diyarbekirê bi qelebalixiyek gelekî mezin cenaza wî hate veşartin. Li ser jiyana û xebata wî Rêxistina wî belavokek belav kiribû. Ji bo bir anîna vî hevalê hêja, em wê belavokê li jêr diweşînin.

Bila serê gelê Kurd, malabata wî û heval û hogirên wî sax be.

NIŞTÎMAN

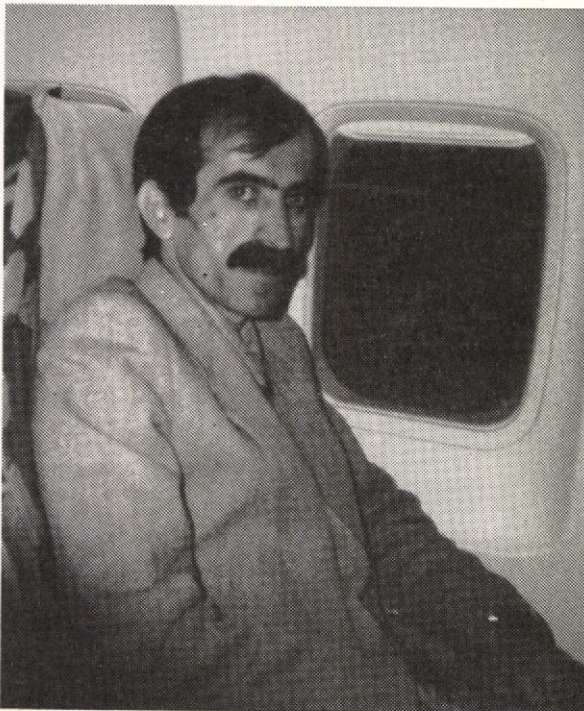
HEVALÊ XEBATKAR Û TÊKOŞER

MEHEMET ALTAN

JINAV ME KOÇ KIR

Hevalê têkoşer, lawê serbilind yê gelê kurd; Endamê Komîta Swêdê ya Rizgarixwazên Neteweyî yên Kurdistanê (RNK-KUK), Serokê berê yê "Komela Kurd Li Norrköping" û her weha endamê berê yê "Komîta Giştî" ya "Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê", Mehemet ALTAN di roja 26-ê Adara 1991-an de, ji ber nexweşiya kanserê ji nava me koç kir.

Heval Mehemet Altan di sala 1958-an de li Kurdistanê Bakur, li navçeya Mêrdîn, li gundê Talatê hatibû dinê. (Lê, di resmîyê de tarîxa ji dayikbûnê 1960 hatiye nivîsandin). Heval Mehemet gava dibe pênc salî malbata wî ji gund bar dîkin û li Diyarbekirê cîwar dibin. Dibistana pênc salan, ya navîn û Lîse li wê derê dixwîn e. Piştî wê li bajarê Erzurumê dest bi dibistana bilind ya Fakulta çandîniyê (zireetê) dikê. Ew ji wek gelek hevalên xwe yên şoreşger ji ber terora faşîstan di sinifa talî de, mecbûr dibe, ku dev ji dibistana xwe berde. Heval Mehemet ji malbateke welatparêz dihat. Ji malbata wî gelek mirovan di nava xebata siyasî de cihê xwe girtibûn. Loma ji têkiliyê wî, pir zû bi siyaseta û xebata welatparêzî re çêdibe. Di sala 1977-an de êdî bi awakî resmî dibe endamê T-KDP. Di nava Komîta perwederkirinê ya partiye û Komîta xorta bi awakî aktîfî xebat û tekoşînek giranbiha dida. Li gel xebata îlegal ya partiye, heval Mehemet di nava xebata "Komela Piştigiriya Zeytînpinar (ZEST-DER) û "Komela Çanda Ciwanên Şoreşgerên Diyarbekir" (DDGKD) de ji cihê xwe girtibû.

nava zîndana Diyarbekirê de dibe numûneyeke taybetî.

Di Tebaxa 1980-an de ji zîndana Diyarbekirê hate berdan. Piştî berdanê jî, kar û xebata xwe ya siyasî berdewam kir. Gava cunta faşîst di 12 îlonê de hat, dîsa li hevalê Mehemet hat gerandin. Lê, teva wî hawî jî, wî xebat û tekoşîna xwe di nava welêt heta Berçîla 1983-an domand.

Gava mercên kar û xebata wî di nava welêt de nema, heval Mehemet derbasî

Kurdistanê Rojavaya Başûr dibe û li wê derê qasî sal û nîvekê dimîne. Di 5-ê Adara 1985-an de, tê swêdê û li wê derê wek penaberê siyasî tê qebûl kirin.

Heval Mehemet li Swêdê jî, kar û xebata xwe ya siyasî û çandî bê westandin meşand. Li gel xebata xwe ya siyasî di nava rêxistina xwe de, ew ji kar û xebata çandî û komeletî jî paş de nedîma. Di sala 1987-an de di damezrandina "Komela Kurd Li Norrköping"ê rolekî taybetî list û du salan serokatiya wê komelê kir. Di sala 1989-an de dibe endamê "Komîta Giştî" ya "Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê". Teva nexweşiya wî ya giran, heval Mehemet ne dixwest ku ji xebata komeletî jî bê par bimîne û di Kongra Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê ya îsal jî (13-15-02-1991), wek nûner beşdar bûbû. Lê mixa bin, ji ber wê nexweşiya xwe ya bêderman hew dikaribû ro jekê beşdarî kongrê bibe.

Heval Mehemet, 20-ê Tebaxa 1988-an bi nexweşiya xwe ya kanserê hisiya bû. Di çirîya 1988-an de emeliyat bû û li dû emeliyatê jî, demê dûr û dirêj di hate tedawîkirin. Wî li hemberî vê nexweşiya bêçare jî tu demê hêvî û cesareta xwe neşkenand. Heta dema ji nav me koç kir jî, her guhê wî li ser bûyerên li Kurdistanê bû. Wî di 26-ê Adara 1991-an de di nava hevalên xwe de bi cesareteke mezin çavên xwe girt. Heval Mehemet zewicibû û bavê keçekê û sê kuran bû.

Heval Mehemet wê her gav di tekoşîna gelê kurd de bijî. Bila serê gelê kurd sax be.

**Rizgarixwazên Neteweyî yên
Kurdistanê
(RNK-KUK)
Komîta Ewrûpa**

LI SER CIVÎNA STOCKHOLMÊ Û XEBATEK HEVBEŞ

Mîrze Pîran

Di navbêra 3-5-ê gulana 1991-ê de, ji nûner û endamên 11 rêxistinên siyasî û kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî yên Kurdistana Bakur, 90 kes li Stockholmê civiyan. Ew, li ser rewşa tevgera Kurdistanê rawestiyên û li ser pêwîstiya xebatek bi hev re gotûbêjên heja kirin.

Di pêvajoya ku îro tevgera Kurdistana Bakur tê de derbas dibe, pirsgirêka herî girîng û sereke, pêwîstiya pêşengiyek bi rêxistinî, xurt û modern e. Rêxistinên me yên siyasî bi serê xwe û bi vê rêxistinîya xwe, ji bicihanîna vê vatiniyê dûr in. Eger em vê rastiya xwe bi dilsozî qebûl bikin, bersiva vê pirsgirêkê jî, bêtir zelal dibe. Wê gavê, bi hêsanê mirov dikare bibîne, ku divê alternatîfek weha bi hev re bête çêkirin.

Berî vê civînê jî, çî di nav rêxistinên siyasî de û çî jî di nava kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî de be, ji bo gotûbêj û çareserkirina pirsgirêkên tevgera Kurdistana Bakur gelek hevdîtîn û civîn çêbûn. Ji bo amadekirina vê civînê jî, çend hevalên ji rêxistinên û yên serbixwe li ser rawestiyên; Têkilî bi rêxistinên siyasî û kesên serbixwe re danîn û piştî wê, ev civîna hate çêkirin. Loma jî, mirov dikare bêje, ku civîna stockholmê jî hêlekê berde wama xebat, hevdîtîn û civînên din bû. Lê ji alîkî din jî, teva kêmanî û çêyiyên xwe, civînek taybetî bû. Berî hertîştî, cara yekem bû, ku ji Kurdistana Bakur jî 11 rêxistin û kesên serbixwe ewqas kes di civînek weha fireh de hatin cem hev. Bi hev re li ser pirs û pirsgirêkên tevgera Kurdistanê gotûbêj kirin û li ser xebatek bi hev re rawestiyên.

ARMANCA CIVÎNÊ

Di derheqê armanc û hêviyên ji civînê de, nerîn û bîrûbaweriyên cihê-cihê hebûn. Ev, ji bo her rêxistinê û heta her kesên serbixwe di hate guherandin. Ji gavên herî piçûk yên pratîk bigre, heta hazirî û destpêkek Kongra Nete-weyî... Di dawîya şewir û gotûbêjan de, wek ku di daxuyaniya civînê de jî hatiye diyarkirin, beşdarên civînê li ser hinek xalên hevbeş gihîştin hev.

Lê ji bo ku gotûbêjê pêşneyaran ke- te wextekî pir teng; Li ser wan pêşneya-

ran û daxuyaniya civînê zêde nehate rawestîn. Loma jî, gava daxuyaniya civînê derket, li ser hinek tiştên daxuyaniyê, têgihîştinên cihê-cihê derket holê. Ji ber wê yekê jî, pêwîst e, em wan tiştan bêtir zelal bikin. Di daxuyaniyê de, hinek tişt hene, ku nerînên hevbeş in. Lê hinek tişt hene ku hew li ser wan hatine peyvandin û di wan warande nerînên cihê hene. Loma jî gava ku tê gotin, ku li ser hinek tiştan "hatiye rawestîn"; Ev nayê wê manê, ku li ser wan tiştan hemfikirî çêbûye û biryar hatiye girtin. Divê ev weha zelal bête zanîn. Armanca sereke û hevbeş ya civîna stockholmê, pêkanîna "Konferansa Kurdistana Bakur li dervî welêt" e. Ji bo wê jî, divê li welatên din jî civînên wek ya Stockholmê bête çêkirin û bi hev re Konferansa li dervî welêt bête li darxistin. Di vê derheqê de di daxuyaniya civînê de, weha hatiye nivîsandin.

"1) Îro hewcedariyeke gelege mezin bi yekîtî û hevkarîyeke siyasî ya neteweyî û demokratîk, ku bikaribe tevgera Kurdistana Bakur di nav xwe de bicivîne, stratejiyeke hevbeş diyar bike û gelê Kurdistanê temsîl bike, heye.

Beşdarên civînê di wê baweriyê de ne, ku ji bo gihîştina vê armancê, divê partî û rêxistinên me yên siyasî, Komaleyên me yên civakî û rewşanbîrên me berpirsiyartiya xwe bînin cih. Di vê riyê de dê pêkanîna Konferansa neteweyî ya Kurdistana Bakur bibe gaveke girîng. Ji bo amadekirina mercên pêkanîna konferanseke weha, divê wek destpêk, konferansa Kurdistana Bakur li dervî welêt bête çêkirin.

2) Divê li ser naverok û awayê Konferansa Kurdistana Bakur li dervî welêt, hem li swêdê û hem jî li welatên din bi hêz û kesên ku di vê civînê de beşdar nebûne re, peywendî bête danîn. Herwisn divê li welatên din jî civînên wek civîna Stockholmê bêne li dar xistin.

Li gel vê armanca sereke, bê guman li ser hinek daxwaz û pêşneyarên din jî hate rawestîn. Herweha jî bo bi hazirîyek baş "Konferansa Li Dervî Welêt" bête amadekirin, divê ji niha de li ser hinek tiştan bête rawestîn. Loma jî, komîta Komisyona civînê wê hewl bide, ku ji kovarên ku li Ewropa derdikevin û ne merkezi ne, komiyonek bê çêkirin. Eger ev komiyon bikaribe li ser mercên jiyaneke weşanî ya bi hev re û li dervî welêt raweste û bi hazirîyek hevbeş bikaribin werin "konferansa li dervî welêt"; Wê di warê jiyana weşaniyek hevbeş de, hêsanîyek mezin çêbibe. Lê bê guman biryarên talî, wek prensîp divê li konferansê bête dayin.

Wek li jor jî, hatibû diyarkirin, ku di armanc û hêviyên ji konferansa li dervî

welêt bîrûbaweriyên cihê-cihê hene. Ev tiştêkî normal e. Tiştê pêwîst ew e, ku ji niha de em bikaribin her yek ji aliyê xwe de li ser vê meselê bisekinin; li gorî rastiya xwe û mercên objektîf û li ser armancên hevbeş serê xwe biwestîne. Gava mirov di vê zawiye de lê dinere:

a) Pêwîstiya xebatek bi hev re ya hem li hundir û hem jî derveyî welêt heye. Ji bo xebata nava welêt, hewcedariya beşdarbûna nava welêt heye. Bê vê beşdariyê ne heqê me heye, ku em li ser navê wan jî bipeyivin û ne jî tiştêkî objektîf e. Lê, gava em mercên wê bistewînin, em dikarin li dervî welêt li ser programek objektîf ya xebatê bi hev re bixebitin. Xebatek xurt, bi hev re û organîzekirî li dervî welêt, wê bibe piştgirî û qewetek gelek mezin ji bo xebata nava welêt.

b) Herweha, xebatek li ser programek li gorî rastiya me û bi hev re, wê bibe destpêkek rakirina bêbaweriyên li hemberî yekîtî û hevkarîyên, ku heta niha bi ser neketin.

c) Li ser programek weha, mirov dikare mercên rêxistinîyek hevbeş li Ewropa bistewîne.

d) Mirov dikare bi hev re jiyaneke gelekî xurtur ya weşanê bimeşîne.

e) Avayiyên demokrtîk û kulturî dikare di bin baskekî de bê civandin.

f) Bi wî awayî, temsîla Kurdistana Bakur li dervî welêt gelekî hêsantir dibê.

Bê guman, ew xalên li jorin di demek pir kurt û bi carekê nayê çêkirin. Lê, di wî warî de tiştên ku bikeve ser milên mirov, em bi cih bînin, pêkanîna wî tiştî ne ji dervî taqet û hêza me de ye. Ji xwe pêşiyê me jî gotine: "Bi xwezîya, mirov nagihêje tu kezîya". Gava em hewl nedin û bi dil û can nexebitin, menfaetên gelê xwe yên gelemperî nedin pêşîya menfaetên şexsî û grubî wê gavê ne tiştên mezin, tiştên piçûk jî, çênabe.

"KEVIRÊ MEZIN NE JI BO AVÊTINÊ YE"

Di pêvajoya ku îro tevgera Kurdistana Bakur tê de derbas dibe, pirsgirêka herî girîng û sereke, pêwîstiya pêşengiyek bi rêxistinî, xurt û modern e. Rêxistinên me yên siyasî bi serê xwe û bi vê rêxistinîya xwe, ji bicihanîna vê vatiniyê dûr in. Eger em vê rastiya xwe bi dilsozî qebûl bikin, bersiva vê pirsgirêkê jî, bêtir zelal dibe. Wê gavê, bi hêsanê mirov dikare bibîne, ku divê alternatîfek weha bi hev re bête çêkirin.

Ev, aliyekî rastiye ye. Lê, ji aliyê din jî, em dizanin, ku gihîştina armancek weha bi carekê û di demek pir kurt de çênabe. Divê mercên vî tiştê girîng, bi rastî bête stewardandin. Loma jî, daxwaziya vî tiştî û xebatên netêrwestwandî têra yekîtî û alternatîfek weha nekir. Li gorî rewşa îro, xuyaye, ku xebata di vî warî de wê di hinek navqonaxiyan de derbas bibe. Gava ku mirov mercên tiştêkî xweşik nestewîne û berdasa xwe fireh bigre, xebata ku dikare bête kirin jî, bi ser nakeve. Loma jî, ji dewsa ku em tiştên mezin û niha ji dervî taqeta xwe bidin pêşiya xwe, em li gorî rastiya xwe bimeşin û tiştên bikaribin bi hev re bikin bidin pêşiya xwe, wê bêtir baweriyê bide derûdora xwe û dikare bibe pêngavên hêja. Ji bo kar û xebatên mezintir; Em dikarin bi hev re û qonax bi qonax bighêjin qonaxên dûrtir.

HÛNANDINA KONFERANSA LI DERVÎ WELET

Wek tê zanîn, rojeva Konferansa li dervî welêt, wê di konferansê de bête çêkirin. Lê ev rewş, dikare bi xwe re hinek ne zelaliya jî bîne. Loma jî, divê em ji niha de, li ser wê meselê rawestin û bi hinek hazirî beşdarî civînê bibin. Gava civînek armamcên wê û tiştên ku wê li ser bête peyivandin zêde ne zelal be û mirov bi hazirî beşdar nebe; wê çî jê derkeve jî, xuya nabe. Her çiqasî di daxuyaniya civîna stockholmê de, hinek tişt bi awakî gelemperî hatiye nivîsandin jî, ev bi serê xwe têrê nake û kêr e. Ji ber ku; civîna stockholmê

hew destpêkek e. Her weha gava li welatên din jî, civînên weha bête çêkirin, wê li ser wan tiştan bête munaqesê kirin. Wê gavê; di wê derheqê de jî, rewş dikare bêtir zelal bibe.

Ji bo ku civînek weha berfireh bi serkeve û ji bo pêşerojê bibe destpêk û bingehêk; Divê em rojeva wê zêde giran nekin û di rewşek weha de berdasa wê ji pir fireh negirin. Bi gotinek din, divê em li gorî rastî û rewşa xwe bimeşin. Tiştên hin mercên wê nehatin stewardandin, zorge nekin. Ne weha be, ew civîn jî wek gelek civînên berê, dikare bi ser nekeve û nivqurmuçî bimîne.

Eger em bi vî baweriyê nêzikî meselê bibin; Di konferansa li dervî welêt de:

1) Em dikarin li ser xebatên hevbeş yên ku em dikarin bi hev re bikin, rawestî û programek xebatên hevbeş derxînin. Her weha ji bo ew programa têkeve jiyane, divê em li ser rêxistinîyek hevbeş ya ku li bejna wê programê bê, rawestin.

2) Em dikarin li ser pirs û pirsgerêkên tevgera Kurdistanê Bakur rawestî û encamên gotûbêj, nerîn û pêşneyarên di wî warî de bighêjin nava welêt. Bi vî awayî, em dikarin pêwendiyên di nava welêt û dervî welêt xurtir bikin. Herweha, ew civîn dikare bibe destpêk û pêngavek baş, ji bo konferansa Kurdistanê Bakur.

Hûnandina Konferansêk weha berfireh ne hêsan e. Ji bo ku temsîla tevgera Kurdistanê Bakur li dervî welêt (bi taybetî li Ewrûpa) bike, divê heta

mumkun be, beşdariyek fireh û kêrhatî yên ku dikarin bi hev re bixebitin, hebe. Ev beşdarî pêwîst e, ji nûner û endamên rêxistinên siyasî, mensûbên avayiyên demokratîk û pêşeyî (meslekî) û kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî de, bê guman barê herî girîng û pêşengiya vî tiştî dikeve ser milên rêxistinên siyasî. Lê, armanc divê ew be, ku kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî di nava rêxistin û disiplînek hevbeş de cih bigrin û êdî ji "serxebûniyê" rizgar bibin. Rêxistiniya herî biçûk û zêf, di sa ji bête rêxistinî û "serxebûniyê" çêtir e. Çareserkirina pirsê rêxistinîyek xurt û nûjen jî, di xebatek bi rêxistinî û bi hev re derbas dibe.

Tevgera Kurdistanê Bakur di qonaxek gelek teng de derbas dibe; Gelek pirs û pirsgerêkên ku divê bête çareserkirin roj bi roj girantir dibin. Di nav wan pirsgerêkan de, ya herî girîng û sereke ew e, ku tevgera Kurdistanê Bakur ji pêşengiyek bi rastî vî barî bi ser milên xwe de û bi politikek rast bimeşîne, bê par e. Pêvajoya gihandina alternatîfek weha, dikare demek dirêj bixşîne. Li ser vî riyê gelek asteng û pirsgerêk hene. Lê, divê em hêdî-hêdî be jî, ji derekê dest bi çareserkirina wan pirsgerêkan û pakijkirina kelem û diriyên li ser vî riyê bikin. Eger gava vîtinên ku em bavên li gorî rewşa pêvajoyê û rastiya me be, dikare cihê xwe bigrin, baweriyê bidin û bibin pêngavên hêja ji bo gavtêtinên hîn mezintir. Lê, divê mirov xwe bi gavên biçûk jî, qeyd û bend neke. *

Endamên RNK- KUK-ê, ku ketibûn civîna Stockholmê, nerîn û pêşneyarên xwe li ser navê "Komîta Ewrûpa" pêşkêşî civînê û komiyonê kiribûn. Redaksiyaona me, li ser daxwaza wan hevalan, wan pêşniyar û nerînan li jêr diweşîn e.

HINEK KURTENERÎN Û PÊŞNEYAR JI BO XEBATA BI HEVRE LI EWRÛPA

- 1) Wek prensîp, xebat û tekoşina li Ewrûpa divê bibe bişmêrî ji bo xebat û tekoşina nava welêt.
- 2) Em bawerîn, ku li ser programek objektîf ya xebatê bi hev re karkirin, wê bibe destpêkek rakirina bêbawriya yekîtî û hevkarîyên, ku heta niha di nava hêzên siyasî yên Kurdistanê Bakur û yên bi ser neketin.
- 3) Em pêwîst dibînin ku Komîteyek muwaqet di berpirsiyariya rêxistinên beşdar de bê avakirin. Ev komîte divê raya giştî ya vî civînê jî bide ber çavan û bi hêzên ne beşdar re civînekê amade bikin. Da ku bixwazin wan jî, bikşînin nava vî xebatê.
Divê li welatê din jî, civînên weha berfireh ji rêxistin, avayiyên demokratîk û kadirên siyasî bête amade kirin û nerînan wan jî bê girtin.
- 4) Piştî netica wan civînan, li gorî programa xebata li Ewrûpa, divê rêxistîyek hevbeş bête çêkirin.

HINEK XEBATÊN BINGEHÎ JI BO PROGRAMA XEBATA LI EWRÛPA:

- a) Rêxistina hevbeş, bikaribe temsîla tevgera Kurdistanê Bakur li Ewrûpa bike.
- b) Ev rêxistin, bi rêxistinên perçên din re, bikaribe temsîla Neteweya Kurd li dervî welêt bikin.
- c) Em dikarin li Ewrûpa jiyaneke weşanî ya bi hev re amade bikin û ;
1- Presseke Navendî li Ewrûpa.
2- Rojnameyek siyasî û lêkolonî.
3- Kovarek Çandî û edebî.
4- Bultenek bi zimanê biyanya... derxînin.
- d) Hem di nava her welatên Ewrûpa û hem jî li tevayiyê Ewrûpa pêwîst e, ku avayiyên demokratîk di nava navendiyekê de bighêjin hev.
- e) Têkilî bi hêz û dewletên biyanan re bête dayîn û yên hene bi awakî navendî xurtir bibe.
- f) Ji bo wan xebatên li jorin yên hevbeş foneke bê vekirin.

**Rizgarîxwazên Neteweyî yên Kurdistanê
(RNK - KUK)
Komîta Ewrûpa**

DAXUYANIYA CIVÎNA STOKHOLMÊ

Di navbera rojên 3 - 5-ê gulana 1991-ê, 90 kes, ji rêxistinên* siyasî û kesên serbixwe yên ronakbîr û siyasî yên Kurdên ji Kurdistanê Bakur li Stokholmê civiyan. Ew li ser rewşa Kurdistanê, pêwîstiya xebateke bihevî ya hem li hundir û hem jî li derveyê welêt, konferansa neteweyî ya Kurdistanê Bakur, "Qanûna Terorê" û vegera welêt peyivîn, bi hev re şewirîn û gotûbêj kirin. Piştî sê rojên bi gotûbêjên musbet, ew li ser van xalên jêrîn gihîştin hev:

1) Îro hewcedariyeke gelekî mezin bi yekîtiyê û hevkarîyeke siyasî ya neteweyî û demokratîk, ku bikaribe tevgera Kurdistanê Bakur di nav xwe de bicivîne, stratejiyeke hevbeş diyar bike û gelê Kurdistanê temsîl bike, heye.

Beşdarên civînê di wê baweriyê de ne, ku ji bo gihîştina vê armancê, divê partî û rêxistinên me yên siyasî, komeleyên me yên civakî û rewşenbîrên me berpirsiyariya xwe binin çih. Di vê riyê de dê pêkanîna konferansa neteweyî ya Kurdistanê Bakur bibe gaveke girîng. Ji bo amadekirina mercên pêkanîna konferanseke weha, divê wek destpêk, Konferansa Kurdistanê Bakur Li Derveyê Welêt bête çekirin.

2) Divê li ser naverok û awayê konferansa Kurdistanê Bakur li derveyê welêt, hem li Swêdê û hem jî li welatên din bi hêz û kesên ku di wê civînê de beşdar nebûne re, peywendî bête danîn. Herwisa divê li welatên din jî civînen wek civîna Stokholmê bêne li dar xistin.

3) Beşdarên civînê dê bi hev re bixebitin da ku li welêt yan jî li Tirkiyê navendeke çapemeniyê/weşanê ya neteweyî û demokratîk bête danîn. Herweha dê hewl bidin da ku di vî warî de xebatên heyî bigihînin hev.

4) Beşdarên civînê li ser mercên li welêt damezrandin û bikaranîna platformên legal yên kurdî, wek rêxistin û damezraweyên (muessese) neteweyî yên siyasî, demokratîk, civakî, kutleyî (cemawerî) û pêşeyî rawestînin.

5) Beşdarên civînê dê hewl bidin, ku antidemokratîkbûna "Qanûna Terorê" ya ku dewleta Tirkiyê derxistiye, deşifre bikin û jî bo vê yekê jî xebatên curbicur li dar bixin.

6) Beşdarên civînê li ser vegera welêt ya bi awayekî birêxistî (organîzekirî) sekinîn.

7) Ji bo piştgiriya tevgera Kurdistanê li welêt û jî bo civata kurdî ya li derveyê welêt, ku hejmara wê jî niv milyonî bêtir e, divê damezraweyên neteweyî û demokratîk yên navendî bêne danîn.

8) Beşdarên civînê didin diyar kirin, ku divê tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd li derveyê welêt ajans û biroyên neteweyî yên navendî dayne.

Divê xebat bête kirin da ku rojname/kovarên Kurdan yên çandî, edebî û siyasî yên heyî, (organên resmî yên hêzên siyasî ne tê de), bigihînin hev, xurttir, dewlemendtir û pirrengtir bibin.

Herweha, da ku tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd bikaribe dengê xwe bigihîne gelên cihanê, îro hewcedarî bi bultenên enformasyonê yên bi zimanên biyanî heye.

Ji bo amadekirina karûbarên jorîn, komîsyonek di civîna Stokholmê de hat helbijartin.

Beşdarên civînê dê jî bo bicihanîna van karên han bi hev re bixebitin.

*Rêxistinên siyasî yên ku hin nûner û mensûbên wan beşdarî vê civînê bûne, ev in:

Kawa

Partiya Demokrat a Kurdistan (PDKT)

Partiya Hêza Welatparêz a Kurdistan

Parti Karkerî Kurdistan (KIP)

Partiya Pêşeng a Karkerî Kurdistan

Partiya Rizgariya Kurdistanê (Rizgari)

Platforma Yekîtiya Ala Rizgariyê

Platforma Yekîtiya Şoreşgêr û Welatparêz ya Kurdistanê

Rizgarîxwazên Neteweyî yên Kurdistanê

Tevgera Sosyalîst a Kurdistanê

Têkoşîna Sosyalîst

BERNAME Û PEYREWA HEVKARIYA RÊXISTINÊN KURDISTAN LI ALMANIYA

Beşê siyasî (Ramyarî)

1. Xebat bo çareserkirina mafê çarenûsê bo gelê Kurd.
2. Xebat bo rawestandina şerê birakujî û dijayetî di nav hêzên Kurdistanê de.
3. Hevkarî bo bi cîkirina van tiştan pêk hatiye:
 - a- Hewldan bo pêşvebirina xebata kulturî û çandeyî
 - b) Pişgiriya têkoşîna tevgera rizgariya gelê Kurd li hemû perçeyên Kurdistan. Bi taybetî îro li perçeyê başûr.

Beşê Rêxistinî:

- 1) Navê hevkarîyê: Hevkarîya Rêxistinên Kurdistan li Almaniya.
- 2) Hevkarî ji van rêxistinên pêk tê: Ewên ko bawerî bi bername û peyrewa wê tinin.
- 3) Encumana bi rêvebirinê ji (5) kesan pêda dibe. 2 Kes ji bakurê Kurdistanê û ên din ji parçên mayî. Ji her perçakî. Nûnerê: Ev encuma berpir-

siyarê karê hevkarîyê ye. Di nav du civinên fireh de.

4) Komîta birêvebir mehê 2 caran dicive. Heger pêwistî hebe bêhtir.

5) Civandina fireh de (organa) herî bilind ji hevkarîyê ye. Mehê carekê tê kirin.

6) Her 6 mehan carekê komîta birêvebir ji nûve tê helbijartin û her wiha bername û peyrewa hevkarîyê heger pêwist be.

7) Biryarên hevkarîyê piştî li hevhatinê (bi razibûnê tevan) tên standin.

8) Deriyê bo endametiya hevkarîyê ji hemû rêxistinên partiyên ramyarî (siyasî) kuhnevanî yên Kurdistanê li almaniya vekiriye. Heger ew rêxistina baweriya xwe bi bername û peyrewa hevkarîyê bîne. Paşê bi biryara civîna fireh tê pejirandin (qabûlkin).

9) Mafê endametiya ji her rêxistinekê tê standin; Heger;

a- Nûnerê wê rêxistinê bêhtirî (3) civana bê agaharî amade nebe.

b- Ji rêya bername û peyrewa hevkarîyê bi dîrkeve:

10. Daraya hevkarîyê bi pêk tê:

a- Pareyên endametiya rêxistinên.

b- Pareyên çalaki û alîkarîyê.

11) navên rêxistinên û îmza wan:

-Bereya Kurdisana Başûr (Îraq)

-TEVGER

-Partiya hevgirtina gelê Kurd Li Sûriyê

-Tevgera sosyalîsta Kurdistan (TSK)

-Partiya Demokrat a Kurdistan a rohilat (Îran)

-Partiya Demokrata kurdî yekbûyî li Sûriyê

-Partiya Demoktata kurdî sûrî

-Partiya Demoratî kurd li sûriyê (El.Paratî)

-Partiya Sosyalista kurdî li sûriyê

-KAWA

-RIZGARÎ

-KUK-RNK

-PÎK

DAXUYANÎ

HEVKARIYA Rêxistinên Kurdistan Li Almaniya Federal hat Damezarandin.

Kurdistan li gor berjewendiya Imperyalistan, di nava dewletan de hatiye parçekirin. Gelê Kurd di welatê xwe de, di mercên sîtembarî û koletî de dijî. Hemû rê li ber pêşveçûna wî ya aborî, civakî û çandeyî hatine girtin. Ne tenê dewlemendiya welatê me tê talankirin, her weha, hebûna me ya netewî jî naye naskirin. Kolonyalîstani dijî gelê Kurd, li gel birêvebirina konevaniyeka (ramyariyeka, siyaseteka) şoven û hov, hemû cure çekên nûjen jî bi kar tinin.

Di van mercên giran de, gelê Kurd tu caran seriyê xwe li ber zordestan xwar nekiriye. Dîroka me bi berxwedanên bê westan tîjî ye. Her çend serhildanên gelê me bi xwenirîjî û hovîti jî hatine çewsandinê, lê dîsa gelê Kurd li seranserî Kurdistanê berxwedana xwe bi xurtî didomîne.

Bê guman, di tevgerên şoresger û azadîxwaz da pirsra avakirina bere û hevkarî çiyekî taybetî û girîng digire. Ji ber vê yekê, xebat bo sazkirina eniyeka netewî jî gelên bindest ra dibe erkeki netewî û sereke.

Lê pir mixabin! Hêzên me yên welatparêz, wek tê xwestin milên xwe nedane hev. Rewşa îro ya Kurdistan, baş nişan dide, ku xebata rizgariya Kurdistan pêwistiyên (hewcedarê) hevkarîyê ye. Daxwaza yekîti û hevxeberî bûye daxwaza rojane.

Îro xebat bo nêzikirina rêxistinên Kurdistan, erkê hemû partî û rêxistinên konevanî (siyasî) ye. Bo vê yekê, em rêxistinên konevanî yên Kurdistanê, paş gotûbêjekî dirêj, li ser bingeha "dij şerê birakujî di nava komên siyasî yên Kurdan de" û xebat bo mafê çarenûs" hatin ba hev û HEVKARÎ pêkânin.

Hevkarîya me wek platformekê, deriyê wê, bo her rêxistinên Kurdistan, ku bingeha (prensiba) me qebûl dikin vekiriye. Armanca HEVKARÎ, xebat bo nasandina doza Kurd ji bîrûraya Almanî re, piştgirî bi xebata gelê me re, nasandina çanda Kurdî ye.

Em banga hemû rêxistinên welatparêz ên siyasî yên Kurdistanê dikin, ku di HEVKARÎ da cî bigrin. em milên xwe bidin hev û din, bi hev re bo rizgariya gel û welatê xwe bixebitin.

HEVKARÎ (Hevkarîya Rêxistinên Kurdistan li Almaniya Federal)

TEVGER

Bereya Kurdistan-Îraq

Rizgarixwazên Netewa Kurdistan

(KUK),

Partiya Demokrata Kurdistan-Îran

Partiya Hevgirtina Gelê Kurd li

Sûriyê (PHGK)

KAWA

Partiya Rizgariya Kurdistan

(Rizgarî)

Tevgera Sosyalîsta Kurdistan

(TSK)

Partiya Demokrata Kurdî ya

Yekbûyî li Sûriyê (PHDKY)

Partiya Demokratî Kurdî

Sûrî (PKDS)

Partiya Demorata Kurdî li Sûriyê

(Al-Partî)

Parriya Sosyalîsta Kurdî li Sûriyê

(PSK-S)

Partiya Îslamîya Kurdistanî (PÎK)

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

NEWROZ

Memo Himbêlij

Kurdî, her ser vist û yew dê marti, eno roj se Roşan bimbarek kenê û nemedê enê roj ra zî vanê Newroz (Rojo newe). Vatişandê tay dîrok nûstoxan dê zanayan gore, mîletê îranîyan eno roj: Rojê sernewedê jîno. Wexta ki, ez vana mîletê îranî, qestê mi Farisî tenê niy. Ay mîletê ki, îranî mîyandi û ayê ki, dormanedê îranî dê. Se kurd, Faris, Belûcî. Enê mîletî ser newedê xwira vanê: "Newroz" û enê rojî di roşan kenê û Newroza xwina muqaddes bimbarek kenê.

Ma kurdanê, dimanê enê roj zî estê!

1- Kurdî, aşma Marti vist û yew dê ja di, eno roj di, sere bi dijmin dê xwi ro hewonawo û dijminê xwi kişt. Eno roj: Rojê do serfirazi ya mileta kurdano. Her ser vist û yew dê aşmda Marti, se roşan, bimbarek kenê.

Dîrok nûstoxê kurda yo zanaye, Ahmedê xanî gore: Di hînzarî û şesî ser ra ver, mîletê ki îranî mîyan dê û mîletê ki, dormare dê îranî dê yew, padişahê jîno zaf zalim û zulumkar estbiyo. Tira vatênê "Deheq". Eno padişah, dewrê dê xwi di zaf zulum û zordarî bi ay miletan kerdênê. Ay mîletê ki bindestê jê bî, jê destî kewt bî yew adir û alawî mîyan.

Vatoxan gore: Rojê di hebî pizriki wîrdî serpolandê padişahî ro vejîyayê. Enê pizriki, roj bi roj xişin benê û şeklê jîn, beno sey sere dê marî. Eno padişah wo zalim, dejdê enê birinana teybatî nê gêno. Ay dormarana, kora çîqas doxtorî û hekimî estê, veynda jîn dano. Doxtorî û hekimî sekenê, nêşênê birinandê padişahîrê darû veynê. Vezîrê padişahî, naşt daştî doxtaran dê newon gêrenê. Wel hesil raştê yew doxtorî yê nê. Eno doxtor yeno birinanê padişahî veyneno û padişahî ra vano: Gerê ti her roj serê di gedon birinê û mezgê seredê enê gedon, birinanê xwiradê. Wezîrê padişahê zalimî, her roj serê di hep gedan sere birinê û mezgê seredê ene gedan, anê birinda padişahî ra danê. Enê gedê ki her roj serê jîn, yeno birinayîş, enê gedê mileta kurdanê.

Rojê nobet yena gedanê Kaway, kawa bi xwi kurdo, seneetê jê zî kûreçî yê bî. Tira vatenê, Kawa yo kureçî. Wexta wezîrî yê gedanê jê benê, kawa zaf qarîyen o û daymiş nêbeno. Kawa pêşmala xwi keno se al (Bayrak) û çakûçê xwi gêno xwi dest û kweno mileta bindest vernî. Mîlet, bi serokatê da kaway, heme tê reyda romenê koşk da padişahî ser. Eskeran ê padişahî hemîni kişenê û mîlet, romana zeredê koşki. Kawa yo kûreçî bi çakûçê xwi reyda dano seredê padişahîrê o, jê kişeno û

serê jê birinê no. Kiştîşê enê padişahê zalimî, vist û yewdê aşm da Marto. Kurdî enê rojî ra vanê newroz. Kurdî eno roj di hetanî şan di kef û zewq kenê, şew zî tê rey di koyan sero adir tananê. Şew wexta ki xiloriya adirî berz bena mana jê, xeber dayîşê miletanê bînan. Kistişê enê padişahê tê zalimî, bi eno şekil di xeber danê yewbînan û herkes mentîqa da xwi di kêf û zewq keno.

Mana newroz a didini zî, kurdî wexta ki tengaseya zimistanî jîn û heywanan dê jîn sera virena, kwenê aşmda Marti. Yanî, destbide kerdişê wesarî yo. Ê û heywanê jîn, kwenê bolixê ya wesarî mîyan. Eno roj ra zî vanê Newroz (rojo newe). Eno roj di, roşan kenê. Şew xebera enê rojê dewrê bi adir wekerdişî rey da xeber danê yewbînan. Vatoxan gore, eno roj do newe di, keynê xortênî û lajê xortênî, pêro eno roj do newe di, şonê koyan ser, şonê beşçan mîyan, gul û çiçekan top kenê, kêf û şahîya xwi kenê. Keyney û lajikî, koyan sero zerî definenê bi yewbînan û aw roj di zî qerarê girotişê yewbînan zî dani.

Ma kurdê ki, swêdî mîyandi macirî, ma zî eno rojê xwi no mukedes bi viraştîşê yew şew da şayî reyda, bimbarek kerd. Şew bi terefte Federasyiyona kurdan ra hamey bî viraştîş. Nizdîka çêher hin zarî însan, ame bi temaşe dê şewi. Keynekê xortênî cilê xiwinê kurdî pira girotî bi. Rengê cilanê dê jîn kesk, sur û zer bî. To vatê qay vilikê wesarî yê ki, vilikê xwi akerdê; lajikê xortênî zî tayna cilê pêşmêrgan xwira day bî canî, gedey, kal pîr herkesî hetê xwira kêf û lezetê Newroz da xwe kerdênê.

Şew bi akerdîşê yew keynek da sipîker, dest bi de kerd. Keyneka sipîker va, gelê temaşoxan şima heme bi xêr hamê. şewa ma bi gûrûpta muziktê kulfetan rey da dest bi de kena gûrûpta kulfetan dimra, sipîker anosê Nejmî xulamî kerd. Necmeddîn Xulamî bi tembûrvanandê xwina ame sehnî ser û dest bi deyrandê kurdî kerd, deyrî kerdişê jê reyda, mîlet warişt kewti tê dest û govendi girot. Necmedîn ra dim keyneka sipîker, anosê serokdê Federasyiyon kerd. Serokê Federasyon hame sahnî ser û derheqtê Newroz di informasyon da. Jê ra dim sipîker, anos kerd va gelê temaşoxan, ma mîyan di, tay meymandê ma yê ercîyayey estê. Se, Dr. Mehmud Osman, Mamoste İbrahim Ehmet, Profesora Nadir Nadîrof, Firat Elîko, Hemîd Dewrêş, Seîd Begzade. Wendeşê enê namanra dim

sipîker, anonsê Dr. Mehmud Osmanî kerd. Dr. Mehmud hame sahnî ser dîr û derg bas ê Newroz û bahsê kurdan, bi kurdî û bi îngilizî qalî kerd. Ji ra dim sipîker, anosê grup da Tiyatro a ya ki, terefê tê Komela Ceniyan ra viraziyabi dim ra, grûba Dîlan amey çend govendê dormare dê Adiyamanî girotî. Dim ra sipîker, anosê senetçiyân dê bînan kerd. Se Delal, Şivan û Gulistan, wexta ki, Şivan, ame sehnî ser, tova qay dinya qirpa ya pê ser. Şivanî dest bi deyran kerd û deyrandê jê reyda mîlet, variş kewti tê dest govendî di girot Şivanî, hetanî peynî da şew deyrî kerd û yew deyrî dimli va. Wexta Şivanî deyrî kerdênê keyney û lajê xortênî hetanî peynînda sewi, govendi girot. Ma pêroyîni tê reyda 22.03.1991 di Newroza xwi bi kef û şahî rey da vîyarnay.

Gelê wendoxan, ez newroza şima û kurda hemîni bimbarek kena û vana şima, gelek newrozan veynê.

VILIKÎ HUNC ZÎL DUNÎ

Adirî napalm vara ser bedenunî
neçaru
Growt berdî vilikî wesarî milletê mi
Tikên hema newê rêyşn dîbi hema
çicê'd bî
Bî kerre verardêy dêykun di çice
fek di
Verard bî kerre, nişkê bipaw
fosfor ra destunî Hades ra
Guma virên, wuyî virên, xebera
virên
Riyê bunî a'rd rî, bî dêyr rîş vicêwe
dusêy zwununa
Decî mawo, cigerî mawo mayinî
tede teqê
Têlî cengayinî riyê purê
Koyî mayê, a'rdî mawo, awkey
mawa
Hivîye ma ha ma di
Hama zaf wesarî yinî
In a'rd hama zaf vilikun dun
Cinî û cumêrd huncî vilikun kinî a
Milletê mi şole duna
Ew wext qesas zî mawo!..

XECÊ

10.04.1991/Stockholm

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

ZAZAKÎ

DEDKEYNA

Dedkeyna, hoy dedkeyna
Dedkeyna, delal kayna
Dedkeyna, hoy dekeyna
Dedkeyna, delal keyna

Cinî şin vaş xelono
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Cinî şin vaş xelono
Dedkeyna, delal keyna

Çinin on don mungono
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Çinin on don mungono
Dedkeyna, delal keyna

Gêy cit nik bin nîron do
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Gêy cit nik bin nîron do
Dedkeyna, delal keyna

Dedkeyna, hoy dedkeyna
Dedkeyna, delal keyna
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Dedkeyna, delal keyna

Çirr pê bonî rueşinî
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Çirr pêy bonî rueşinî
Dedkeyna, delal keyna

Pey dedkeyna wazinî
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Pey dedkeyna wazinî
Dedkeyna, delal keyna

Pey dezê razî kinî
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Pey dezê razî kinî
Dedkeyna, delal keyna

Dedkeyna, hoy dedkeyna
Dedkeyna, delal keyna
Dedkeyna, hoy dedkeyna
Dedkeyna, delal keyna

ARÊKERDOX: HARUN
Ina lawik hetî Palî ra uma arêkerdiş.

ÇI KEYNAWA

Aya çî keynawa, myonî keynan di
Aya çî h'urmawa, myonî h'urman di

Porro sûro myonî milan di
Porro sûro myonî kifiton di

Xuşî bazinan yena destan di
Şingî bazinan yena destan di

Xurmî xirxalan yena lingan di
Gurrî xirxalan yena lingan di

Perên sûro şeşî vero
Poto sûro şeşî vero

Mêrde bimro go kam bero
Mêrde bimro go kam bero

Mêrde bimro ezo berî
Mêrde bimro ezo berî

Qalin çîqa şeş henzarî
Qalin çîqa şeş henzarî

Eger şoro duyes henzarî
Eger şoro duyes henzarî

Ez to berî nêken yarî
Ez to berî nêken yarî

Qeybî e'ksu înadî şarî
Qeybî e'ksu înadî şarî

Arêkerdox: ARÎYAN

*Ina deyr, deyra ki anonîma. Deyr,
hetî Licê ser, mintiqê Pêşêkevîr di yena
vatiş.*

ZERRÊ MI

Ax zerrê mi!..
zerrê mi zerra, zerra virêna
zerrê mi zerra, zerra zerêna.

Wesar û payiz,
emnun û zimistun'd
şow û roc,
merg û heyat di
zerrê mi zerra, zerra wirêna
zerrê mi zerra, zerra zerêna.

Varun wesarî sinîg varenû
hor tarî e'zmun siya di
nê Huma zewn, nê zî e'bdi
çend roc, çend şew
çend aşmî, çend serrî
roşn û tarî
hêvî û zilm di
yew ez zewna
yew zî zerê mi
zerrî gi esta, zerra zerrêna

Ax zerrê mi!..
zerrê mi zerra, zerra virêna
zerrê mi zerra, zerra zerrêna.

M. ZAZA

20.01.91/Stocholm

ELÎ BIRA

Hay bira bira bira
Hay bira Elî bira
Tû can û cigêrî wayun helna
Kerga sêy marî venda
Hay bira bira Elî bira

Pê şolî ma yayî
Tura mundî hîrê wayî
Gula narîn biya veyî
Hay bira Elî bira
Kerga sêy marî venda

Eyro roco emnuno
Melê emnuni qijeno
Darî darbun wazeno
Hay bira Elî bira
Kerga sêy marî venda

Eyri germu, germ emnuno
Niyo purê veywey Milluno
Mehmudî Ubun qasid xwendeno
Hay bira Elî bira
Kerga sêy marî venda

Way lero lero lero
Buy yena binî şilûndo
Yibî Emî sebîbî guruno
Wucax biyo kor, dert giruno
Hay bira bira Elî bira

Arêkerdêx: XECÊ

*Ina deyr teqrîben serrunî 1930 di kiş-
tey yew merdimî ser uma vatiş. Numê
merdimî Elî benu. Hîrê wayunî yî ina
deyr ser meyitî yî di vata. Deyr hetî Palî
ser uma arêkerdiş.*

YEGA PÎLO FILHONO

Yegaw pilo filhono
Yew ho miyun di awk duno
Munen baykî keynuno
Keyna qic mi nêduno
Hurmet ken kiye'd muno
Ha ha ninna ha ninna
Ken niken mi dim nîna

Tu serî h'olî rito
Mi tu ra çim şikito
Tu mi ra ri nimito
Ha ha ninna ha ninna
Ken niken mi dim ninna

Arêkerdêx: XECÊ

*Ina deyra corên ra "NÎNNA" yena
vatiş. Wexto gi şar gêvend genu, ina deyr
vun. Ina deyr esil xwî di derga, feqet
e'hendikê kota ma dest.*

AWKEY SAXÊR

Ninna ninna ninnawa
Ninnay şarî Wisfu na
Ninnay kaşun (û) kuşuna
Puş (û) palaxê vasuna

Wakey saxêr yew wita
Ina dew di yew tuta
Tutek mehla ra veta
Inkê mehla bê şwereta

Arêkerdêx: XECÊ

*Ina deyr derga, feqed e'hndig kewta
ma dest.*

ORTADOĞU'DA SAVAŞ VE BARIŞIN BEDELİ GÜNEY KÜRDİSTAN'DA SON GELİŞMELER

IRAK'TA İÇ SAVAŞ VE KÜZÜY KÜRDİSTAN'DA BUGÜNE KADAR GÖRÜLMEMİŞ BİR ULUSAL AYAKLANMA

Körfez Savaşı'ndan sonra bölgede meydana gelen en önemli gelişme Irak'ta başlayan "İç Savaş" ve Güney Kürdistan'da yaşanan ulusal ayaklanma ve son durumdur. Ateşkes Antlaşması ardından Irak içinde ve Güney Kürdistan'da, belirleyici gücünü Kürt ulusal güçleriyle Güney'deki Şii muhalefet hareketinin oluşturduğu iç savaş baş gösterdi. Yıllardır sömürgeci-faşist Baas yönetiminin kanlı diktatörlüğü altında yaşanan Irak halkları sindirilmiş, toplumsal muhalefet odakları dağıtılmış, Baas Partisi dışında her türlü ekonomik, politik örgütlenme olanağı ortadan kaldırılmış, halk yığınları Saddam diktatörlüğüne boyun eğdirilmişti. Irak'ta varlığını koruyabilen ve Saddam diktatörlüğüne karşı direnmeyi sürdüren ciddi tek politik güç olarak silahlı Kürt Ulusal Hareketi kalmıştı. Ancak savaşta ağır bir yenilgiye uğrayan Baas iktidarı içinde de büyük darbeler almıştı, ordu ve Cumhuriyet Muhafızları önemli ölçüde dağılmıştı; siyasi, askeri ve idari alanda ciddi bir boşluk doğmuştu; iktidar halk kitleleri üzerindeki denetimini kaybetmek üzereydi.

Bu durum 4 ana gruba ayrılan Irak muhalefet güçlerine ciddi bir fırsat sunuyordu. Bunlar İslamcı güçler, milliyetçi güçler (Baas muhalefeti), solcu (ilerici-demokratik) güçler ve Kürt ulusal güçleridir. Diğerlerine göre politik olarak örgütlü bir durumda olan ve silahlı mücadeleyi sürdüren Kürdistan ulusal-demokratik güçleri en etkin güç durumundaydı. İslamcı güçler ise kendi aralarında çok sayıda gruba ayrılıyor. Bunların içinde en etkin olanları İran tarafından desteklenen Şii gruplarıdır. Irak'ta Şii nüfusun genel nüfusa oranı %50'nin üzerindedir. Buna karşın Irak devleti kurulduktan bu yana (1920) iktidar Sünnî Müslümanların elindedir. Bugünkü Irak yönetiminde tek Şii Sadun Hamadi'dir. O da Saddam'ın sadık uşaklarından biridir.

Amaçları farklı olan değişik renk ve ideolojilere sahip çok sayıdaki muhalefet grubunun ortak hedefi Saddam Hüseyin yönetimine son vermektir. 23 örgütten oluşan Irak muhalefet güçleri daha önce yurt dışında, Beyrut (Aralık 1990 ve Mart 1991), Şam, Londra vb. yerlerde bir araya gelerek ortak bir eylem programında ve hatta geçici bir hükümet programı üzerinde prensip antlaşmasına varmışlardı. (Bkz. Niştîman sayı 16-17, sayfa 11) Ancak, Kürdistan ulusal-demokratik güçleri

dışında diğer muhalefet odaklarının Irak içinde ciddi politik bir varlığı yoktu. Buna rağmen ortaya çıkan durumdan yararlanan muhalefet güçleri Baas yönetimine karşı ayaklanma çağrılarını yaptı. ABD Başkanı George Bush'un ayaklanma çağrılarında ve Müttefik Güçlerin tavrından da cesaret alan muhalefet çevreleri Güney'de merkezi Basra olmak üzere Bağdat dahil Irak içinde geniş bir ayaklanmaya giriştiler. Halk yığınlarının kendiliğindenci katılımıyla bu ayaklanmalar Saddam iktidarına yönelen ciddi boyutlar kazandı.

Kuzey'de Kürdistan'da ise Mart ayının ilk haftasında kırsal alanlarda, kent ve kazalarda ayaklanan Kürt halkı bir kaç gün içinde Kürdistan topraklarının %90'ını üzerinde egemen olmaya başladı. Güney Kürdistan tarihinde ilk kez bu boyutlarda kitlesel bir ulusal ayaklanma hareketi yaşanıyor. Sömürgeci Baas iktidarının denetiminden kurtarılarak özgürleştirilen Kürdistan topraklarının sınırları ilk kez bu genişliğe ulaşıyordu, kurtarılan Kürdistan şehirlerine kuşatma altına alınan Musul kentinin de katılımı an meselesi olmuştu. Güney Kürdistan'da işçi, köylü, şehirli, burjuva, feodal vb. tüm sınıf ve tabakalarıyla 4 milyona varan Kürt nüfusunun %90'ını tarihinde ilk kez bu düzeyde top yekün ve "ayaklanmış bir ulus" olarak sömürgecilğe karşı direniyordu. Bunu, Güney Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin tarihi açısından (ve hatta bazı yönleriyle tüm Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin Tarihi açısından) bir dönüm noktası olarak kabul etmek gerekiyor. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin tarihinde bugüne kadar görülmemiş düzeydeki bu kitlesel ulusal ayaklanma hareketi Kürt toplumunun sömürgecilğe karşı çağdaş bir ulus gibi davranmaya başladığını ve Kürdistan'da Ulusal Kurtuluş Hareketinin yeni bir aşamaya vardığını gösteriyor.

Kürdistan'daki ayaklanmada sadece Kürtler değil; aynı zamanda Türkmen, Asuri, Keldani vb. diğer millî azınlıklar da aktif olarak yer aldılar. Bu ayaklanmanın en olumlu yanlarından biri de budur. Bu durum Kürt ulusal hareketinin diğer azınlıklara da güven verdiğini ve onların geleceğini Kürt halkının geleceğine bağlı gördüğünü gösteriyor. Bu, Güney Kürdistan ulusal-demokratik hareketinin geleceği açısından çok önemli bir faktördür.

Ancak burada, bir kaç noktanın altını çizmek gerekiyor. Birincisi: Irak'ta gerek ağırlığını Şiilerin oluşturduğu Güney'deki iç ayaklanmalarda ve gerekse Kürdistan'da Kürt halkının gi-

riştiği kitlesel ulusal ayaklanmada, hareketin niteliğini belirleyen temel özelliklerden biri de, bu hareketin "kendiliğindenci" özelliğinin ağır basmasıdır. Hareketin temel zaafı ve kısa bir süre içinde bastırılmasının ana nedeni de budur. Elbette bu hareketin dış destekten yoksun bırakılması ve hatta bastırılmasına göz yumulması bunda hesaba katılması gereken önemli nedenlerden biridir. Bu durum özellikle Kürdistan bölgesindeki hareket için çok daha önem arz ediyor. Bu olay, örgütlü ve sağlam bir politik önderliğe kavuşturulmadıkça, ne kadar geniş olursa olsun, kendiliğindenci halk hareketlerinin başarı şansının çok zayıf olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bu olaydan günümüz için çıkarılması gereken çok önemli dersler olmalıdır. Kuzey Kürdistan'da da ileride benzer durumların ortaya çıkabileceği bugünden hesaplanmalıdır. Hazırlıksız ve zamansız ayaklanmalar çoğunlukla düşmanın istediği ve bazen provakasyonlarla bizzat kendisinin yaratmak istediği durumlardır.

Kuşkusuz burada Kürdistan'daki ulusal ayaklanmayla Güney'deki ayaklanmaları aynı gözle değerlendirmiyoruz. Kürdistan'da yıllardır silahlı bir ulusal direniş hareketi sürmekte ve bu hareketin başında şu veya bu düzeyde örgütlü politik güçler (Kürt politik parti ve örgütleri, bunların ortak cephesi olan Kürdistanî Cephe) bulunmaktadır. Ayaklanan kitlelerin en önemli politik ve moral kaynaklarından biri de bu örgütler olmuştur. Bu nedenle Kürdistan'daki ulusal ayaklanma hareketi ağırlıklı olarak kendiliğindenci bir nitelik taşısa bile, Güney'deki ayaklanmalarla aynı düzeyde ele alınamaz.

İkincisi: Kürdistan'daki ulusal ayaklanmada ciddiyetle değerlendirilmesi gereken yeni bir olgu daha vardır. Bu olgu, bugüne kadar Baas yönetimiyle şu veya bu düzeyde işbirliği yapan ve objektif konumlarıyla silahlı ulusal direniş hareketine karşı çıkan ve sayıları oldukça fazla olan "CAHŞ"ların (Güney Kürdistan'da yönetimle işbirliği yapanlara ve hain unsurlara deniliyor.) bu ayaklanmayı başlatan ve ilk başlarda hareketin başını çeken unsurlar olmasıdır. Bu durum, Güney Kürdistan'da bu düzeyde ilk kez görülen bir durumdur. Bu olgu bize Kürdistan'da ulusal taleplerin ne kadar güçlü ve güncel olduğunu, doğru bir temelde harekete geçirilmesi halinde Kürdistan devriminin potansiyel kaynaklarının ne kadar geniş olduğunu ve sömürgeci düşmanın ağır tahribat ve her türlü uygulamalarına rağmen ulusal iç dinamiklerin ne denli güçlü

olduğunu göstermektedir. Kürt toplu-
munda belirli dönemlerde ve bazı ko-
şullar altında devletle uzlaşan bazı ke-
simler sömürgeci devletlerin zayıf düş-
tüğü ve kurtuluş umudunun ufukta gö-
ründüğü bu tür dönemlerde sömürge-
ci güçlere karşı açıktan tavır alabiliyor-
lar. Bu durum daha çok feodal çevre-
lerde ve ekonomik olarak sömürgeci
devletlerle güçlü bağları olan kesimler
ve onların kontrol altında tuttuğu
alanlarda görülüyor. Bu kesimlerin
kazanılması veya en azından taraf-
sızlaştırılması Kürt politik örgütleri-
nin doğru bir siyaset izlemelerine bağ-
lıdır. Bu da toplumun iktisadi, sosyal
ve sınıfsal yapısının doğru tahlil edil-
mesine; değişik sınıfsal ve toplumsal
güçlerin talep ve konumlarının doğru
tesbit edilmesine ve Kürdistan Ulusal
Kurtuluş Hareketinin gerçekliğine
uygun bir siyaset ittifaklar siyasetinin
izlenmesine bağlıdır. Kürdistan Ulu-
sal Kurtuluş Hareketinin dost ve düş-
man ayrımının net ve gerçekçi olma-
sı, iç ittifaklar politikasının geniş ve
alabildiğine esnek olması gerekiyor.
Bu konuda geçmişte ve bugün ciddi
yanlışlıklar yapıldığı, ulusal güçleri
bölen ve ittifak saflarını daraltan sek-
ter politikaların izlendiği açıktır. Gü-
ney Kürdistan ulusal hareketinin yan-
lışlarından biri de budur, yaşanan bu
son durum da bunu gösteriyor. Bu ne-
denle Kürdistan Ulusal Kurtuluş gü-
çlerinin ülkemizde yaşanan benzer du-
rumlar üzerine yeni tahliller yapmaları
lazımdır. Aynı sorun değişik koşullar
altında Kuzey Kürdistan'da da güncel-
leştirilen bir sorundur. Türk sömürge-
cilerinin tarihte "Hamidiye Alayları"
diye bir deneyleri de vardır. Türk sö-
mürgecileri bu deneyimden de yarar-
lanarak, Güney Kürdistan'da yaratılan
işbirlikçi örgütlenmenin bir benzerini
bugün "Köy Korucuları" denilen müe-
sese ile Kuzey Kürdistan'da yaratmak
istiyorlar.

SADDAM HÜSEYİN SAVAŞTA UĞRADIĞI AĞIR YENİLGİ- NİN ACISINI KÜRT HALKIN- DAN ÇIKARMAK İSTEDİ

Müttefik Güçler'le Irak yönetimi
arasında varılan "Ateşkes Antlaşması"
ardından Saddam Hüseyin elde ettiği
fırsattan da yararlanarak güçlerini to-
parlamaya ve saldırılarını iç muhalefe-
te yöneltmeye başladı. Saddam Hüseyin
Körfez Savaşı'nda uğradığı ağır yenil-
ginin acısını Kürt halkı ve Güney'de
ayaklanan Şiiler den çıkarmak istiyor-
du. İktidarını kaybetme noktasına ge-
len bu kanlı yönetim, can havliyle baş-
lattığı saldırılarda, Müttefik Güç-
ler'le varılan "Ateşkes Antlaşması"na
göre yasaklanmış bulunan araçları da
kullanarak, yeniden kitlesel katliamlar
düzenliyordu. Örneğin, yasaklar
kapsamına alınan uçak ve helikopter-
lerin, kimyasal silahlar kategorisine
giren Napalm ve Fosfat bombalarının,

Scutt Füzelinin vb. kullanımı dahil,
en ağır silahlar kullanıldı. Hiç bir ku-
ral gözetilmeden, sadece ayaklanan
güçlere karşı değil, tüm halka yönelik
vahşi katliamlara başlandı. Kuveyt'in
işgalinde "insan hakları", "adalet", "hu-
kukun üstünlüğünü sağlama", "Orta-
doğu'da ve Dünya'da yeni bir düzen",
"özgürlük ve barış" gibi kutsal kav-
ramaların ardına sığınarak uluslararası
alanda "kurtarıcı güç" görevine soyu-
nan ABD emperyalizmi; Saddam'ın iş-
başında kalması ve ayaklanmaların
bastırılması için, girişilen katliamları
görmezlikten gelerek ve hatta alttan
zımnı olarak destekleyerek, ayaklan-
maların bastırılmasını istiyordu. Daha
önce Irak halklarına yönelik olarak:
"Biz görevimizi yaptık. Şimdi Sad-
dam'ın işini görme sırası sizdedir." me-
sajlarını veren ve onları "ayaklanmaya
çağırın"; ancak Saddam'a diz çöktü-
rek, Onu terbiye edip amaçlarına ula-
şan ABD emperyalizmi, şimdi de işba-
şında kalması için Ona bu fırsatı veriy-
ordu.

Kuşkusuz Irak muhalefet güçleri-
nin başlattığı ayaklanmanın başarıya
ulaşmamasının bir çok iç ve dış neden-
leri vardır. Ancak, gerek Güney'de
ayaklanan Şiilere ve gerekse Kürdi-
stan'da Kürt halkına karşı girişilen ağır
katliamlarda Saddam yönetimi kadar
ABD ve Müttefik Güçler'de suçludur.
Belirttiğimiz gibi, Irak halklarını ayak-
lanmaya teşvik eden, ancak sonradan
bu katliamlara göz yuman ve hatta bu-
na zemin hazırlayan ABD ve Müttefik
Güçler'dir.

Körfez Savaşı boyunca Güney
Kürdistan yurtsever güçleri fiili olarak
savaşın içine girmediler, savaşın sonu-
na kadar, belli bir düzeyde sürdürülen
partizan savaşını da durdurdular. İki
nedenden dolayı bu olumlu bir politi-
kaydı: Birincisi, Kürdistan yurtsever
örgütleri güçlerini korumak ve kendi-
lerini savaşın sonucuna hazırlamak istiyordu.
İkincisi, Saddam yönetimine
karşı ABD ve Müttefik Güçler'in saflarında
düşmek istemiyorlardı. Sömür-
geci-faşist bir güçle emperyalist güçler
arasında süren bu savaş, bu güçlerin
iradeleri dışında Kürdistan yurtsever
güçlerine tarihi bir fırsat yaratıyordu.

KÜRDİSTAN'DA ULUSAL AYAKLANMA NEDEN BAŞA- RIYA ULAŞMADI?

Güney Kürdistan'daki ulusal
ayaklanmayı, bunun başarıya ulaşma-
masını ve ortaya çıkan bugünkü duru-
mu nasıl değerlendirmek gerekiyor?
Yaşanan durum bir başarı mıdır? Bir
yenilgi midir? Ya da yenilgiyle birlikte
büyük bir trajedi midir?

Aslında Güney Kürdistan'da bü-
tün bu durumların içiçe yaşandığı bir
süreç yaşanıyor. Güney Kürdistan'da
yaşanan bugünkü durum ne kendi baş-
ına bir başarıdır, ne sadece bir yenil-
gidir, ne de salt bir trajedidir. Yukarıda

belirttiğimiz üzere 4 milyonluk bir hal-
kın %90'nının sömürgeciliğe karşı ulu-
sal bir ayaklanmaya kalkışması ve 2
milyonun üstünde bir insan kitlesinin
göç etmesi kendi içinde değerlendiril-
mesi gereken büyük bir olaydır. Bugü-
ne kadar başka ülkelerde görülmeyen
bir durumdur bu. Kürt ulusunun sö-
mürgeciliğe karşı savaşının boyutları-
nı, özgürlüğü ve bağımsızlığı için her
şeye katlanmaya hazır olduğunu göste-
ren tarihi bir olgudur bu. Bu yönüyle
değerlendirildiğinde bu ayaklanmanın
muazzam derslerle dolu olduğunu kim-
se görmezlikten gelemez.

Diğer yönüyle bugünkü durum
1975 yenilgisinden farklı bir durumdur.
1975'te önderliğin siyasal tesli-
miyeti söz konusuydu, dolayısıyla ye-
nilgi siyasal bir yenilgiydi. Bugün
büyük ölçüde kendiliğinden ayaklanan
örgütsüz geniş halk yığınlarının giriş-
tiği spontane bir ayaklanmanın başa-
rıya ulaşmaması söz konusudur. Poli-
tik örgütler, Irak Kürdistan Cephesi,
mevcut koşullarda bu ayaklanmayı kı-
sa bir süre içinde örgütlü bir harekete
dönüştürebilecek durumda değildi,
bunun için zaman ve olanak da bula-
madı. Bu ayaklanma Kürdistanî Cep-
he'nin önceden planladığı bir hareket
de değildir. Bu nedenle ortaya çıkan
bugünkü sonuçta Güney Kürdistan
yurtsever güçlerinin strajisinden
kaynaklanan, geçmişten gelme zaaflar,
hata ve başarısızlıklarının önemli bir
rolü olsa da; esas olarak siyasi ve askeri
alanda onlar için bir yenilgi değ-
ildir. Milyonlarca insanın (2 milyonun
üzerinde) yerinden-yurdundan göç et-
tiği, büyük bir trajedinin yaşandığı ko-
şullarda bile silahlı mücadele durdu-
rulmadı; önderlik silahlı mücadeleyi
sürdürme kararlılığını gösterebildi.
Bununla beraber bazı noktaların bilin-
ce çıkarılması da gerekiyor.

Birincisi: Kürdistanî Cephe'nin,
Körfez Savaşı'nın seyrine ve yaratacağı
sonuçlara göre izleyeceği net ve somut
bir politikası yoktu; buna bağlı olarak
savaşın olası sonuçlarına göre belirgin
bir savaş stratejisi de yoktu. Kürdistanî
Cephe daha çok uluslararası diploma-
tik ilişkilere ağırlık veriyordu. Körfez
savaşı boyunca içerde siyasi ve askeri
alanda ise ciddi bir hazırlık yapamadı.
Bu konumyla cephe Güney Kürdi-
stan'da ortaya çıkan geniş ulusal ayak-
lanma karşısında hazırlıksız ve yeter-
sizdi. Bu konumuna rağmen Cephe
kitlelerin kendiliğindenci ayaklanma-
sına önderlik yapmak ve bunu kontrolü
altına almak zorunluluğuyla karşı kar-
şıya kaldı ve nitekim bunu yaptı. Ancak
Cephe, kısa bir süre içinde bu düzey-
deki bir ayaklanma hareketini kontrol
altına alabilecek, örgütleyecek ve ge-
niş kitleleri Saddam yönetiminin saldı-
rılarına karşı koyacak bir konumda
değildi.

İkincisi: Kürdistanî Cephe Körfez
Savaşı süresince ağırlığını uluslararası

diplomatik ilişkilere verdi, bu alanda olması gerekenden fazla bir iyimserliğe kapıldı. Bu bağlamda Müttefik Güçler'in Saddam ve yönetimine karşı politikasını doğru değerlendiremedi. Müttefik Güçler'in Irak'ın geleceğine yönelik politikalarında Kürt sorununun mutlaka öne çıkarılacağı ve soruna bir çözüm önercekleri, Irak'ta Kürtlere ulusal-demokratik haklarının verileceği iyimserliği eğemendi.

Üçüncüsü: Esas neden Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin izledikleri stratejide aranmalıdır. İzlenen strateji ve geçmişten beri yapılan bazı siyasal hatalar Güney Kürdistan ulusal hareketini bugünkü duruma getiren ve bu son duruma yol açan temel nedendir.

Dördüncüsü: ABD ve Müttefik Güçler'in izlediği politika; bazı Arap ülkeleri ve Türkiye, İran ve Suriye sömürgeci ülkelerin Kürt sorunundaki tutumları bu sonucu yaratan önemli nedenlerden biridir. ABD ve Müttefik Güçler Kürt hareketinin kendilerine rağmen gelişmesini ve Irak'ta güçlü mevziler kazanmasını istemiyorlardı, bugün de istemiyorlar. ABD Başkanı George Bush: "İstikrarlı bir Irak istediğini, bölgede doğacak bir boşluğun ne ABD'nin, ne de başka ülkelerinin işine yaramayacağını..." ve "Bağımsız Kürdistan fikrini red ediyorum. Irak mevcut sınırlarında barış içinde yaşamak zordur. Iraklılar kendi kendilerine bir uzlaşma formülü bulmalıdırlar." diyordu. (12 ve 19 tarihli basından) Kürdistan'ı işgal altında tutan Türkiye, İran ve Suriye ise böyle bir şeyi zaten istemiyorlar. Bu tutum ve politikalar hareketin bölgesel düzeyde ve uluslararası alanda kuşatılmasını ve kendi içinde boğulmasını sağlayan bir ortam yaratmıştır.

Beşincisi: Güney Kürdistan'daki ulusal ayaklanma uluslararası düzeyde siyasal bir destek görmedi. Kürt halkı bir kez daha sömürgeci-faşist Saddam yönetiminin azgın saldırıları karşısında kendi kaderiyle başbaşa kaldı. Celal Talabani: "Ben Kürdistan'a eli boş olarak geldim." derken bu gerçeği vurguluyordu.

Bu koşullarda Kürt halkının önünde bir tek seçenek kalmıştı: Kürt halkı Saddam denilen insan kasabına teslim olmak yerine tüm Dünya'yı hayrete düşüren "büyük bir yürüyüş" çıkmayı tercih etmiştir. Kürt halkının bu büyük yürüyüşü karşısında sömürgeci güçler tarafından çizilen sınırlar dahi fiili olarak işlemez duruma gelmiştir. 2 milyon insanın başlattığı bu yürüyüş, sömürgeci devletlerin zor ve engelleme çabalarına rağmen, ülke toprakları olarak bildiği diğer Kürdistan parçalarına sığınmıştır. Bu büyük göç hareketinde Kürt halkının güçsüzlüğünü değil, onun ulusal onuruna ne denli düşkün olduğunu ve sömürgecilerle olan tarihi mücadelesinin boyutlarını

görmek gerekiyor. Elbette bu aynı zamanda kendi içinde büyük bir "trajedisi"dir de. Ancak bu, bir "büyük trajedi" olduğu kadar, Kürt halkının sömürgeci güçlere verdiği yeni bir mesaj ve Dünya'ya, insanlığa yönelik bir "Manifestosu"dur da. Bugüne kadar Kürt halkının sesini duymak istemeyen Dünya, yaşanan bu büyük olay karşısında yılların sessizlik perdesini kaldırmak zorunda kalmıştır. Bugün ve geleceğin bu manifestonun; olayı salt trajedi edebiyatıyla işleyen, fakat sorunun dev siyasal boyutlarını görmek istemeyen ve Kürt halkının içinde bulunduğu bu "insanlık trajedisi"ne timsah göz yaşları döken uluslararası çevrelere vereceği derin bazı tarihi dersler olmalıdır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin tarihinde Kürt halkı ve onun mücadelesi uluslararası alanda ilk kez bu düzeyde gündeme geliyor. Olayın diğer önemli bir boyutu da budur. Kürdistan ulusal Kurtuluş Hareketinin ihtiyaç duyduğu uluslararası destek ve dayanışmanın önündeki bazı engeller yıkılmış, bu yolda yeni olanaklar doğmuştur. Kürt halkının mücadelesi açısından ortaya çıkan bu yeni ortamı canlı tutmak, geliştirmek ve ilerde bundan gereği gibi yararlanmak Kürdistan yurtsever güçlerinin bundan sonraki çalışmalarına kalmıştır.

KÜRT HALKI İÇİN TİMSAH GÖZ YAŞLARI DÖKENLER VE SADDAM'IN KANLI ELLE-RİNİ TEMİZLEMeye ÇALIŞANLAR.

Kürt halkı bu son yıllarda ülkesinde peşpeşe yaşanan acı olaylar içinde dostlarını ve düşmanlarını daha yakından tanıma olanağı bulmuştur. Evet, büyük bir insanlık trajedisini yaşayan Kürt halkı bu son olayda yeni deneyimler edinmiştir. Sömürgeci devletler ve onların efendileri emperyalistler Kürt halkının bilinen açık düşmanlarıdır. Kürdistan'ın hala devletlerarası sömürge bir ülke olması ve Kürt halkının her türlü ulusal ve demokratik haklarından yoksun tutsak bir ulus durumunda olmasının temelinde sömürgecilik ve emperyalizm yatıyor. Bugün Kürt halkını katleden, onu yerinden, yurdundan kovan sömürgeci güçlerdir, onlara bu eylemlerinde her türlü yardım ve desteği verenler ise emperyalist güçlerdir. Bugün kimi sömürgeci ve emperyalist güçler yaşanan bu büyük insanlık trajedisi karşısında Kürt halkı için "timsah göz yaşları" döküyorlar. ABD ve diğer bazı emperyalist ülkeler "insani yardım" adı altında Kürt halkının yaşadığı trajediyi unutturmak ve sorunun üstünü kapatmak çabasıydırlar. Bu trajedilere ortam hazırlayanlara, bunu yapanlara her türlü desteği sağlayanlar sanki onlar değilmiş gibi... Kürt sorununu siyasal bir sorun olarak görmek istememeleri ve bunun

önünü tıkamaları boşuna değildir. ABD, Müttefikler Güçler ve BM'ler Kürt sorununa ve yurdundan kovulan 2 milyon insanın sorununa sadece "insani" bir çerçevede bakıyor. Güney Kürdistan'da oluşturulmaya çalışan "Güvenlik Bölgesi" de (Free Zon) şimdilik bu amaca yöneliktir. Gerçekte uzun vadede bunun amacı ABD ve Müttefik Güçler'in Irak yönetimine kabul ettirdikleri savaş tazminatını ödettirmek ve antlaşmanın koşullarını uygulamak içindir. Yoksa Türkiye'de bazı ırkçı-faşist ve sosyal-şöven çevrelerin yaygarasını koparttıkları "Bağımsız Bir Kürt Devleti"ni kurmak/kurdurmak için değildir.

Ya solculuk, ilerililik ve hatta sosyalizm adına bir insanlık kasabı olan diktatör Saddam Hüseyin'in kanlı ellerini temizlemeye çalışanlara ne denmelidir? 6 Nisan'da BM'ler Güvenlik Konseyi'nde Irak'ın kınanması ve Kürtlerin katliamlardan korunmasına yönelik karar oylamasında (Güvenlik Bölgesi) Çin ve Hindistan çekimser kalırken, Kuba, Güney Yemen ve Zimbabve karşı oy kullandılar. SB ise daha önce sergilediği kararsız tutumuna rağmen sonunda kararın lehinde oy kullanmak zorunda kalmıştır. Günümüzde "Sosyalist Sistem", "Uluslararası İşçi Sınıfı Hareketi", "Ezilen Dünya Halklarının Dayanışması", "Proletarya Enternasyonalizmi" gibi sosyalizmin yüce ülkeleri ayaklar altına alınmıştır. Küba yönetiminin sosyalist politika adına sömürgecilik ve gericiliğin Ortadoğu'daki kalelerinden biri olan Irak yönetimini, onun başındaki Saddam Hüseyin gibi kanlı bir diktatörü desteklemesi, Kürt halkının katliamlardan korunması amacıyla yönelik bir karara karşı çıkması, sosyalizm adına utanç verici bir tavrıdır. Körfez savaşı boyunca ve Güney Kürdistan'da yaşanan yeni katliamlar karşısında FKÖ'nün izlediği politika ise sadece Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesine değil, aynı zamanda bölgenin diğer ilerici güçlerine de zarar vermiştir. FKÖ'nün bu politikası en başta da Filistin halkına zarar vermiştir. Dünya'da yaptıklarından dolayı Saddam Hüseyin lanetlenirken, Yasar Arafat büyük bir pişkinlikle Ona teşekkür etmiştir. Bir de Türkiye'de "TKP'nin mirasçıları vardır. Onlar da "sosyalistlik", "Solculuk" ve "devrimcilik" adına Saddam'ın Kürt kamına bulanmış ellerini temizlemek için azmi çaba gösteriyorlar? Türkiye'de Saddam yanlısı bu gönüllü propoganda kampanyasının başını ise Türkiye'nin "Yeni Kemalistleri" olan Aydınlikçılar yapıyor.

BAGDAT GÖRÜŞMELERİ

20 Nisan'dan bu yana Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin tümünün içinde yer aldığı Irak Kürdistan Cephesi ile Bağdat yönetimi arasında "Kürdistan'a Otonomi" görüşmeleri

başlamış bulunuyor. Görüşmeler Irak'ın içinden geçtiği olağanüstü bir dönemde ve 3 milyona yakın Kürt insanının yurdundan göç ettirilerek büyük bir felâkete sürüklendiği, Kürdistan'ın insanlardan boşaltıldığı bir ortamda yapılıyor. Hala kesin bir sonuca varılmamakla birlikte, görüşmelerin sonucu merak ve endişeyle beklenmekte ve bu konuda siyasi çevrelerde ve Kürt yurtsever kamuoyunda çeşitli yorumlar yapılmaktadır. Görüşmelerin Bağdat'ta yapılıyor olması, Kürt heyetinin Saddam Hüseyin'le görüşmesi sırasında sergilenen tavır ve görüşmelerin uzun bir zaman almış olması Kürt yurtsever çevrelerinde endişeyle birlikte eleştirilere uğramaktadır.

Kuşkusuz eleştirilmesi gereken yanlarına rağmen mevcut koşullarda Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin böyle bir görüşmeye oturmalarının makul karşılanacak neden ve gerekçeleri vardır. İçinde bulunan ortam ve koşullar bu güçleri bir anlamda buna mecbur kılmıştır. Bu ortam ve koşullar göz önünde bulundurularak bizce önemli olan, bu görüşmelerden nasıl bir sonucun elde edileceğidir. Bu anlamda önemli olan sorunun biçimsel yanı değil, sorunun özüdür. Duygusal bazı gerekçeler temelinde yer, zaman ve yöneme ilişkin haklı eleştirilere dayanarak sorunun biçimsel yanını öne çıkarmak ve bu temelde görüşmelere karşı çıkmak doğru bir tutum olamaz. Ayrıca Güney Kürdistan'da yaşanan zorlukları görmek ve bu konuda objektif olmak gerekiyor. Bu parçada bir kaç milyon insanın yurtlarından koparak mültecileşme tehlikesi vardır. Yerlerini-

yurtlarını terkeden milyonlarca insanın topraklarına geri dönmeleri bile başbaşa öne çıkan bir sorun haline gelmiştir. Görüşme olayı Güney Kürdistan'da milyonların geleceğini ilgilendiren bir sürecin koşulları içinde değerlendirilmelidir.

Bilindiği gibi Güney Kürdistan yurtsever güçleri sorunu "Irak'ın bir iç sorunu" olarak görmektedir, talepleri de "İRAK'A DEMOKRASİ KÜRDİ-

STAN'A OTONOMİ" çerçevesindedir. Görüşmeler bu temelde yapılmaktadır. Elbette bu stratejiyi doğru bulmuyoruz. Güney Kürdistan ulusal hareketinin bugüne kadar ki çıkmazı, diğer bazı nedenler yanında, esas olarak izlediği bu stratejiden kaynaklanıyor. Eleştirilerde temel alınması gere-

rin bir iç sorunu olarak gören uluslararası çevrelerin politikalarını gerekçelendirdikleri temel nedenlerden biri de Kürt örgütlerinin yıllardır "OTONOMİ" talebiyle ortaya çıkmalarıdır. Bununla birlikte Güney Kürdistan'ın geleceği hakkında karar verme hakkı bu parçadaki yurtsever güçlerin hakkıdır; bu aşamada bizler bu konuda ancak görüş, öneri ve eleştiri sahibi olabiliriz. Açıktır ki Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin Irak yönetimiyle görüşmelere oturması onların talepleri ve mevcut konumlarıyla da uyum halindedir.

Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin Irak yönetimiyle varacakları antlaşmanın BM'ler gibi kuruluşların nezdinde uluslararası güvenceye bağlanması, Saddam'ın geleceği ve Irak genelinde demokratikleşme süreci önemli bir sorundur. Unutmamak lazımdır ki Kürt halkının düşmanı kanlı bir diktatör olan Saddam Hüseyin ve onun yönetimi istediği için değil, mecbur olduğu için bu görüşmelere oturmuştur. Görüşmeleri uzatmakla Saddam Hüseyin daha fazla zaman kazanmak istemektedir. Antlaşmada Güney Kürdistan'ın tarihi, siyasi ve coğrafi sınırlarının belirlenmesi ve özellikle Kerkük sorunu; Kürdistan Otonom İdaresi'nin kendi silahlı güçlerine sahip olması; Kürdistan'ın diğer parçalarıyla ilişkiler; ekonomik, idari, sosyal ve kültürel alandaki düzenleme vb. üzerinde durulması gereken diğer bazı temel noktalar. Varılacak antlaşmanın değerlendirilmesinde temel alınması gereken noktalar bunlardır. Bunun için ise şimdiden bir şey söylemek mümkün olmadığı gibi, hala zaman da erkendir. Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin geçmişin deneylerinden çıkarılması gereken dersler vardır ve bunu bilmek zorundadırlar.

Güney Kürdistan yurtsever güçlerinin (Kürdistanî Cephe'nin) ulusal ve uluslararası düzeyde siyasi, askeri ve diplomatik alanlarda önemli zaafılar gösterdiğini, hatalarının olduğunu görmezlikten gelemeyiz. Ancak bugün dört parçadan Kürt politik örgütleri arasında her zamandan daha çok birlik, yardım, destek ve dayanışmaya ihtiyaç vardır. Eleştirilerin de bu sürecin elverdiği düzeyde yapıcı ve birleştirici olması gerekiyor. Önümüzdeki günlerde daha geniş ve kapsamlı değerlendirmelerin yapılacağı muhakkaktır. Günün görevi her düzeyde birlik, dayanışma ve yardımlaşma görevini öne çıkarmayı ve Güney Kürdistan halkının yanında olmayı gerektiriyor.

REDAKSİYON

BM Güvenlik Konseyi'nin kararı

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER-BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'ta göçe zorlananların içinde bulunduğu kötü durum hakkındaki 688 sayılı kararı şöyle:

"Güvenlik Konseyi, uluslararası barış ve güvenliğin korunması için, BM antlaşmasının kendisine yüklediği görev ve sorumluluklarının bilincinde olarak ve BM antlaşmasının 2 fıkrasının 7. bendi uyarınca, Irak'ın çeşitli bölgelerinde, özellikle Kürt nüfusun yaşadığı bölgelerde, sivil halka yönelen ve bölgede uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden, uluslararası sınırlara doğru yoğun bir göçmen akımına sebep olan baskılarla ciddiyetle ilgilenir.

Bunun sebep olduğu insanî ıstırapların büyüklüğünden derin rahatsızlık duymaktadır.

2 ve 4 Nisan 1991 tarihlerinde Türkiye ve Fransa temsilcileri tarafından BM'ye yapılan başvuruları dikkate alarak, aynı zamanda İran İslâm Cumhuriyeti'nin BM nezdindeki daimî temsilcisi tarafından 3 ve 4 Nisan tarihlerinde yapılan başvuruları da dikkate alarak, bütün BM üyesi ülkelerin, Irak ve bölgedeki diğer bütün devletlerin egemenlik, toprak bütünlüğü ve siyasi bağımsızlığına saygısını teyit ederek, genel sekreterin 20 Mart tarihli raporuna dayanarak,

1- Irak'ın, başta Kürtler olmak üzere kendi halkı üzerinde kurduğu, sonuçları bölgedeki uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden baskıları kınar,

2- Bölgedeki barış ve güvenliğe yönelen tehdidin ortadan kaldırılmasına bir katkı olarak Irak'tan, bu baskıyı sona erdirmesini isteyerek, bütün Irak yurttaşlarının, insanî ve siyasal haklarına saygı duyan açık bir diyalog sağlanmasını umut eder,

3- Irak'ın uluslararası yardım kuruluşlarının ülkeye girmesine hemen izin vermesinde ve bu kuruluşların yardıma ihtiyaç duyulan her bölgede çalışabilmeleri için mümkün olan her imkânın sağlanması konusunda ısrar eder.

4- BM Genel Sekreteri'nden, Irak yetkililerinin üzerlerinde her türlü baskıyı kurduğu Irak halkının acılarını dindirmek için insanî çabalarını devam ettirmesini ve bölgeye yeni bir heyetin gönderilmesinin uygunluğu konusunda bir rapor hazırlamasını ister,

5- Genel sekreterden, tasarrufunda bulunan bütün kaynakları kullanarak ve BM'nin ilgili tüm organlarını harekete geçirerek, Irak'ta yerlerinden edilen göçmenlere âcil hayati yardım ulaştırmasını rica eder.

6- Bütün üye ülkeleri ve uluslararası kuruluşları, bu insanî yardım çabalarına katkıda bulunmaya çağırır.

7- Irak'tan bu sonuçlar için genel sekreterle işbirliği yapmasını talep eder.

8- Güvenlik Konseyi, meselenin geri kalanıyla ilgili karar alma hakkını saklı tutar.

ken nokta da bu olmalıdır. Uluslararası geniş güvencelere bağlanmış, geniş hakları içeren bir düzeyde de olsa, OTONOMİ, Kürt halkı için bir kurtuluş yolu değildir. Bu gerçek Güney Kürdistan ulusal hareketinin tarihinde yaşanmış deneylerle de isbatlanmıştır. Kürt halkının gerçek kurtuluşu "Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan" stratejisinin izlenmesine bağlıdır. Kürt Sorunu'nu ilgili ülkele-

Nedim CİHAT

KÜRT ULUSAL ÖNDERLERİNDEN VE ÇAĞDAŞ BİR AYDIN T-KDP'NİN KURUCUSU VE İLK GENEL SEKRETERİ

Av. FAİK BUCAK

Faik BUCAK köyde çocuklara yemek dağıtırken

Kuzey Kürdistan Ulusal Hareketi'nin önderlerinden Av. Faik BUCAK, T-KDP'nin kurucularından biri ve Partinin ilk Genel Sekreteridir. Faik BUCAK 4 Temmuz 1966'da Siverek'te MİT ve işbirlikçi hainlerce pususuya düşürülerek şehit edildi. Faik BUCAK'ın şehit edilmesi olayında MİT yerel çelişkilerden de ustaca yararlanmıştı. Av. Faik BUCAK, T-KDP'nin verdiği ilk şehittir.

Faik BUCAK 1919 yılında Urfa'nın Siverek ilçesine bağlı HADRO köyünde doğdu. Geniş aşiret çevresi olan ve ekonomik durumu iyi bir aileden gelmektedir. İlkokulu Siverek'te okudu, Orta ve Lise öğrenimini Urfa, Malatya ve Diyarbakır'da yaptı. O dönemde üniversite düzeyinde yüksek öğrenim yapabilen az sayıdaki Kürt aydınlarından biridir. 1939'da İstanbul Hukuk Fakültesi'ne başladı. 1946 yılında Hukuk Fakültesi'ni bitirerek Malatya'nın Gürün kazasında hakimliğe başladı; Antakya, Sivas ve Kozan'da görev yaptı. 1956'da hakimlikten istifa ederek Urfa'da avukatlık yapmaya başladı. Urfa'ya döndükten sonra bir

köylüler arasında O'na büyük kazandırmıştı. (*)

Devletin gizli ve açık güçleri O'nu yakından izliyordu. Bölgedeki siyasi çalışmalarından dolayı tutuklandı ve bir yıla yakın Balıkesir Cezaevi'nde kaldı. Şehit olduğu tarihe kadar da Urfa'da avukatlık yapıyordu.

Kuzey Kürdistan'da Dersim hareketine kadar süregelen silahlı direnme hareketlerinin bastırılması ardından uzun bir sessizlik dönemi yaşandı. Yurtsever çalışmalarıyla bu uzun sessizlik dönemini aralamaya çalışan dönemin önde gelen Kürt aydınlarından biri de Av. Faik BUCAK'tır. Bucak ailesinden değerli yurtsever insanlar yetişmişti, bu dönemde bunlardan biri de Mustafa Remzi BUCAK'tı. Faik BUCAK daha Lise yıllarında gerek ailesinin ve gerekse çevrenin etkisiyle Kürt yurtseverleriyle tanıştı ve bu çevre içinde yerini aldı. 1939'da İstanbul Hukuk Fakültesi'ne başlaması ardından Kürt yurtsever çevreleri içinde aktif bir yer almaya başladı. Bu dönemde İstanbul'da geniş bir Kürt öğrenci ve aydın çevresi bulunuyordu. Faik BUCAK kı-

yandan avukatlık yaparken bir yandan da kendisini halk kitleleri içinde yurtsever çalışmalara verdi, halk arasında ve yurtsever çevrelerde büyük bir saygınlık kazandı. Yörede toprak ağalarına karşı köylülerin mücadelesini destekleyerek, onların davalarına giriyordu. Urfa'nın Akçakale kazasına bağlı Hırbetli köyünde ağa tarafından toprakları zorla ellerinden alınan köylülerin davasını alması yörede toprak-

sa bir sürede bu çevre içinde aktif ve etkin bir kişi durumuna geldi. Faik BUCAK ilk gizli örgüt oluşturma deneyimini de bu dönemde İstanbul'da edindi. İstanbul'a okumaya gelen Kürt gençleriyle ilgilenmek ve Kürtlerin haklarını korumak için Mustafa Remzi BUCAK, Yusuf AZİZOĞLU, Ziya ŞEREFHANOĞLU, Faik BUCAK ve Musa ANTER'den oluşan gizli bir komite kurulmuştu. Kuruluşu içinde buldukları ortamın gereklerinden ve gençliğin örgütlenme isteminden doğan bu komitenin adı "Kürtleri Kurtarma Cemiyeti" idi. Kürt bayrağı üzerine ve silaha el basarak yaptıkları yemine bu beş insan şöyle diyordu: "Ölünceye kadar vatan sevgisi andımıza sadık kalacağıma, hiç bir şartta vatandaşlarımız aleyhine işbirlikçi ve cahş (hain) olmaya çağırma yemin ederim." (**)

Faik BUCAK İstanbul'da açılan DİCLE TALEBE YURDU'nun kurucularından biri ve "DOĞU GECELERİ" olarak bilinen siyasi ve kültürel etkinliklerin başta gelen örgütleyicilerindenidir. 1948'de Musa ANTER tarafından İstanbul'da çıkarılan DİCLE KAYNAĞI adlı haftalık gazetesinin yayınına katkıda bulundu. İstanbul'da öğrenim gördüğü yıllarda Türk ve Kürt ilerici aydınlarıyla, ilerici-demokrat basın ve yayın çevreleriyle ilişkiler geliştirdi. Bu, ilerideki siyasal çalışmalarında O'na büyük avantajlar sağlayacaktı. O, Kürt sorunu, Dünya sorunları ve diğer konulardaki siyasi ve kültürel birikimini burada zenginleştirdi.

Bu yıllarda Türkiye'de DP iktidardaydı. Kuzey Kürdistan'da DP iktidarının eliyle ağır bir devlet terörü uygulanıyordu, Kürt halkı ve Kürt yurtseverleri yoğun bir baskı altındaydılar. Bu ağır koşullarda Av. Faik BUCAK ve çevresi bir yandan Kuzey Kürdistan'da yurtsever çalışmalarını yürütürken, bir yandan da Türk ilerici güçlerinin verdiği demokrasi mücadelesine omuz veriyordu. Faik BUCAK bir ara DP iktidarına muhalif olan CMKP (Cumhuriyetçi Millet Köylü Partisi) içinde yer aldı ve bu partinin Urfa İl Başkanlığı'nı yaptı.

Irak'ta 14 Temmuz 1958'de gerçekleşen devrimin yıldönümünde (14 Temmuz 1959) Güney Kürdistan şehirlerinden Kerkük'te meydana gelen

olaylar üzerine Niğde Milletvekili Asım EREN, TBMM'ne Kürtlere karşı "Mukabele-î Bilmisli" için bir önerge vermişti. Bu önerge Kürdistan'da büyük bir tepki ile karşılanmıştı, Kürt aydınları bu önergeye ortak bir protesto dilekçesiyle sert bir biçimde karşılık verdiler. Bu protesto dilekçesine imza atıp oluşturulan kampanyayı yürütenlerden biri de Av. Faik BUCAK'tı. DP iktidarı, "hayalî bir Kürtçü-Komünist Ayaklanması Senaryosu" çerçevesinde bu olayı da gerçekçe göstererek 17 Aralık 1959 günü İstanbul, Ankara ve Kürdistan'da başlattığı bir operasyonla 49 Kürt yurtseverini tutuklatıp İstanbul'da Harbiye Zindanları'na koydu. Faik BUCAK 49'lar Olayı'nda tutuklanmadı. Ancak, devlet O'nu hiç bir suretle rahat bırakmıyordu.

Faik BUCAK 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden hemen sonra 55 Kürt ileri geleniyle birlikte Sivas Kampı'na sürgün edildi, buradan da 105 Sayılı Özel Bir Kanun'la Balıkesir'de sürgüne tabi tutuldu. Balıkesir'de ve bilâhare Ankara'da bulunduğu süre içinde 55'lerin sürgün olayına karşı yoğun bir mücadele verdi. 55'lerin sürgün olayını sorgulayan "BİZ ELLİBEŞLER" adlı broşürü Türkiye'de tartışılmasına neden olmuştu. Avukat olması dolayısıyla 55'lerin yurtlarına dönüş mücadelesini hem hukukî yönden hem de siyasi yönden yürütüyordu. 27 Mayıs'ın "İhtilal Konseyi" olan MBK'ni hedef alan tartışmalara girdi. Dönemin ilerici gazete ve dergilerinde olayla ilgili makale ve raporları yayımlandı. Ödünsüz bir mücadeleyle 55'lerin yurtlarına geri dönme mücadelesini başarıyla sonuçlandırdı.

Faik BUCAK Balıkesir'de ve Ankara'da bulunduğu süre içinde 49'ların davasını yakından izledi, kendisi sürgünde ağır koşullar altında yaşamasına rağmen arkadaşlarını hiç bir zaman yalnız bırakmadı. İstanbul'da başlayan 49'lar Davası Ankara'ya nakledilmişti. Kendisi 49'larla, özellikle de daha sonra birlikte T-KDP'yi kuraçağı Sait ELÇİ, Ömer TURHAN ve diğer bazılarıyla yakın siyasi temas içindeydi. Kuzey Kürdistan'da illegal bir partinin kuruluş tartışmaları yeni bir aşamaya varmıştı. Dar bir çerçevede yürütülen hazırlık çalışmaları hala tüzük ve program oluşturma düzeyindeydi. Kuracakları illegal parti T-KDP olacaktır. Aslında T-KDP veya onun gibi bir partinin kuruluş çalışmaları 1950'lerin sonlarına kadar uzanıyordu, 49'lardan Av. Ziya ŞEREFHAN OĞLU'nun eşyaları arasında yakalanan bir partinin program ve tüzüğü bu amaca yönelik çalışmaların daha o zaman başlatıldığını gösteriyor. (***)

Faik BUCAK sürgünden döndükten sonra tekrar kendi memleketi olan Urfa'ya yerleşti. 1965 seçimlerinde AP'den milletvekili aday oldu, yurtsever kişiliği ve ulusal- demokratik çalış-

malarından dolayı adaylığı veto edildi. Bunun üzerine seçimlere bağımsız aday olarak katıldı, ancak 17 bin oy almasına rağmen "Mili Bakîye" esasına dayanan seçim sisteminden dolayı seçimleri kazanamadı.

Faik BUCAK ideolojik ve politik Dünya görüşü itibarıyla yurtsever- demokrat bir insandı. Kuzey Kürdistan'ın o günkü koşullarında siyasi kişiliğiyle yurtsever-demokrat aydınlar arasında önde gelen bir şahsiyet idi. Aşiretçi bir yapının içinden gelmesine rağmen kendisi feodal yapı ve kurumlara (ağalık, şeyhlik, aşiret reisliği vb.) karşı olan bir insandı. 1946'da Gürün'de hâkimlik yaparken yöre köylülerinin toprak işgali eyleminde kararlı bir tutumla köylülerden yana tavır almıştı, bu tavrı meslek hayatında O'na ciddi zorluklar çıkarmıştı. Kürdistan sorununda geniş birikimi olan; Türkiye, Ortadoğu ve Dünya meselelerini yakından izleyen çağdaş bir aydıydı. Bu nitelikleriyle yeni tip Kürt aydın kuşağının öncülerinden biridir. O dönemde Kürt ulusal hareketinin önderlerinden biri olduğu kadar Türkiye ilerici-demokratik güçleri arasında da tanınan, demokratik çevrelerde ağırlığı olan bir siyaset adamıydı. 1962'de yayımlanan Yön Bildirisi'ni imzalayan bir kaç Kürt aydınından biridir. Türkiye'de çıkan ilerici gazete ve dergilerde çok sayıda yazıları ve raporları yayımlandı. Kürt tarihi, dili, edebiyatı, kültürü, folklorü konularında zengin bir birikimi vardı ve çok iyi bir folklor ustasıydı. Temiz bir dille çok güzel Kürtçe şiirler de yazmıştı, bazı şiirleri Deng, Yeni Akış, Demokrat, Çiya vb. dergilerde yayımlanmıştır. Şiirleri yurtseverler arasında, hatta halkın içinde dilden dile dolaşmış, miting ve gecelerde kitleleri coşturmuştur, bugüne kadar da yurtsever çevrelerde okunagelmektedir. Kürt yurtseverlerinin bir nevi "ULUSAL ANDI" olan "SONDA MİRİNÉ" (Ölüm Andı) şiiri bunlardan biridir. (****) Faik BUCAK Kürdistan'ın diğer parçalarında da yurtsever kişi ve çevrelerce tanınan bir önderdi. Siyasi görüşleri, yurtsever çalışmaları ve şiirleri Suriye, Lübnan ve Güney Kürdistan'a kadar tesir etmişti. (*****)

Faik BUCAK ve çevresinin Suriye ve Lübnan Kürtleriyle yakın siyasi ilişkileri vardı. 1956'da Suriye'de S-KDP'nin (Suriye Kürtleri Demokrat Partisi) kurulmasıyla bu ilişkiler daha sistemli bir hale geldi. T-KDP'nin hazırlık çalışmalarında ve kuruluşunda Suriye ve Lübnan yurtsever Kürtlerinin önemli katkısı oldu. Irak'ta 14 Temmuz 1958'de gerçekleşen devrimden sonra Molla Mustafa BARZANİ ve arkadaşlarının Sovyetler Birliği'nden dönmeleri ve I-KDP'nin yasal bir konum kazanması ardından Kürt ulusal hareketinin çekim merkezi bir kez daha Güney Kürdistan'a kay-

mıştı. Bu gelişmelerden sonra Av. Faik BUCAK ve arkadaşlarının ilgisi daha çok bu parçadaki gelişmelere yöneldi. Nitekim kuruluşu ardından T-KDP, Güney Kürdistan ihtilalini her yönüyle destekledi, Kuzey Kürdistan bu hareketin cephe gerisi durumuna geldi.

T-KDP'nin resmi kuruluş tarihi 1965 yılının sonlarına doğrudur. 1965'e gelinceye kadar ise, partinin hazırlık çalışmalarını yürütenler, bir çok yönden I-KDP ve S-KDP ile eşgüdüm halinde çalışıyorlardı. Bu yurtseverler 1963'te "KDP"nin Kuzey Kürdistan'daki kolunu kurmak için çalışmalarını hızlandırarak daha somut adımlara atmaya başladılar. Bu somut adımlardan biri olarak 1963 yılında Silopi'de bir "Hazırlık Komitesi" kuruldu. "KDP-HAZIRLIK KOMİTESİ" veya "KDP İRTİBAT BÜROSU" denilen bu "KOMİTE" (Yurtseverler kendi aralarında buna KOM diyorlardı) (...) kişilerden oluşuyordu ve I-KDP'yle eşgüdüm halinde çalışıyordu. Bu Komite'nin ikili bir görevi vardı: I-KDP ve Güney Kürdistan ihtilaline yardım ve destek sağlamak ve Kuzey Kürdistan'da bunun bir kolu olan T-KDP'yi kurmak. Bu amaçla merkezi bir örgüt olan "KDP"nin tüzük ve programı örnek alınarak yeni bir tüzük ve program hazırlandı. 1965 yılının sonlarında kuruluşunda Sait ELÇİ, Liceli Fehmi BEY, Ömer TURHAN ve ...nin yer aldığı T-KDP kuruldu. T-KDP'nin kuruluş toplantısında Av. Faik BUCAK Partinin Genel Sekreterliği'ne getirildi. T-KDP'nin kuruluşu Kuzey Kürdistan'ın yakın siyasi tarihinde önemli bir siyasal olay olarak yer aldı. Kürdistan ulusal demokratik hareketi bu parçada da siyasal bir partiye kavuştu. Bu gelişme, Kuzey Kürdistan'da ardı ardına patlak veren ulusal direnme hareketlerinin son halkası olan Dersim hareketinin bastırılması ardından uzun süren sessiz ve suskun bir dönemin aşılmasında önemli bir adımdı.

T-KDP kısa bir süre içinde önemli bir gelişme gösterdi. O dönemde Kuzey Kürdistan'da yurtsever aydınların bir kısmı bu parti içinde yer aldı. Parti ağırlıklı olarak hudut bölgelerinde ve kırsal alanlarda olmak üzere köylü, işçi, esnaf ve aydınlar arasında örgütlenmeye gitti. T-KDP'nin ideolojik ve politik çizgisi yurtsever-demokrat bir çizgiydi. Buna rağmen T-KDP; kuruluşundan 1977'de yapılan III. Kongresi'ne ve "T-KDP" adının kaldırıldığı KUK I. KONFERANSI'na kadar (Kasım 1981) kendi içinde ideolojik, politik ve örgütsel olarak ileriye yönelik sürekli bir gelişim ve değişim sürecini yaşadı.

T-KDP'nin kurulduğu yıllarda Güney Kürdistan'da Kürt ulusal hareketi hızlı bir yükseliş içindeydi. I-KDP önderliğinde yürütülen silahlı Kürt ulusal hareketi Kuzey Kürdistan'ı de-

rinden etkiliyordu. Kuzey Kürdistan'da hızlı bir ulusal ve toplumsal uyanış süreci yaşanıyor.

Türkiye'de ise bu dönemde ilerici-demokratik güçler açısından hareketli bir süreç yaşanıyor. 1961 Anayasası'nın getirdiği demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanan ilerici-demokratik güçler basın-yayın alanında, sendikal alanda, siyasal alanda vb. yeni adımlar atıyorlardı. 13 Şubat 1963'te TİP (Türkiye İşçi Partisi), 1966'da DİSK (Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları) kurulmuştu. 1965 seçimlerinde TİP 15 milletvekili çıkardı, bunların çoğu Kürdistan'dan seçilmişti. T-KDP ile TİP Kürdistan'da "milli zulüm" ve baskıya karşı zımnî bir ittifaka girmişlerdi, T-KDP ile TİP arasında hem çekişme, hem de yer yer işbirliği vardı. T-KDP, DDKO'larla birlikte Kürdistan'da TİP'inde desteklediği büyük kitle eylemlerini örgütledi. Bunlar arasından "DOĞU MİTINGLERİ" olarak bilinen mitingler serisi Kuzey Kürdistan ulusal-demokratik mücadelesinin tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Güney Kürdistan ihtilâlinin yol açtığı gelişmeler, T-KDP'nin kuruluşu ve Kuzey Kürdistan'da gelişen ulusal demokratik hareket sömürgeci TC devletini tedirgin ediyordu. Bu gelişmeler karşısında devlet yeni tedbirler almaya ve Kürt yurtseverlerine karşı saldırılar düzenlemeye başladı.

TC devleti bu aşamada neyi ve kimi hedef alacağını çok iyi seçmişti. Yeni kurulan "Milli İstihbarat Teşkilâtı" (MİT) T-KDP'ye ve onun önder kadrolarına karşı sinsi komplolar hazırlıyordu. İlk hedef olarak T-KDP Genel Sekreteri Av. Faik BUCAK seçildi. Belirlenen hedef doğrultusunda **MİT 4 Temmuz 1966 tarihinde yerel işbirlikçilerinin de eliyle Av. Faik BUCAK'a bir suikast düzenledi.** Urfa'nın Karaköprü mevkiinde Diyarbakır-Siverek yolu üzerindeki bir benzinlikte arabası içinde silahlı saldırıya uğrayan ve bacağından yaralanan Faik BU-

CAK kaldırıldığı Urfa Devlet Hastahanesi'nde öldü. Olayın duyulması ardından bulunduğu hastahaneye giden yakın arkadaşlarının tanıklığına göre Faik BUCAK ölüme gidecek düzeyde yaralı değildi. Yüksek rütbeli bir subay (Albay) hastahaneye gelerek O'nu ziyaret etmiş ve çevresinin Onunla görüşmesine yasak koymuştur. Görüş sağından kısa bir zaman sonra da Av.Faik BUCAK'ın öldüğü duyurulmuştur. **Bu zaman zarfında MİT suikast sırasında tamamlayamadığı görevini hastahane de yerine getirmişti.**

Faik BUCAK'ın öldürülmesi sadece Kuzey Kürdistan'da değil aynı zamanda Kürdistan'ın diğer parçalarında da etki yaptı. Kürt halkı ve Kürt yurtseverleri olayı büyük bir tepkiyle karşıladılar. Kürdistan'ın diğer parçalarındaki Kürt örgütleri T-KDP Sekreteri'nin öldürülmesini değişik biçimlerdeki tepkileriyle dile getirdiler. I-KDP, Av. Faik BUCAK'ın ailesine ve O'nun yakın mücadele arkadaşlarına bir baş sağlığı mesajı göndererek, T-KDP Genel Sekreteri'nin öldürülmesini Kürt halkının büyük bir kaybı olarak değerlendirdi. İstanbul, Ankara gibi Türkiye'nin büyük şehirlerindeki üniversitelerde okuyan Kürt gençleri olaya büyük bir tepki gösterdiler.

Kuşkusuz Av. Faik BUCAK'ın şehit edilmesi o zamanki koşullarda genelde Kürt halkı ve Onun ulusal-demokratik mücadelesi için ve özelde T-KDP için yeri kolay doldurulamayacak bir kayıp idi. T-KDP kısa bir süre için de olsa olaydan ciddi bir şekilde etkilendi. Ancak bu durum uzun sürmedi, T-KDP kendini kısa bir sürede toparlayarak mücadeleye daha aktif bir biçimde sarıldı. T-KDP, sömürgeci düşmanın amaçladığının tersine Kürdistan'da kitleler içinde daha çok güçlenmeye, Kürt yurtseverleri daha kararlı ve daha özverili bir mücadele yürütmeye başladılar. Başta Sait ELÇİ olmak üzere Kürt yurtseverleri Faik BUCAK'ın ünlü "**SONDA MİRİNÊ**" şiirinde gösterdiği gibi, Kürdistan Kurtu-

luş Mücadelesinde canları dahil, her şeylerini ortaya koyarak O'nun yolunda kararlı bir mücadeleye girdiler. **SONDA MİRİNÊ onların da "ÖLÜM VE MÜCADELE ANDI" oldu.**

Kürt ulusal önderlerinden, Kürt toplumunun yetiştirdiği çağdaş bir aydın, iyi bir siyaset adamı, T-KDP'nin kurucusu ve ilk Genel Sekreteri Av. Faik BUCAK Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesi Tarihinde onurlu bir yere sahiptir. Kürt halkı dün olduğu gibi bugün de O'nu mücadelesinde yaşatıyor ve yaşatacaktır.

SONDA MİRİNÊ

Sonda me mirin e di reya te de
welat
Kefen û kirasên me ne, ferman
û xeml û xelat
Xêncî mirinê dinê de bo me nebûye
xebat
Xwûna me hat firotin pê bikirin
Kurdistan
Em diltiyê naxwazin pir rûmet e
goristan
Kal, pîr ser tirba kuştîya digrîne
Dil û kezewa wan gîşka tîjî kul
û birîn e
Law, bûk hemû ji xwûn digrîne
Xwûna me hat firotin pê bikirin
Kurdistan
Em diltiyê naxwazin pir rûmet e
goristan
Em bi lorika mirinê hatin pêçandin
Deya şûna şîr, em bi xwûnê
mêjandin
Çîrî, birano werin, welat çû,
qedandin!

FAİK BUCAK

DİP NOTLAR:

Bu yazıyla Av.Faik Bucak'ın Ölümünün 25. yılında Onu anarken, aynı zamanda onuru Kürt yurtseverlerinin mücadele ve anlarının günümüze kazandırılması amaçlanmıştır. Bu konuda geniş araştırmaların yapılması gerektiğine inanıyorum.

* Bazı yanlışlıklarla birlikte Av. Faik BUCAK'ın kısa yaşam öyküsü ile siyasî mücadelesi hakkında SOSYALİZM VE TOPLUMSAL MÜCADELELER ANSİKLOPEDİSİ'nin 7. cildi, sayfa 2129 ve sonrasında bazı bilgiler verilmiştir.

** Musa Anter, HATIRALARIM, S.62, Doz Yay. 1990.

*** 49'lar Davası, GEREKÇELİ HÜKÜM, 30 Nisan 1964, TC Genel Kurmay Başkanlığı Askerî Mahkemesi, ANKARA. Sayı: 964/27, Esas: 964:6, Kara: 964: 36.

**** Faik BUCAK'ın SONDA MİRİNÊ şiiri bir çok dergide yayınlanmıştır. Bu şiir ÇIYA dergisinin 5. sayısında Redaktörün şu notuyla çıkmıştır: "Değerli ağabey şehit Faik BUCAK'ın bu şiirinin bundan daha uzun olduğunu biliyorum. Ne yazık ki şiirin tümünü elde edemedik."

***** Osman SABRÎ, ki o dönemde SKDP içinde aktif görev yapıyordu, Faik BUCAK'ın yazdığı GAZIN JI XWEDÊ adlı şiire karşı 12.07.1963'te yazdığı "Bersîva Faik Bucak/ "GAZIN JI XWEDÊ" adlı şiirinde, Faik BUCAK'a ölçülü eleştiri ve ince övgü dolu mısralarla cevap veriyordu. Seydayê KELEŞ ise ŞİNA FAİQ û SEİD adlı şiirinde T-KDP'nin şehit olan bu iki Genel Sekreterinin anlarını yaşatmak istemiştir. (Diwan 1- EM û DIJMMIN, Weşanên ROJA NU, 1986, Stockholm) Faik BUCAK üzerine daha başka Kürt şairleri de şiirler yazmışlardır. Faik BUCAK'ın Kürt edebiyatındaki yerinin belirlenebilmesi için, hem kendisinin yazdığı şiirlerin hem de diğer Kürt şair ve yazarlarının Onun hakkında yazdıklarının derlenmesi gerekiyor.

T BKP'NİN "MİLLÎ MUTABAKAT SİYASETİ" VE KÜRT REFORMİZMİ

B.WELATEVİN

SİYASAL DURUM VE EĞEMEN SINIFLARIN YENİ OYUNLARI

Kuzey Kürdistan'da sömürge rejimine karşı Kürt halkının ulusal muhalefeti yeni mücadele biçimlerini yaratarak gün geçtikçe daha çok kitleselleşerek genişliyor. Kürt halkının gelişen ulusal mücadelesi Türk sömürgeci sistemini her geçen gün biraz daha Kürdistan'daki kitlelerden izole ederken, yükselen İNTİFADA hareketi daha şimdiden onu yer yer işlemez duruma getiriyor. Türkiye'de ise uzun bir sessizlik dönemi ardından yükselen geniş boyutlu toplumsal muhalefet hareketi iktidarı zor durumda bırakıyor. Buna paralel olarak Türkiye'de ekonomik, siyasi ve toplumsal bunalım da giderek derinleşiyor.

Bu durum sömürgeci Türk egemen sınıflarını siyasal üst yapıda yeni değişimlere zorlamaktadır. Sömürgeci güçlerin içine girdiği yönelim iki yönlüdür: "Anti-Terör Yasası" ile Kürdistan ulusal kurtuluşçu güçleriyle Türk Solu'nun ihtilalci kesimleri hedef alınmakta ve onların mücadelesi "Terör" ve "Anarşi" olarak damgalanmaktadır. 12.4.1991 tarihinde hızla Meclis'ten geçirilen 3713 sayılı "TERÖRLE MÜCADELE KANUNU"yla bu güçlere yönelik siyasi, hukukî ve cezaî sert tedbirler alınmıştır. Diğer yandan sömürgeci egemen güçler sistemin kurtuluşu için TCK'nın 141,142 ve 163 maddelerini biçimsel olarak kaldırarak bazı "Sol" kesimlerle bir "MİLLÎ MUTABAKATA" varmaya çalışmaktadırlar. Yaşanılan süreçte egemen güçler sistemin geleceği için "Sol"dan destek arayışına yönelmek zorunda kalmışlardır.

Ne 12 Eylül Anayasası ve diğer faşist kurum ve uygulamalar, ne de bu süre boyunca Kürdistan'da zor, şiddet ve katliamlar düzeyinde yürütülen devlet terörü, Kuzey Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal muhalefeti zapt-u rapt altına alamadı. Bununla birlikte TC'nin Kürt halkına yönelik "inkâr ve sindirmeye dayanan" siyasetinin iflas etmesiyle sömürgeci sistemin siyasal bunalımı daha da yoğunlaşmaktadır. Körfez Savaşı ve savaş sonrasında Güney Kürdistan'da başlayan ulusal ayaklanma, bunu izleyen iki milyona yakın insanın "toplu göçü"yle ortaya çıkan uluslararası politik sonuçla, Dünya'da oluşan Kürt sempatisi, Kürt ve Kürdistan sorununu Dünya'nın gündemine dayatmıştır. Kuzey Kürdistan'da

önemli ölçüde kendiliğindenci de olsa ulusal tepkiler geniş kitle ayaklanmalarına vararak (İNTİFADALAR) Türk sömürgecilerinin uyularını kaçırmakta, onları yeni arayışlara zorlamaktadır.

Bu durumda Türkiye'de sömürgeci sistemin kendisini yeniden üretebilmesi için, Kürt ulusu ile Türk emekçi sınıflarının sempatisine, tecrit oluşunu geciktirecek yeni odakların desteğine ihtiyacı bulunmaktadır. Yıllardır terör ile yok etmeye çalıştığı; terörist, anarşist, bölücü olarak kitlelere lanse ettiği Kürdistan ulusal kurtuluşçu güçleri ile Türkiye devrimci güçlerinin gün geçtikçe daha çok kitlelerin desteğini kazanmaları ve mücadelelerinin yeniden ivme kazanması sömürgeci egemen güçleri zor durumda bırakmakta, onları yeni arayışlara zorlamaktadır. Bu güçleri yok etmenin, onları kitlelerden tecrit etmenin mümkün olmadığını; işkence, idam, kurşuna dizme, şiddet ve zor yöntemlerinin yeterli olmadığını gören sömürgeci egemen güçlerinin "Sol" içinde var olan Kemalist, Devletçi, Misak-î Milli'yi savunan kesimlere dayanarak yeni uzlaşma projelerini uygulamaya yöneldiğini görmekteyiz. Geleceği gören bazı burjuva siyaset çevreleri Misak-î Milli'yi savunacak, "Milletin ve devletin bölünmez bütünlüğü"nü koruyacak, "ebedî Türk devleti"ni selâmete çıkarmayı hedefleyen bir MİLLÎ MUTABAKAT HÜKÜMETİ (Ulusal Uzlaşma Hükümeti) hedeflemektedirler.

TBKP'NİN (TKP) TARİHİ SİNİF UZLAŞMACI SİYASETİ

TKP kurulduğundan bu yana Kemâlizmi savunmuş ve sömürgeci Türk burjuvazisine karşı daima "sınıf uzlaşmacılığı siyaseti"ni izlemiştir. Düünden bugüne TKP'de değişen fazla bir şey olmamıştır. Rahmetli TKP'nin 1978'de formüle ettiği ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE projesinin günümüz koşullarına uyarlanmış, onun uygulanmış hali olan BARİŞ VE ULUSAL DEMOKRASİ PROGRAMI'nın talepleri, içeriği ve anlayışı ile sömürgeci egemen sınıfların bugünkü uzlaşma stratejisi ortak bazı paydalar da çakışmaktadır. TKP'nin devamı olan TBKP'nin Ulusal Demokrasi Programı ile 1986'daki Ulusal Konferans Tezleri incelendiğinde okuyucuların nasıl bir "Millî Mutabakata" varmaya çalıştıklarını daha iyi görmüş olacaktır. Marksizmin-Leninizmin

devlet ve demokrasi kuramına göre; "İşçi sınıfı devlet gücünü ancak kapitalist devlet aygıtını zorla yıkararak aşağıdan yukarıya devrim ile ele geçirebilir." (Lenin'den aktarma yapan S. W. Moore, DEVLET KURAMI, S. 109, Simge Yay, 1976 İstanbul) TKP'nin devamı olan TBKP ise TC sömürgeci devletini parçalamak ve ortadan kaldırmak yerine; rejimi yetkinleştirmeyi, sömürgeci kapitalist sistemi "Ulusal Demokratik Hükümet Programı" önerisiyle düştüğü bunalımdan kurtarmayı hedeflemektedir. TKP/TBKP; devlet, ordu, eğitim, demokrasi vb. ile ilgili ortaya koyduğu düşünce ve önermeler sistematiğiyle sömürgeci egemen sınıflara yıllardır güven vermeye çalışmaktadır. TKP'nin (TBKP) 1986 tarihli Ulusal Demokrasi Alternetifi broşüründeki temel perspektifini şöyle özetleyebiliriz:

Türk egemen sınıfları TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerini kaldırmalıdır. "LEGAL" bir Komünist Partinin kurulması ve seçimlere katılabilmesi için bize yasal bir ortam hazırlanmalıdır. Böyle bir ortamda TBKP; yapılacak bir seçim sonucunda kendisinin de içinde yer alacağı; 12 Eylül Cuntası'na karşı "tavır alan" DYP, SHP, DSP, RP'den oluşacak olan "Demokratik Bir Ulusal Hükümet" ile Türkiye'yi "Ulusal Barış Ve Demokrasi"ye ulaştırmayı hedeflemektedir.

Yani TBKP kapitalist sömürgeci sistemi ortadan kaldırmak için mücadele etmiyor, hatta sistemin kendisine karşı da değildir. TBKP'liler sömürgeci burjuva parlamentosundan çıkarılacak yasalarla faşist devlet biçiminin "burjuva demokrasisine" dönüştürülmesinin hayallerini kurmaktadır ve çabaları bunun içindir. Bu türden düşünen hayalcilere Engels şöyle demektedir: "Bu zavallı aptallar, genellikle oldukça karanlık geçen yaşamları süresince, başarıya benzeyen herhangi bir şeye o denli az alışmışlardı ki, iki ya da üç ay çoğunlukla geçirdikleri yasa değişikliklerinin Avrupa'nın çehresini değiştireceğine gerçekten inanmışlardı..." Ve Engels, buna "parlementer ahkık hastalığı" adını koyuyordu. (F. Engels, ALMANYA'DA DEVRİM VE KARŞI DEVRİM)

TBKP reformistleri; faşist devleti ve onun kurumlarını barışçıl yoldan ve reformlarla demokratik bir yapıya dönüştürmeye karşı çıkacak olan burjuva kesimlerini ise genel oyun vereceği manevî bir otorite ile sindirmeyi umut etmektedirler. Göstermelik bir parlamentonun çıkaracağı yasalarla devle-

tin karakterini değiştirmeye çalışmak ancak TBKP gibi uzlaşmacı-reformist partilerin hayali olabilir. TBKP'lilerin unuttuğu veya unutturmak istediği "demokrasinin bir devlet biçimi olduğudur", yönetim yada hükümet biçimi olmadığıdır. Böyle bir parlamentodan çıkacak olan bir hükümet ile orduyu, polisi, MİT'i ve diğer faşist kurumları dağıtmadan onları demokratik kurumlar haline dnştrebileceklerini sanıyorlar. Her on yılda bir hükümeti kovup parlamentoya kilit vuran, "milli birlik ve bütünlüğü", "devleti korumayı" kendisine temel amaç edinmiş olan faşist Türk ordusunu parlamento yoluyla demokratikleştirilebileceğini hayal edenler ya Marksist bilimden bhaber ya da Marksizmin devlet kuramını revize etmeye çalışan iflah olmaz dönekler olabilir. Marksist devlet ve devrim perspektifiyle ilgili olarak Lenin şöyle diyordu: "Burjuva egemenliği brokrasi aygıtını yetkinleştirerek kurulurken, işçi sınıfı egemenliği bu aygıtı (ordu, polis, zabıta, adliye) paralıyarak kurulur."

Barış Ve Ulusal Demokrasi adlı broşüründe TBKP liderleri Türkiye eğemen güçlerine uzlaşma çağrılarıyla birlikte, kendilerinin Türkiye devrimi gibi bir sorunlarının olmadığını söyleyerek, TBKP'nin varolan burjuva siyasal yapı içinde kalarak, parlamento yoluyla mücadele edecek bir parti olduğuna, eğemenleri ikna etmeye çalışıyorlar. Lenin'in deyiimiyle "Burjuvazi ve işçi hareketi oportunistleri bugün işte Marksizmi "evcilleştirme" biçimi üzerinde birleşiyorlar." (Devlet Ve Devrim, S.17, Bilim Ve Sosyalizm Yayınları 1989) TBKP liderlerinin 4 yıl önce eğemen glerle uzlaşmak için yaptıkları çağrıya dikkatle bakarsak, nasıl bir uzlaşmanın hedeflendiğini daha açık grmiş olacağız. TBKP'liler şöyle diyordu: "Biz demokrasiye gerçekten geçilmesi için ulusal çapta bir mutabakatı zorunlu görüyoruz. şimdi eğer TBKP'nin legal kurulması konusunda böyle uygar bir uzlaşma oluursa, bu ilerde ülkenin önemli sorunlarının czm için de iyi bir temel hazırlayacaktır." (Berlin, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın imzalı 11 Kasım 1987 tarihli Basın Bildirisi)

Sömürgeci-faşist TC rejiminin Dünya'ya kendisini demokratik bir rejim olarak gösterme abalının başarılı olamadığı, Türkiye'de toplumsal muhalefetin yükseldiği, Kuzey Kürdistan'da ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin kitlesel boyutlara ulaşarak TC için bir tehlike haline geldiği ve Kürdistan'da bağımsızlıkçı eğilimlerin giderek güçlendiği, sistemin varolan bunalımlarının daha çok derinleştiği bir ortamda; eğemen güçlerin böylesine bir istetmeye ne kadar ihtiyaçlarının olduğu açıktır.

şimdi deb u kesimlerin ne için ve nasıl bir "MİLLİ MUTABAKAT"a varmaya çalıştıklarını fazla uzatma-

dan, bu mutabakatın Kürdistan devriminin önünde oluşturacağı "yeni barikatların" neler olabileceğini açıklamaya çalışalım. Zaten asıl bizi ilgilendiren de "MİLLİ MUTABAKAT"ın bu yanısırdır.

TOP şİMDİ TBKP'DE...

Sömürgeci Türk eğemen sınıfları bir "Milli Mutabakat" için ağırda olsa görevlerini yerine getirmektedirler. 12.4.1991 tarihinde kabul edilen 3713 sayılı TERÖRLE MÜCADELE KANUNU'nun 23. maddesiyle biçimsel de olsa TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerini yürürlükten kaldırdılar. TBKP liderleri, o güne kadar çalışmalarına göz yumulan partilerini, legal olarak kurdular. Bir ok TKP'nin Türkiye'ye girişlerine izin verildi. Haydar Kutlu Cumhuriyet gazetesine verdiği bir demeçte: "Biz amacımıza ulaştık." diyerek, uzun bir zamandır eğemen sınıflarla sürdürülen pazarlıkların nasıl bir "uzlaşmaya vardığını" böylece kamuoyuna da açıklamış oldu. şimdi TBKP'liler; 2000 yıllarına doğru Türkiye'yi "demokrasiye" ulaştıracak olan bir "Milli İttifak"ın partileri olan DYP, RP, DSP ve SHP ile birlikte, "Misak-i Milli'nin korunması ve Türk devletinin bekası temelinde "Sağ"ın ve "Sol"un birlikte oluşturacağı tarihi bir ULUSAL UZLAşMA'yla geleceğin "Demokratik Türkiye"sini yaratma, onu "koruma ve kollama" mücadelesi içindedirler. Parlamentodan ıkardıkları Anti-Terör Yasası'yla Kürt ulusal hareketinin bağımsızlıkçı kesimleriyle Türkiye devrimci hareketinin ihtilalci kesimlerinin teröristlikle yargılanmaları bundan böyle "Sol" partentle de meşrulaştırılmış olacaktır. Misak-i Milli'yi tanımayan, Türk sömürgeci rejimini parçalamayı hedefleyen; ülkelerinin bağımsızlığı ve halklarının kurtuluşu için mücadele veren; iyilik, güzellik ve insanca yaşama ülküleri adına savaşanların yıllardır devletin çıplak terör ve işkencesi altında olmaları, sömürgeci eğemen güçler tarafından yasalarla terörist ilan edilmeleri ve bu temelde yargılanmaları bir bakıma anlaşılır bir şeydir. Ama böylesi bir cephede "komünistleri" görmek kadar alçaltıcı bir şey olamaz. TBKP ve benzerlerinin yaptığı; devrimci, sosyalist politikayı burjuva yasalığı derekesine indirmek, rejimin ideolojik ve siyasal sınırları dışına taşan Kürt ulusal hareketi ile radikal Türk devrimci kesimlerinin ihtilalci ve bağımsızlıkçı özlerini boşaltmayı hedeflemektedir. Sömürgeci Türk eğemen sınıfları "Ulusal Uzlaşma"ya doğru adımlar atarak, çıkardıkları yasalarla TBKP tarafından nerilen "MİLLİ MUTABAKAT"a yeşil ışık yakmış bulunuyorlar. şimdi top TBKP'de!..Eğemen sınıflar şimdi TBKP'den varılacak milli mtabakata uygun olarak

onun ağzından sosyalizm adına; Kürdistan ulusal kurtuluşçu güçleriyle Türkiye'nin radikal devrimci-demokratik güçlerini bölücü, anarşist, terörist vb. olarak ilan edilmesini ve yeni adımların atılmasını beklemektedirler.

TBKP Ulusal Uzlaşma siyasetiyle sadece sömürgeci eğemen glerle anlaşmaya varmakla da yetinmiyor. Ona verilen görevlerden biri de Türkiye'de ve Kuzey Kürdistan'da sol cvrelerde kendi çizgisinde yeni etki alanları yaratmaktır. Sömürgeci-faşist rejim ise içerde ve dışarda izole olmuş yapılanmasını "komünistlerin" desteğiyle meşrulaştırmaya ve tıkanıklığını aşmaya çalışmaktadır. Önümüzdeki süreçte Türkiye'de ve Kürdistan'da devrimci ve ulusal kurtuluşçu güçlere düşen görev sömürgeci-faşist rejimle birlikte TBKP'nin de izolasyonunu hızlandıracak ideolojik ve siyasal çalışmalara ağırlık vermek, onları daha çok kitlelerden tecrit etmek olmalıdır.

YÖNELİMİN KÜRDİSTAN AYAğI

Kuşkusuz TC sahiplerini böyle bir "Ulusal Uzlaşma"ya zorlayan nedenlerin başında daha önce belirttiğimiz gibi Kuzey Kürdistan'da smrgeliğe karşı kitlesel bir temelde gelişen ulusal muhalefetin giderek bağımsızlıkçı bir sree girmesi ve Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesine (KHUKM) dönüşmesi eğilimi gelmektedir. İşte bu gelişmenin önünü almak ve bu mücadeleyi evcilleştirip rejimin sınırları içinde tutmak için uzlaşmanın Kürdistan ayağı da oluşturulmaya çalışılıyor. Kürdistan'da şimdiden bunun için uygun bir ortam hazırlanmaktadır. Bugün Kürdistan'da yaşanan süreç de şu veya bu ölçüde buna malzeme sunan bir süreçtir. 12 Eylül 1980'den sonra içine girilen yenilgi ve dağınlık süreci hala aşlamamıştır, bunun ulusal-demokratik saflarda yarattığı moral bozukluğu ve savrulma devam ediyor. Diğer yandan "Reel Sosyalizmin" (Sosyalist ülkelerin) içine girdiği czlmenin yarattığı ideolojik deprasyon özellikle bazı kesimlerin o güne kadar savunageldikleri ideolojik ve teorik temel dayanaklarını ortadan kaldırarak onları çok boyutlu bir bunalıma sürüklemiştir. Bu durum daha çok uluslararası bazı ideolojik merkezlerin Kürdistan'daki uzantıları durumunda olan eski şabloncu cvrelerde gözlemlenmektedir. Uzun süren bu yenilgi ve dağınlık srcinde Dünya çapında karşılaşılan ideolojik deprasyonun da etkisi altında bazı siyasal cvrelerde ve kimi bağımsız kadrolar arasında ciddi bir dökülme, savrulma ve sağa kayış görülmektedir. İşte, 12 Eylül 1980'de iktidara gelen faşist cuntanın saldırısıyla dağılan örgütlerde ve yurt dışına çıkmak zorunda kalan "kadrolarda"

görülen yoğun demoralizasyon 60 yıldır yurtdışında yuvalanmış bulunan TKP için adam kazanmanın elverişli bir ortamını hazırladı. SBKP'nin ideolojik çizgisinde politika üretmeye çalışan Kürt "Sol" kesimlerinin TKP'ye yakın ideolojik söylemleri TKP'lilerin daha başından beri bu kesimler içinde cirit atmalarının koşullarını yaratıyordu. Uzun yıllar Kürt çevrelerinde yürütülen bu çalışma bazı örgütlerin bölünmesine, kadroların "sosyalistleşme" adıyla savrulmalarına yolaçan ciddi nedenlerden biriydi. Bugün bazı Kürt çevrelerde TBKP programına paralel düşen eğilimlerin ve "YENİ" bazı oluşumların kaynaklarından biri de budur. Unutulmamalıdır ki TKP tüm tarihi boyunca Kürt sorununda ülke içinde olsun, uluslararası düzeyde olsun, daima kendi burjuvazisinin yanında olmuştur, sosyal-şöven Kemalist bir politika izlemiştir, hatta sömürgeci Türk burjuvazisine yol göstericilik yapmıştır. Bu tutumunu uluslararası devrimci platformlara kadar götürmüştür. Bugün de aynı çizgiyi izliyor. Bu açık siyasetine rağmen TKP/TBKP'nin Kürdistan'daki gölgesi hala devam etmektedir. Yaşanılan süreçte "kültürel-demokratik haklara" soyunan "Kürt Reformizmi"nin giderek güç kazanması TBKP'nin yörüngesini genişletiyor ve Onun Kürt ayaklarının yaratılmasına maddi bir zemin oluşturuyor. Legalist-reformist bazı Kürt unsurlar etkiledikleri bazı kesimleri de peşlerine takarak TBKP'nin yasallaşma çabalarına paralel olarak "Legal Bir Kürt Partisi"ni oluşturma adı altında bir süredir yurt içinde ve yurt dışında yürüttükleri faaliyetlerine daha da hız vermiş bulunuyorlar. Ayrıca sömürgeci egemen güçlerin "Millî Mutabakat" temelinde TBKP'ye yasallaşma izni tanınması, "Kürtçe Yasağı" ve TCK'nın 141, 142 ve 163. maddelerinin kaldırılması bu çevrelere cesaret veren, onları buna teşvik eden önemli bir gelişme oldu. Görüldüğü kadarıyla son zamanlarda Türkiye'de yaşanan gelişmeler "reformist" bazı Kürt çevrelerini bayağı umutlandırmış bulunuyor. Sömürgeci-faşist TC yönetiminin silahlı temelde Kürt halkına karşı yürüttüğü savaşla ülkemizi virâneye çevirdiği, halkımızı yok etmek istediği, bu politikalarını güçlendiren ve ona yasallık kazandıran Terör Yasası'yla Kürt halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesini bostırmaya çalıştığı bir dönemde; yurt içinde ve yurt dışında bazı Kürt siyasi ve aydın çevrelerinin "TC'nin reforme olabileceğini" işlemeye başladıkları ve bu anlayışla geleceğe yönelik hazırlıklar içinde oldukları görülmektedir. TBKP'nin sömürgeci burjuvaziyle uzlaşma çizgisine paralel olarak gelişen bu uzlaşmacı anlayışın (Teslimiyetçi reformist eğilimin) farklı koşullarda da olsa TBKP'nin programını "Kürdistanlaşma" çabasından başka bir şey değil-

dir. "Yeni", "legal parti", "kültürel-demokratik haklar", "meşru bir sol", gibi düşünce ve eğilimler mücadele yığını bazı çevrelerde giderek ilgi görmekte-dir. 2000'li yıllarda AET'ye girmeye hazırlanan sömürgeci egemen güçler bütün araç ve olanaklarıyla Dünya kamuoyuna Türkiye'nin "demokrasiye" geçtiğini, buna hazırlandığını anlatmaya çalışıyorlar. Böyle bir dönemde yukarıda belirttiğim eğilimler içine giren Kürt çevrelerinin bu yöndeki çabaları acaba neye hizmet ediyor? Sömürgeci TC devleti bir yandan çıkarıldığı yeni Terör Yasası'yla zor ve şiddet uygulayarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketini fiziki olarak ezme isterken, bir yandan da Kürt Reformizmini cesaretlendiren yeni düzenlemelerle "sömürgeci rejimle bütünleşecek, insanî ve sınırlı bazı kültürel haklarla yetinecek bir Kürt Solu" nu yaratmak ve bu yoldan Kürt halk kitleleri arasındaki radikal bağımsızlıkçı eğilimi frenlemek istiyor. Bununla sömürgeci rejimin her zaman kontrol altında tutacağı bir "Kürt Solu" yaratılmak isteniyor. Bu "kadife içinde demir yumruk politikası" her iki yönüyle de aynı sonuca götürüyor: Bununla Misak-î Milli sınırları korunmak, bu sınırlar içinde Türk devletinin bekâsi sağlanmak, milletin birliği ve bütünlüğü güvence altına alınmak isteniyor. Kürt ulusal hareketi içinde yaratılmaya çalışılan bu reformist kanatla bağımsızlıkçı Kürt ulusal hareketinin önüne yeni barikatlar oluşturulmaya çalışılıyor. Zaten TBKP'nin sömürgeci egemen güçlere önerdiği "Barış Ve Ulusal Demokrasi" programı da bunu hedeflemiyor mu?

TC Parlementosu'nda Kürt Milletvekili sevda'sına kapılan bazı reformist Kürt unsurlara bu politika şimdilik hoş gelebilir. Ama unutulmasın ki Kürt tarihi teslimiyetçiliğin ve reformizmin sonunu acı örneklerle sergileyen deneylerle doludur. TBMM'deki görevleri bitikten sonra sömürgeci tarafından idam edilen "Kürdistan Milletvekilleri"nin sayısı az değildir ve bunlar Kürdistan tarihinde pek de iyi bir adla anılmıyorlar. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi Tarihinde teslimiyetçi-reformist çizgi ile bağımsızlıkçı-radikal çizgi arasındaki mücadelenin kökleri eskidir ve bağımsız bir Kürdistan kuruluncaya kadar da bu mücadele olacaktır.

Kuşkusuz devrimciler her zaman için rejimde meydana gelen nisbî değişimleri gözleyerek, elde edilecek hak ve kazanımları da savunarak, mücadele ve taktiklerini bunları da göz önüne alarak yürütürler. Ancak devrimciler, hele Kürdistan gibi sömürge bir ülkenin devrimcileri, hiç bir zaman umutlarını sömürge parlementsos ve hükümetlerinin çıkaracağı yasalara bağlamazlar. Bizim umudumuz halkımızın kendi öz gücüne dayanan, önüne bağ-

ımsız Kürdistan perspektifini koyan ve sömürgeci güçlerin her türlü oyalama politikalarından uzak kendi bağımsız mücadelemizdir.

TBKP'nin sömürgeci Türk egemen güçlerine önerdiği ve Kürt Sorunu'nu Misak-î Milli sınırlarına haps ederek Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini pasifize etmek isteyen MİLLİ MUTABAKAT PROGRAMI'nın alternatifi halkımızın Nusebin, Cizre, Silopi, Diyarbakır, Lice, Doğubeyazıt gibi yerlerde yarattığı ulusal direniş odaklarının (İNTİFADA'nın) geliştirilmesi ve kendi öz gücüne dayalı ulusal bağımsızlık mücadelesi perspektifidir. Bu direniş iliminin kitlesellik boyutu içinde Kürdistan'a özgü bir demokrasi anlayışının geliştirilip imdiden uygulamaya çalışılmasıdır. Kürt halkının kurtuluşu ülkesi Kürdistan'ın sömürgecilik boyundurğundan kurtulmasıyla mümkündür. Kürdistan'ın kurtuluşu ise bu ulusal direniş odaklarının ülke çapında yaygınlaştırılarak merkezileştirilmesi ve bunun silahlı mücadeleyle uyumlu bir biçimde birleştirilmesiyle mümkün olacaktır. Kürdistan'daki ulusal halk muhalefetini sömürgeci rejimin reformcu politikasının sınırları içine haps etmeyi hedefleyenler uzun vadede bu politikalarında asla başarıya ulaşamayacaklar, ama geçici bir süre için de olsa rejimin spop kapakları olabileceklerdir.

SEVGİLİ YURDUM

Toprağın örtmezse yüzleri
Rüzgârın esmezse çorak yüreklere
Baharlar yaşanmaz, çiçekler
açmazsa

Oğullar seslenmiyor
Kızlar hep susuyorsa
Hiç doğmazsa güneş
Ve çocuklar oynamıyorsa
Ağla ağla sevgili yurdum

Oysa bir gülüş için
Bin yaşam ağlıyor bak
Geçerlerken üzerinden
Adım adım ölümün

Yine sesiz bir vuruş
Hain kıpırtısız
O sesler, haykırışlar özlemin
Bağlansa da eller, ya o yürekler
Ağlama ağlama sevgili yurdum
Bak oğul ses veriyor
Bir ses daha
Açıyor Kardelen,

Newroz çiçekleri
Al, yeşil ve de sarı binlercesi
Ve Kawa'nın ateşinde
özgürlük şarkıları
Ve ses veriyor binlercesi ile
Bitecek en nihayet yaşayan sessizlik
Binlerce mustu ile
Emine BİLGİN/ANKARA

KÜRT HALKI İÇİN TİMSAH GÖZ YAŞLARI DÖKENLER VE SOSYALİZM ADINA SADDAM'IN KANLI ELLERİNİ TEMİZLEMeye ÇALIŞANLAR

M.Can AZBAY

Körfez Savaşı'nın bitimi ardından Güney Kürdistan Saddam diktatörlüğünün saldırılarına yeniden hedef oldu. 21. yüzyılın şafağında Güney Kürdistan'da büyük bir "İnsanlık Trajedisi" yaşanmaktadır. Büyük bir katliam ve tehcir hareketiyle karşı karşıya olan Güney Kürdistan halkı çağdaş dünyanın gözleri önünde yok edilme tehlikesi altındadır.

Kürtler, bir kez daha Ortadoğu'da hem savaşın, hem barışın kurbanı oldular. Bugün Güney Kürdistan'da yaşanan trajediden sorumlu olan sadece kanlı Irak yönetimi değildir. ABD emperyalizmi, diğer Müttefik Güçler, Türkiye ve bölgenin diğer gerici ve sömürgeci devletleri de bu insanlık suçunun ortağı ve sorumlusudurlar. Emperyalistler ve bölgenin gerici güçleri Saddam denilen bu canavarı kendi elleriyle yarattılar ve Kürdistan'daki bugünkü ortamın doğmasına da kendileri olanak tanıdılar.

Emperyalizmin ve sömürgeciliğin karakterini biliyoruz. Emperyalizmin ve sömürgeciliğin ne anlama geldiğini Kürt halkı iyi biliyor. Önemli olan bu kavramların teorik olarak ne anlama geldiği değildir. Önemli olan bu olguların hayatın içinde tanımak ve buna göre tavır almaktır. Kürt halkı uzun mücadele tarihinde

emperyalizmin, sömürgeciliğin ve bunun sonuçlarının ne demek olduğunu yaşayarak görmüştür. Bu nedenle burada emperyalist ve sömürgeci güçlerin Kürt halkına karşı izledikleri/izlemekte oldukları politikalar konusunda uzun tahlillere girmeye gerek görmüyorum. Ayrıca, bizim sosyal-şöven çevrelerin akıl hocasına da ihtiyacımız yoktur!..Küstahça bir dayala Kürt halkına emperyalizm dersini vermeye çalışan Kemâlist, sosyal-şöven çevrelerin sömürgecilerin suçlarını gizleme çabaları ve halkımızın mücadele yolunu kurtarma politikaları, bizlerin emperyalizm ve sömürgecilik konusundaki görüşlerimizi değiştiremez..

Uluslararası basın-yayın çevrelerinin ve Dünya kamuoyunun baskıları altında ABD emperyalizmi ve onun müttefiklerinin Kürt halkına karşı "vicdan borcunu" ödeme kabilinden başlattıkları "indani yardım" çabaları Kürdistan'da yaşanan bu büyük "insanlık trajedisinin" altındaki gerçekleri gizleyemez. ABD emperyalizmi ve Onun müttefiklerinin yaptıkları Kürt halkının bu dramı karşısında "timsah göz yaşları" dökmekten başka bir şey değildir. Elbette Kürt halkının yaşa-

dığı bu trajedi karşısında niteliği ne olursa olsun; Dünya'da bütün ülkelerin, BM'nin, uluslararası kurum ve kuruluşların acil yardımına ihtiyacı vardır. Bu her şeyden önce bir insanlık sorunu ve bir insanlık görevidir. Ancak sorunun kendisi bu kadarlık değildir. Kürt haçkının içinde bulunduğu bugünkü trajedi dahil, Kürt sorunu, tüm boyutlarıyla siyasal bir sorundur ve bu soruna siyasal bir çözüm bulunmadıkça "timsah göz yaşları"ndan öteye gitmeyen bu tür insanî yardım ve "çözümlerin" gerçekte fazla bir anlamı yoktur.

Emperyalist ve sömürgeci güçler her olay ve gelişmeye kendi çıkarları açısından bakarlar. Kürt sorununa yaklaşımları, bugünkü ve gelecekteki tutumları da bu temelde olacaktır. Bu nedenle emperyalist ve sömürgeci güçlerin dünkü Kürdistan politikalarıyla bugünkü politikalarının ne olduğunu ve Kürt halkına karşı giriştikleri eylemlerin neden ve amaçlarını biliyoruz. Bur yazımda esas olarak "anti-emperyalizm" histerisi içinde "ilericilik", "solculuk" ve "sosyalizm" adına günümüzün en gerici ve en kanlı yönetimlerinden biri olan Saddam Hüseyin iktidarını destekleyen, bu cani diktatörün suçlarını gizlemeye çalışan ve bu zihniyetle Kürt halkının mücadelesine kara çalan "sosyalizmin yüz karası çavrelerin" tutum ve politikaları üzerinde durmak istiyorum.

Körfez Savaşı ve sömürgeci-faşist Irak yönetimine karşı tavır sorununda "sosyalist ülkeler", Ortadoğu'nun bazı ilerici güçleri ve Türkiye'de kimi "sol" ve "sosyalist" çevreler gerçekten çok kötü bir sınav verdiler. Arap ilerici güçlerinin önemli bir kısmı ya doğrudan Saddam'ı desteklediler, ya da doğru ve kararlı bir politika oluşturamadılar. Başını yaser Arafat'ın çektiği FKO olayın başından beri Saddam'ın yanında yer aldı. FKO'nun izlediği bu politikadan Filistin halkı ve Onun davası çok büyük zarar gördü. Bu duruma rağmen Yaser Arafat "Filistin davasını güçlendirdiği için Saddam'a teşekkür..." ediyor. Sorun bu kadar da değil. Bazı yayın organları Filistinlilerin Irak'ta Kürtlere karşı fiili olarak savaşğını yazıyor. FKO'nun izlediği politika Kürt halkıyla Filistin halkı arasında derin bir güvensizlik yaratmaktadır. Ayrıca bu durum, Ortadoğu'da halkların ortak mücadelesi önünde ciddi engeller yaratacaktır.

Kürt halkına karşı girişilen katliamlar karşısında ve sorunun BM'de

görüşülmesi sırasında sosyalistlikleri sadece söylemde kalan sözüm ona "sosyalist ülkelerin" izledikleri politika ise ibret verici bir politikadır. Yıllarca kendilerini Dünya'ya "ezilen halkların dostu ve müttefiği", "ulusal sorunda çözümlenici", "proleter enternasyonalist" vb. tanıtan bu ülkeler bir halkın toptan imha edilme eylemi karşısında seyirci kalmaktan da öteye, Saddam diktatörlüğünden yana tavır aldılar. BM'ler Güvenlik Konseyi'nde 688 sayılı kararın oylanması sırasında SSCB ve Çin çekimser kalırken Küba, Güney Yemen ve Zimbabve karşı oy kullandılar. 688 sayılı karar Kuzey Irak'ta bir "Güvenlik Bölgesi"nin oluşturulmasını, Kürt halkının soykırımdan korunmasını ve Saddam yönetimine karşı bazı önlemlerin alınmasını içeriyordu. Bu ülkelerin BM'de sergiledikleri bu tavır en az deyimle sömürgeci-faşist Saddam yönetimine "diplomatik destek vermek" ve Saddam'ın suçlarını gizlemek olmuştur. Bu tavrın "anti-emperyalist" politikayla ve sosyalistlikle hiç bir ilgisi yoktur. Bir yandan bir halkı köleleştiren ve bu halkı Hitler faşizmine taş çıkartacak yöntemlerle imha etmeye çalışan; kendi ülkesinde işçi sınıfı ve emekçi halka hiç bir hak ve hukuk tanımayan; başka ülkeleri işgal eden, sömürgeci-faşist bir diktatörlük. Diğer yandan Ortadoğu petroleri ve bölgesel çıkarları için, Ortadoğu'da "yeni bir düzen" oluşturmak" için, buraya gelen emperyalist güçler ve onların yerel işbirlikçileri. Bu iki güç arasındaki bir savaşta sosyalistler ve sosyalist ülkeler taraf tutmazlar. Bu olayda "anti-emperyalizm" diye bir olgu da yoktur. SB ve diğer bazı sosyalist ülkeler yıllarca Irak'ı her yönden destekleyerek "anti-emperyalizm" ve "kapitalist olamayan yoldan kalkınma" tezlerine dayanarak "enternasyonalist" bir dayanışma da bulundular. O gün de bu sömürgeci rejim kendi halkını eziyor, Kürtlere karşı katliamlar düzenliyordu. Sonuç ne oldu? Sosyalizmin askeri, siyasi ve ekonomik desteğiyle beslenen bu ülkede Baas yönetimi palazlandıkça emperyalizmin kartlarını oynamaya başladı. Sekiz yıllık Irak-İran savaşı boyunca emperyalizmin truva atı rolünü oynayan Saddam iktidarı bu kez emperyalist ülkeler tarafından desteklenerek bugün kü duruma getirildi. Körfez savaşı'na ve emperyalizmin bölgesel planlarına davetiye çıkaran Saddam yönetiminin anti-emperyalist olduğunu savunmak sosyalizmin neresine sığıyor? Görüldüğü

kadıyla bazıları için ABD'ye karşı olmak anti-emperyalizmdir, ve bu, böyle bir güce kendi ülkesindeki halkları kıymdan geçirmeye hak kazandırıyor.

Türkiye'de ise "ilericilik", "Solculuk" ve "sosyalistlik" maskesini takınmış bazı sosyal-şöven çevreler kraldan da kralcı kesilerek Saddam Hüseyin'e kendisinin bile aklına getiremediği misyonlarla onu ödüllendirdiler. Bu çevreler sömürgeciliğin ve bölge gericiğinin belli başlı kalelerinden biri olan ve barbarlığını bir halkın topyekün katliamdan geçirilmesi ve yurdundan kovulması sınırına kadar vardırıan sömürgeci-faşist Irak Baas yönetimini ve onun başını çeken Saddam gibi kanlı bir diktatörü "anti-emperyalist", "ilerici", "Arap halklarının önderi ikinci Cemal Abdulsasir" olarak ilan ederek; bu insan kasabını desteklemeyi halklarımıza devrimci bir görev olarak dayattılar. Üçüncü Dünya'nın bu en kanlı diktatörünü "Üçüncü Dünya'nın önderi", "emperyalizme kafa tutan lider" vb. nitelemeleriyle ödüllendirerek, Onu desteklemeyi "enternasyonalist bir görev" olarak işlediler, bunu yapmaya devam ediyorlar.

Türkiye'de, özellikle bu işin şampiyonluğunu yapan "Uç Dünya"cı eski Aydınlık çevresidir. Günümüzün Kemâlistleri Doğu Perinçek ve çevresi "Kürt halkının dostu görünme" maskesi altında Kürt halkının mücadelesine kara çalanların başında gelmektedir. Sosyalist Parti Saddam'ın kişiliğine ve siyasal gücüne övgüler düzerek Onun suçlarını örtbas etmeye çalışmaktadır. 200'ne Doğru, YÜZYIL, Teori vb. yayın organları sayfalarını baştan sona buna adanmışlardır. "YÜZYIL" denilen dergi, yüzyılların tespitini yaparak, Saddam Hüseyin hayranlığını bulmaca karelerine kadar taşıyıp, bu canı diktatörü "ABD emperyalizmine kafa tutan Üçüncü Dünya'nın önderi" rütbesine kadar yükselterek, Onun ne denli "anti emperyalist", ne denli "ilerici" ve ne denli Ortadoğu'da ezilen halkların "lideri" olduğunu isbatlamaya çalışıyor.

Doğrusunu söylemek gerekirse bu politikayı fazla yadırgamamak gerekiyor. Çünkü bu çevrenin geçmişten beri yüklediği bir görevi vardır. Bu görev; Ürettiği siyasetlerle Türk devletine yol göstermek, sol ve sosyalizm adına Kürt halkının mücadelesine kara çalmak ve gerektiğinde Onun önder güçlerini devlete ihbar etmek görevidir. Bakmayın onların bugün Kürt dostu kesildiklerine!.. 1980 öncesi "Aydınlık" gazetesinde Kürt örgütlerine yönelik olarak ihbarcılık yapanlar sanki onlar değildi!.. Dün, "Dördüncü Ordu Doğu'ya!..", "Misak-î Milli Siyaseti", "Milli Birlik Siyaseti ve Milli Birlik Hükümeti" gibi sloganlarla "devlete yardımcı" olmaya çalışan "Aydınlıkçı Kemâlistler" in bugün de cellat Saddam'ın içindeki kanları temizlemeye çalışma-

ları pek şaşırıcı olmamalıdır..! Bunların ne kadar Kürt halkının dostları oldukları 1980 öncesinden bellidir, halkımız bunları daha o zamandan tanıyor. Bunların geçmişlerini unutturmaları ve kendilerini Kürt halkına af ettirmeleri sanıldığı gibi kolay olmayacaktır. Bunların Kürt sorununa, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketine yaklaşımları bellidir. Kemâlizmin sol içindeki en iyi savunucuları olan Aydınlıkçılar "Misak-î Milli" nin de en sadık bekçileridirler. Uzun yıllar "Rus Sosyal Emperyalizmi"nin Ortadoğu'da bir "Kürt Devleti" kurma planlarını işleyen Aydınlıkçılar, şimdi de yayınlarında ABD'nin "Bağımsız Kürdistan" planlarını işleyerek, Kürt ulusal hareketini "emperyalizmin güdümünde" bir hareket olarak göstermeye çabası içindedir. Bunlara göre Saddam anti-emperyalist olurken, Güney Kürdistan ulusal hareketi ve onun politik örgütleri emperyalizmin güdümündedir.

Kuükusuz Türkiye'de Kürt Halkının Ulusal Kurtuluş Mücadelesine kara çalanlar sadece Aydınlıkçı Kemâlistler değildir, daha başka çevreler de vardır. Ama Kürt halkı, kendisine karşı oynanılan oyunların, sahte "dost"lukların bilincindedir. Sömürgeci-faşist BAAS yönetimini yücelten ve ona maddi ve manevi destek sağlayanlar, Saddam Hüseyin gibi insanlık düşmanı canı bir diktatörü "ilericilik"le ödüllendirenler, Onun "anti-emperyalistliği" konusunda "teoriler" üretenler, hele pratikte desteklerini çeşitli "eylemlerle" dile getirenler, halkımız tarafından biliniyor ve yakından izleniyorlar. Kürt halkının mücadelesini görmezlikten gelerek ve hatta bu mücadeleyi "emperyalistlerin güdümündedir" gibisinden karalamalarla karşıya alan sözde "sosyalist" ve "Sol", gerçekte katıksız "sosyal-şöven" siyasi çevreler üstatları Uğur MUMCCU'nun ve Türkiye'nin yeni "Türkeş"i olmaya soyunan Ecevit'in taktirlerini çoktandır hak etmişlerdir. Bunların; "Vatan Millet Sakarya" edebiyatı yapanlarla, "Vatanın Ve Milletın Bölünmez Birliği Ve Bütünlüğü"ne yemin edenlerden farkları nedir? Bunların devrimciliği, sosyalistlikleri ancak "Misak-î Milli"ye kadardır. Kürdistan halkının ulusal ve toplumsal sorunlarını da çözmeyi hedeflediklerini söyleyen bu siyasal yapılanmalar programlarını "Misaki Milli Hudutları" çerçevesinde somutlaştırıp "tek ve merkezi parti", "birlikte örgütlenme ve birlikte mücadele", "merkezi siyasal iktidar", "UKKTH sorunu devrim sonrası bir sorundur" türünden belirlenmelerle yıllardır Kuzey Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin önünde barikatlar oluşturmaktaydı ve bugün de buna devam ediyorlar. Bu mantık sahiplerinin doğal olarak Güney Kürdistan'daki ya da Doğu Kürdistan'daki gelişmeler karşısında tutumları farklı olmayacaktır. Oysa Kürdistan dört par-

çasıyla bir tek ülkedir, Kürt halkının bu parçalardaki mücadelesi ise bir bütünü oluşturuyor. Bugün sömürgeci-faşist BAAS yönetiminin yaptıkları karşısında suskun kalanlar, ya da farklı biçimlerde de olsa Irak sömürgeciliğine siyasi ve manevi destek sağlayanlar, yarın aynı şeyi kendi burjuvazileri için de yaparlar.

Günümüzde Türkiye'de sosyal-şövenizm köklü bir biçimde teşhir edilmeden, sol saflardaki bu burjuva ideolojisi mahkum edilmeden, ortak adımlar atmak son derece güç olacaktır. Herşeyden önce şövenizmi, sosyal şövenizmi tümünden mahkum etmek gerekiyor. Bu, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin ittifaklar-müttefikler sorunu açısından hayati bir sorundur. Dünya'nın en uca köşesindeki ulusal hareketler hakkında sayfalar dolusu araştırmalar yapan, destekleme eylemlerini düzenleyenler, Kürt halkın gözlerinin önündeki mücadelesini daima görmezlikten gelmişlerdir. Türkiye'de sosyal-şöven Kemâlist çevreler TC'nin kuruluşundan bu yana Kürt ulusal hareketine hep "ineğin altında buzağı arama" gözüyle bakmışlardır. Bugün KUKM'sini gericilikle ve "emperyalizmle işbirliğiyle" suçlayanlar, ya da Kürdistan'daki mücadeleyi burjuvazinin kullandığı dille "bölücü" ve "ayrılıkçı bir hareket" olarak değerlendirenler, aynı şekilde 1918-1938 yılları arasında Kürdistan'daki milli direnme hareketlerini gericilikle suçlayarak, bu hareketleri emperyalizmin kışkırtması olarak değerlendirenlerle aynı konuma düşüyorlar. Bunların, 1920-1938 yılları arasındaki Kürt ulusal hareketlerini 4. Enternasyonal'e "Kemâlist reformlara karşı çıkan gerici ayaklanmalardır." diye rapor eden TKP'den ve TKP'lilerden farkları ne olacaktır? Aslında dünden bugüne değişen fazlaca bir şey yoktur. TKP mirasçuları 50-60 yıllık bir arayla farklı zaman ve mekân koşullarında aynı şeyleri yapıyorlar.

Kürdistan'da varolan tüm siyasi güçler yeni soykırımları yaşamadan ortak adımlar atmanın zeminini oluşturmalıydılar. Bugün Güney Kürdistan'a yaşamımlar karşısında bir an önce ortak tutum takınıp, güç kaydırması dahil olmak üzere ülke topraklarında ve ülke dışında pratik düzeyde etkin bir eylemlilik sürecine yönelmelidirler. Grup çıkarlarını genelin çıkarlarına, kısa vadeli çıkarları uzun vadeli çıkarlara tercih etmemelidiriz. Pratikte birleştirici, yapıcı ve ulusal irade birliğinin şekillenmesine hizmet edecek etkinliklerde bulunmayı kendimize esas almamız gerekiyor. Kürdistan'da soykırım boyutunu da aşan gelişmelerin yaşandığı bir dönemde "yenilgi"nin nedenlerini araştırma adına yurtsever güçlerin birliğine zarar veren tutumlarla girmek veya olup bitenlere "günah keçilerini" bulmakla uğraşmak kimseye bir yarar getirmez.

OLAYLAR...HABERLER...YORUMLAR...

Körfez Savaşı, Güney Kürdistan'daki büyük ayaklanma ve onu izleyen kitlesel göç hareketi Kürtleri ve Kürt Sorununu uluslararası alanda bugüne kadar görülmemiş bir düzeyde gündeme getirmiştir.

Kürtler yıllardır Dünya kamuoyunun ilgisizliğinden ve uluslararası desteğin yokluğundan yakınıyorlardı. Bu nedenle "Kürtlerin kendilerinden başka dostları yoktur." sözü sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle uluslararası alanda ortaya çıkan son durum Kürtler açısından çok önemli bir gelişmedir. Ayrıca, Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmeler hem Kürdistan'da, hem de dışarda Kürtler arasında yakınlaşma, dayanışma ve birlikte davranma yönünde güçlü bir eğilim yaratmıştır.

Avrupa ülkelerinde, ABD'de, Avustralya'da Kürtler Şubat-Haziran ayları boyunca sürekli ve kitlesel etkinlikler gösterdiler. Avrupa'daki Kürt kitlesi büyük bir katılımla bu eylemlerde yer aldı. Doğal olarak bu etkinliklerde Avrupa merkez durumundaydı. Özellikle Avrupa ülkelerinde düzenlenen eylemler basın-yayın organlarında büyük yer aldı. Bu hareketlilik beraberinde Kürdistan'ın dört parçasından Kürt politik örgütleri, demokratik ve kültürel kuruluşları arasında ciddi bir birliktelik yarattı. Oluşturulan komite, birlik ve platformlarda bir iki istisna dışında hemen hemen bütün Kürt örgütleri yerlerini aldılar. Bunun dışında bu eylemlilik süreci yeni bazı ortak yapılanmaları ve yeni eylem ve çalışma biçimlerini de yarattı. Denilebilir ki bu son gelişmelerde Kürtler geçmişle kıyaslanmayacak kadar bir bir ulusal sorumluluk bilinciyle hareket ettiler.

Bu eylemler ve Kürtlerin oluşturduğu birlik, platform ve komitelerle ilgili olarak bir çok Avrupa ülkesinden, Avustralya'dan, ABD ve diğer bazı ülkelerinden dergimiz NİŞTİMAN'a çeşitli dillerden çok sayıda mektup, belge, bildiri, haber, yorum, raportaj vs. geldi. Her biri bu ülkelerdeki gelişmeleri detaylı bir biçimde anlatıyordu. Bu arada bir çok ülkeden Niştîman muhabirleri de çok değerli yazı, resim, raportaj ve izlenimlerini anlatan değerli belgeler gönderdiler. Bu arkadaşlarımıza gösterdikleri değerli çabalarından dolayı teşekkür ediyor ve onları kutluyoruz. Kuşkusuz dergimize gönderilen bu yazı ve belgelerin bir çoğunu yayınlamak isterdik, ancak bunu yapma olanağımız yoktur. Arkadaşlarımızın bunu anlayışla karşılayacaklarını umuyoruz. Burada ancak bazı ülkelerden gelen ve önemli gördüğümüz

bazı gelişmeleri okuyucularımız için özetleyerek vermek istiyoruz.

HOLLANDA:

*** Hollanda'dan bildiren Ferhat Amedî'ye göre Şubat-Haziran ayları boyunca Hollanda'da bir dizi eylemler yapıldı. Hollanda KUK taraftarları bu eylemlerde aktif olarak yer aldılar. Bu etkinliklerin bazıları unlardır. 4 Nisan'da Hollanda'nın başkenti Den Haag'da (Lahey) ABD Elçiliği önünde bir yürüyüş ve protesto gösterisi yapıldı. Bu eyleme 400 kişilik bir kitle katıldı. Mesut Barzani'nin gönderdiği bir mesaj ABD elçiliğine verildi.

*** 5-9 Nisan günleri arasında Hollanda'nın Arnhem şehrinde Den Haag'a uzun bir yürüyüş yapıldı. Hol-

Arnhem-Den Haag yürüşü

landa KUK taraftarlarının da bir grupta katıldıkları beş gün süren bu yürüyüşü FKKH (Hollanda Kürt Dernekleri Federasyon'u) düzenledi. Tertip Komitesi'den Ferhat Amedî ve H.K yürüyüşün düzenlenmesinde ve başarıyla sonuçlanmasında aktif rol oynadılar. 140 km'lik bu yürüyüşe 40 ile 50 arasında değişen bir grup katıldı, bunlardan 20 kişi yürüyüşü sonuna kadar sürdürdü. Bu eylemin organizasyonunda Arnhem Kiliseler Birliği Başkanı A. Blakland'ın çok büyük yardım ve katkıları oldu. A. Blakland yürüyüş güzergâhı üzerindeki şehir ve diğer yerleşim birimlerinin kiliseleriyle ilişkiye geçerek yürüyüşçülere yemek, barınma, sağlık ve diğer hizmetlerini sağlanmasında ve eylemin kamuoyuna mal edilmesinde aktif bir çaba gösterdi. Yürüyüş Arnhem'de Kürtlerden ve Hollandalılardan büyük bir kalabalığın katıldığı bir törenle başladı. Arnhem Belediyesi adına Başkan Yardımcısı Bayan J. Van Doorn bir konuşma yaptı.

Yürüyüşçüler bütün yerlerde Hollanda Kiliseler Birliği'nin yerel örgütlerince resmi bir protokol ile karşılandılar. Yürüyüşçüler vardıkları yerlerde Belediye ve siyasi partilerin yerel temsilcileri, yerel örgütler, Af Örgütü, demokratik kuruluşlar, TV ekipleri, radyo ve gazete muhabirleri ve Hollandalı sıradan vatandaşlar tarafından büyük bir coşkuyla karşılanıyordu. Ayrıca her yerde Hollandalılar çok yakın bir ilgi gösterdiler. Yürüyüşçüler Woorden şehrinde üç yıldızlı Baran Otel'de konuk edildiler. Yürüyüşçüler 9 Nisan'da Den Haag'a vardılar. Burada kalabalık bir Kürt kitlesi ve basın-yayın, Kiliseler Birliği, siyasi partiler ve diğer kuruluş temsilcileri tarafından karşılandılar. Den Haag'da tüm politik parti temsilcilerinin içinde yer aldığı Hollanda Parlementsos Dış İlişkiler Komisyonu ile bir görüşme yapıldı, talepleri içeren bir mektup onlara verildi. Hollanda Parlementsos 9 Nisan'da Kürtler üzerine bir genel görüşme yaptı. 11 Nisan'da ise Dış İlişkiler Komisyonu ile Dış İşleri Bakanı arasında konu üzerine bir görüşme yapıldı. Hollanda'da tüm politik partiler Güney Kürdistan'daki gelişmelere ve Kürt Sorunu'na iyi bir yaklaşım gösterdiler. Liberaller ve Hıristiyan Demokratlar Irak'a askeri müdahaleden yanaydılar.

*** 13 Nisan'da Arnhem'de Hollanda siyasi partileri (CDA, VVD, PvdA, D 66, Yeşil Sol, Sosyalist Parti), FNV (Hollanda'nın en büyük işçi Federasyonudur), Hollanda Kiliseler Birliği tarafından düzenlenen bir yürüyüş yapıldı. Belediye Başkanı P. Schalten, FNV genel Başkanı Johan Stekelenburg ve diğer bazı siyasi parti temsilcileri ve Kürtler adına Kemâl Amar birer konuşma yaptılar.

*** 17 Nisan'da Hollanda Kürdistan Dernekleri Federasyonu (FKKH) ile Irak Kürdistan Cephesi tarafından Den Haag'da bir yürüyüş düzenlendi. Bu yürüyüşte Irak, SB ve Çin elçilikleri önünde protesto gösterileri yapıldı, SB ve Çin elçiliklerine yürüyüşün taleplerini içeren birer mektup verildi. BM'ler Mülteciler Komiserliği ile bir görüşme yapıldı.

*** 30 Nisan'da Hollanda'nın Utrecht şehrinde FKKH ile tanınmış bazı Hollandalıların birlikte düzenledikleri büyük bir toplantı yapıldı. Bu toplantıya Hollanda'da bulunan bir çok Kürt siyasi ve demokratik kuruluşları; Irak Kürdistan Cephesi, KUK, Uluslararası Af Örgütü, Hollanda İlticacılar Derneği, Stichting Nederland-Kurdistan (Hollanda-Kürdistan Vakfı), MERA (Ortadoğu Araştırmalar Kuruluşu),

Kürt ve Hollandalı tanınmış bazı ahsiyetler katıldılar. Bu toplantıda önemli bazı kararlar alındı.

1) Bir Merkezi Komite ve buna bağlı üç Çalışma Komitesi kuruldu. Kısaca bu komitelerin görevleri şunlardır:

a) Kürtlere İnsani Yardım Komitesi: Güney Kürdistan'daki son durum göz önünde bulundurularak acil insanî yardım toplanacak. Komite bir bağış kampanyası açmış bulunuyor. Komite değişik uluslararası kuruluşlarla ilişki içindedir. Bu komitenin toplayacağı yardım tüm Kürdistan içindir.

b) Bilgilendirme Komitesi: Bu komitenin çalışmaları daha çok Hollanda politik partilerini, basın-yayın kuruluşlarını ve kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik olup, Kürtler ve Kürdistan'daki gelişmeler üzerine bilgi ve belge toplayacak. Özellikle Kürdistan'da insan haklarıyla ilgili gelişmeleri takip edecek.

c) Politik Komite: Bu komitenin görevi uzun vadede Hollanda'da ve uluslararası alanda bir "Kürt Lobisi" yaratmaktır. Komite Kürt Sorunu'nun politik partilerin programlarında yer alması, sorunun Hollanda içinde ve uluslararası alanda çeşitli kurum ve kuruluşlarda gündeme getirilmesi için çalışacak.

2) Kürtler ulusal ve uluslararası düzeyde ortak bir "Temsili Kurum"dan yoksundurlar. Bunun için Kürt politik parti ve örgütlerine kendi aralarında birleşerek uluslararası düzeyde Kürtleri temsil eden "Temsilcileri"ni seçmeleri veya bir "Organ" oluşturmaları için çağrı yapılacak.

Bu Komitenin önüne koyduğu siyasi hedefler ise kısaca şunlardır: İlgili ülkelerde Kürtlerin ulusal varlığının tanınması ve tüm uluslar gibi Kürtlere de KKTH'nın tanınması. Kürt Sorunu'nun uluslararası platformlarda tartışılması ve Ortadoğu Barış Konferansı'nda sorunun gündeme getirilmesi. Kürdistan'da insan hakları sorununun takibedilmesi ve daha başka konular...

*** Hollanda'da politik partiler Kürt Sorunu'na giderek daha sıcak bakıyorlar. Groen Links (Yeşil Sol) parti programına Kürtler için KKTH ilkesini koymuştur. D 66 (Demokrat 66) kendi içinde Kürt Sorunu'nu tartışıyor. Yakında onlar da bu yönde bir karar almak için çalışıyorlar. Hollanda'nın ikinci büyük partisi olan ve şu anda Hıristiyan Demokratlar'la koalisyon hükümeti içinde yer alan sosyal demokrat PvdA (İşçi Partisi) 1-2 Şubat 1991'de yapılan Kongresi'nde Kürtlerin Ortadoğu'da Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de ulusal-demokratik haklardan yoksun 20 milyonluk büyük bir halk olduğunu belirterek, Kürtler için KKTH temelinde kapsamlı bir karar almıştır. (Bu karar metnini bir sonraki Niştîman sayısında yayınlamayı düşü-

nüyoruz.) Hıristiyan Demokrat Parti özellikle Güney Kürdistan'daki son gelişmeler üzerine aktif tavır alarak Kürt Sorunu konusunda yeni bir tutuma yönelmiştir.

*** Güney Kürdistan'daki son gelişmeler ardından aralarında "The Agha, Sheik And State" (Kürdistan'da Ağa, Şeyh Ve Devlet) adlı değerli eserin yazarı Martin Van Burinnessen adlı aydının da bulunduğu çok sayıda Hollandalı aydın, politikacı, yazar vb. ile bazı Kürt aydınlarının da yer aldığı bir grup "KOERDISTAN KOERIER" (Kürdistan Habercisi) adlı Hollandaca yeni bir yayın çıkarmaya başlamışlardır. Bu yayının ilk sayısı 1 Nisan 1991'de çıkmıştır.

FRANSA:

Fransa'dan Niştîman muhabiri Lawê SEYDA'nın yazdıklarını kısaltarak veriyoruz. Fransa'da Körfez Savaşı ve Güney Kürdistan'daki son gelişmeler üzerine Kürdistan'ın dört parçasından Kürt politik ve demokratik örgütleri yoğun bir eylem programıyla ortaya çıktılar. IRAK KÜRDİSTAN CEPHESİ, İKDP, KUK, ALA RIGARİ, RIZGARİ, ERNK, HEVİYA GEL, TEKOŞİNA SOSYALİST ve KAWA örgütlerinin Fransa'daki taraftarları "ALLIANCE KURDE EN FRANCE" (Fransa'da Kürt Taraftarları) adı altında bir araya gelerek bir eylem birlii oluşturdular. ALLIANCE KURDE EN FRANCE; Fransa'da bildiri dağıtmak, afişleme yapmak, yürüyüşler, konferanslar, basın toplantıları, açlık grevi, yardım kampanyası vb. biçiminde yoğun eylemlerle Güney Kürdistan'da yaşanan trajediyi ve Kürt sorununu Fransız basın-yayın organlarında, siyasi çevrelerde ve kamuoyunda etkin bir şekilde gündeme getirmeye çalıştılar. Fransız kamuoyu, basın-yayın çevreleri, demokratik kuruluşlar bu eylemleri etkin bir biçimde

desteklediler. ALLIANCE KURDE EN FRANCE tarafından organize edilen Açlık grevi'ne KUK, İKDP, ERNK, PLATFORMA YEKİTİYA ALA RIZGARİ, TEKOŞİNA SOSYALİST, KAWA taraftarlarından toplam 51 kişi katıldı. Paris'in tanınmış tarihi ve turistik yerlerinden Notre Dame'da 3 Nisan'da başlayan Açlık Grevi 12 Nisan'a kadar sürdü ve bir basın toplantısıyla son buldu. Fransız televizyonları ve basını eylemlere büyük ilgi gösterdi. BBC ve diğer bir çok ülkenin televizyonları, basın-yayın organları da eylemleri yakından izlediler. Fransız demokratik kuruluşları ve kamuoyu eylemlere büyük bir destek verdi. Bu süre içinde iki tane de büyük gösteri ve yürüyüş yapıldı. ALLIANCE KURDE EN FRANCE'ın düzenlediği gösteriye 5-6 bin arasında Kürt, Türk ve Fransız katıldı. İkincisi "Kürt Halkıyla Dayanışma" adıyla FKP tarafından düzenlendi. Bu eylemler sırasında "Kürt Halkının Hakları Bildirgesi", Kürt Hukukçularının hazırladığı bir BİLDİRGE vb. önemli açıklamalar yapıldı. Bu belgeler ALLIANCE KURDE EN FRANCE tarafından "BASIN DOSYASI" adıyla bir broşür şeklinde yayımlandı. Burada muhabirimiz Lawê SEYDA'nın Açlık Grevine katılan çeşitli örgütlerden grevcilerle yaptığı raportajı, eylemleri derlendiren yazısını ve Basın Dosyası'ndan bazı belgeleri okuyucularımıza sunmak isterdik. Ancak yer darlığından dolayı bunları yayınlamıyoruz. ALLIANCE KURDE EN FRANCE'ın çalışmaları bu birliğe katılan örgüt ve demokratik kuruluşların Fransa'daki taraftarları arasında birlik, dayanıma ve ortak i görme yönünde iyi bir deney oldu ve başarılı sonuçlar doğurdu. Ancak daha sonra grupsal bir zihniyet içinde yayınlarında bu ortak eylemlerde yer alanlara karşı saygısızlık yapanlar da oldu. Dorusu bu tür tutumlar öncelikle sahiplerine zarar verir, ancak bu tür tutumlar aynı zamanda Kürdistan ulusal-demokratik güçlerinin her zamandan daha çok birliğe ihtiyaç duyduğu bir dönemde; bu güçler arasında birlik, dayanıma ve ortak i yapma ortamını da olumsuz yönde etkiliyor.

ALMANYA:

Almanya'dan bildiren Niştîman muhabiri AZAD'a göre Körfez Savaşı ve Güney Kürdistan'da yaşanan trajedi üzerine Kürtlerin etkili kitlesel eylemlerde bulunduğu Avrupa ülkelerinden biri de Almanya'dır. Bu eylemleri Almanya'da bulunan Kürdistan'ın dört parçasından Kürt örgütlerinin oluşturduğu birlik ve eylem platformu olan "HEVKARİ" organize etmiştir. HEVKARİ (Almanya'da Kürt Örgütlerinin Platformu) KUK ve TEVERGER'in birlikte yaptığı 25.2.1991 tarihli çağrı üzerine 4.3.1991'de Köln'de yapılan toplantıda oluşturuldu. HEV-

Notre Dame'da Açlık Grevi

KARİ'de şu örgütler yer alıyor: TEVGER, KUK, İKDP, IRAK KÜRDİSTAN CEPHESİ, RIZGARİ, KAWA, PHGK-Suriye, TSK, PDKY-Suriye, PDKS (El Parti), PSK-Suriye, PIK (Partiya İslamî Kurdistan), Burada önemli bir nokta da yurtsever-devrimci Kürt örgütlerinin ilk kez böyle bir düzeyde İslamî bir Kürt örgütünü (PIK) birlik platformu içine almaları-

Köln yürüyüşünden bir görüntü.

dır.

HEVKARİ (Almanya'daki Kürt Örgütlerinin Ortak Platformu) yaptığı...tarihli toplantıda Kürt örgütlerinin bu platformunu özlü bir program ve tüzükle Almanya düzeyinde kalıcı bir birliğe dönüştürme kararı almıştır. HEVKARİ'nin bu kararını yurtsever kamuoyuna açıklayan DUYURUSU (DAXUYANI) ile taslak halindeki Program ve Tüzüğünü dergimizin bu sayısında okuyucularımıza sunuyoruz.

HEVKARİ kurulduğu günden bu yana Almanya düzeyinde çeşitli etkin eylemler geliştirdi. BM Genel Sekreteri Perez De Guellar'a, Alman siyasi partilerine, demokratik kuruluşlara, çeşitli uluslararası kuruluşlara vb. çok sayıda mektup ve kartlar gönderdi. Kamuoyuna yönelik bildiriler dağıttı, afişler çıkardı. Bir çok ülkenin Konsoloslukları önünde protesto eylemleri düzenledi. Almanya'nın bir ehrinde yapılan etkinlikleri merkeziletmek için çaba sarfetti. Köln, Bonn, Berlin, Hamburg, Frankfurt vb. etkinliklerin gösterildiği belli bah ehirlerdi. 20 Nisan'da Köln'de düzenlenen "KÜRDİSTAN'DAKİ SOYKIRIMA KARŞI" yürüyüşü HEVKARİ'nin gerçekleştirdiği en büyük eylemlerden biriydi. Bu merkezi yürüyüş HEVKARİ ile Alman Barış Hareketi tarafından ortaklaşa düzenlendi. Yürüyüş hazırlıkları boyunca Almanya genelinde 20 bin bildiri, 8 bin afiş dağıtıldı. Yürüyüşe 10 bin kadar Kürt ve Alman katıldı. Yürüyüşün son bulduğu Neumark'ta yapılan mitingde HEVKARİ adına Irak

Kürdistan Cephesi'nden bir temsilci konuştu. Onu sırasıyla şu konuşmacılar izledi: SPD Merkez Prezidumu adına milletvekili Heidemarie Wiczorek, CDU/CSU Fraksiyonu adına milletvekili Heribert Schorenbroich, Takibat Altındaki Halklarla Dayanışma Örgütü adına Tilman Zülch, Yeşiller Avrupa Parlamento Üyesi Claudia Roth, Medico International adına Thomas Gebaur, Alman Barış Hareketi adına Birgitte Erler vb. Köln'de düzenlenen bu yürüyüş bütün TV kanallarında birinci haber olarak verildi, basın-yayın organları geniş bir yer ayırdı. Köln yürüyüşünde yapılan konuşmalar, yürüyüş hazırlıkları sırasında yapılan açıklamalar vb. daha sonra toplu halde DOKUMENTATION adıyla bir broşür şeklinde yayımlandı ve bir çok yere gönderildi.

HEVKARİ bugüne kadar Almanya'da bir çok toplantı, seminer ve konferans düzenledi. En son olarak 17 Mayıs'ta düzenlenen seminerde Irak Kürdistan Cephesi adına Tarık Akrafi Kürdistan'daki son gelişmeleri ve Bağdat'ta yapılan OTONOMİ görüşmeleri üzerine seminere katılanlara bilgi verdi, dinleyicilerin sorularını yanıtladı.

28 Mayıs'ta Krefeld kentinde Burger Inisative ile birlikte "Tarihsel Süreç İçinde Kürt Sorunu Ve Güney Kürdistan'da Yaanan Trajedi" konulu bir seminer düzenlendi. Semineri KUK'tan bir arkada verdi. Seminere bütün yerel Alman politik partileriyle demokratik örgütler çağırıldı. Seminere katılan politik partilerin ve demokratik örgütlerin yerel temsilcileri çeşitli sorularla birlikte Kürdistan'da yaanan gelişmeler üzerine görüşlerini belirttiler ve Kürt halkının haklı davasında Onun yanında olduklarını bildirdiler. Seminere katılanlara Kürdistan'daki son gelişmelerle ilgili hazırlanan yazılı belgeler datıldı. Yerel Alman basın organları da bu seminere verdiler.

İSVEÇ:

Körfez Savaşıyla birlikte Avrupa'da Kürt politik örgütlerinin kitlesel etkinlikler gösterdikleri, siyasi çevreler ve kamuoyu üzerinde etkili oldukları ülkelerden biri de İsveç'tir. Körfez savaşının başlaması ardından İsveç'te Kürt politik örgütleri Körfez Krizi dolayısıyla 04.02.1991 tarihinde bir araya gelerek "KURDISKA SAMÖRNING KOMITTEN" (HEVKARİ) (HEVKARİ) adı altında geçici bir DAYANIŞMA KOMİTESİ kurdular. Diğer bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İsveç'te de PKK dışında Kürdistan'ın dört parçasından tüm Kürt politik örgütleri bu komitede yer aldılar. Bu platformda yer alan politik örgütler şunlardır: IRAK KÜRDİSTAN CEPHESİ, TEVGER, KUK, İKDP, KİP, RIZGARİ, ALA RIZGARİ BİRLİK PLATFORMU, İRAN BAIMSIZLIK PARTİSİ, T-

KDP, YURTSEVER-DEVRİMCİ-DEMOKRATİK PLATFORM, TEKOŞİNA SOSYALİST, HEVİYA GEL, SURIYE KÜRT İLERİCİ DEMOKRAT PARTİSİ, SKDP (El Parti), SURIYE KÜRT DEMOKRATİK BİRLİK PARTİSİ, KAWA, PHGK-SURIYE. İsveç Kürt Örgütlerinin Eylem Platformu HEVKARİ 15.2.1991'de "KÜRTLERİ UNUTMAYIN" başlığıyla bir bildiri yayınlamak kuruluşunu ilan etti.

Sergelstorg'de miting. Foto:AZAD

HEVKARİ kurulduğu 4 Şubat 1991 tarihinden başlayarak yoğun bir eylem programıyla İsveç'te yürüyüş, miting, Açlık Grevi, protesto, bildiri dağıtma, seminer ve konferanslar düzenleme, yardım kampanyaları, BM'ler Güvenlik Konseyi daimi üyesi beş ülkenin elçilikleriyle görüşme ve onlara Kürt örgütlerinin taleplerini içeren mektuplar gönderme, İsveç politik partileriyle demokratik kuruluşlarla görüşmeler yapma, çeşitli uluslararası kuruluşlarla işbirliğini geliştirme vb. eylemler organize etti. BM'ler Genel Sekreteri Perez De Guellar'a gönderilmek üzere binlerce kart basarak, Kürtlere ve İsveçlilere göndermeleri için İsveç çapında dağıttı. Ayrıca Guellar'a gönderdiği bir mektupta BM'nin Güney Kürdistan'daki katliamları durdurması, Kürt sorununun BM'ler gündemine alınması ve Kürt halkının KKTH'nın tanınması istendi. Alman Şansölyesi Helmut Kohl'e gönderilen bir mektupta ise Halepçe'de kullanılan kimyasal gazları Irak'a satan firmalar hakkında soruşturma açılması, bundan böyle Irak'a her türlü silah satışlarının durdurulması istendi. Mart ayı içinde yapılan STOCKHOLM KÜRT KONFERANSI'na katılan bazı Kürt kadrolarının İsveç'te olması ve bu eylemlerde yer almaları, Konferanslar vermeleri, basın toplantıları yapmaları ve siyasi çevrelerle görüşmelerde bulunmaları bu eylemlerin kamuoyunda ve siyasi çevrelerde daha çok etkili

da ve siyasi çevrelerde daha çok etkili olmalarına yolaçyordu.

01.04.1991'de yapılan ve üye tüm örgütlerin temsilcilerinin katıldığı bir toplantıda HEVKARİ kendi içinde görev bölümü yaparak bir çok alt komiteler oluşturdu, eylemlerin daha geniş kitlelere yayılması için yeni bazı eylem biçimleri ve yeni yöntemler benimsedi. Bu eylemlerde Kürt Federasyonu ile İsvেç Kürt Halkıyla Dayanışma Komitesi'nin de büyük yardım ve destekleri oldu.

HEVKARİ, FKÖ'nün İsvеç Bürosu'na yazdığı bir mektupta FKÖ'nün Saddam yönetimi yanında yer almasını ve FKÖ'ye bağlı gerillaların Saddam

Ordusuyla birlikte Kürtlere karşı tavır almalarını kınadı.

Saddam yönetiminin balattı saldırı ve katliamlarla Güney Kürdistan'da yaşanan trajedinin duyulması ardından İsvеç'te Kürtler daha yınsal olarak bu eylemlerde yerlerini aldılar. Sockholm merkez olmak üzere Upsala, Göteborg, Malmö, ve daha bir çok yerde açık grevleri, yürüyü ve mitingler yapıldı. Stockholm'de ABD Elçiliği önünde yapılan Açlık Grevinde kadınların ve gençlerin etkili bir ekilde yer almaları bu eylemlere önemli özelliklerinden biriydi.

En son ... Mayıs'ta yapılan genel bir toplantıda HEVKARİ'nin kalıcı bir birliğe dönüştürülmesi kararlaştırıldı.

Belirli aralıklarla yapılacak toplantılarda Yürütme Komitesi'nin değişmesi koşuluyla beş kişilik bir daimi Yürütme Komitesi seçildi. HEVKARİ'nin çalışmaları İsvеç kamuoyundan ve bu ülkede bulunan Kürtlerden geniş bir destek gördü. Ancak Irak Kürdistan Cephesi'nin Bağdat'ta Saddam Hüseyin yönetimiyle görüşmelere başlaması ardından eylemler birden durdu. Bu gelişmenin ardından diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İsvеç'te de Kürt siyasi ve demokratik çevrelerinde bir sessizlik başlamış bulunuyor. Kürt siyasi çevreleri ve kamuoyu görüşmeleri merak ve endişeyle izlemektedir.

BASIN AÇIKLAMASI

Siyasi iktidar baskı ve terörle başa çıkamadığı halk muhalefeti karşısında yeni düzenlemelere yöneldi.

141-142. maddenin, Kürtçe yasağın kaldırılması ve şartlı salıvermeyle topluma şirin görünmeye çalışan iktidar, esas olarak "ANTI-TERÖR YASASI" ile "reform-iyileştirme" adı altında baskı-yasaklar ve terörünü resmileştirdi.

141-142'nin kaldırılması tam bir iki yüzlülüktür. Gerçekte olanlarsa düşünce ve örgütlenme üzerindeki baskıların daha da ağırlaştırılmasıdır. Gençler olarak basın üzerindeki kısıtlamalar esasta sosyalist basını susturmaya yönelik sınırlamalar, ağır para cezaları, Demokratik Kütle Örgütleri'nin kapatılması, memurların sendikal haklarının tamınmaması, işten çıkarmaların yaygınlaşması yaşanan gerçeklerin sadece bir kısmıdır ve bu durum

kimse açısından sır değildir. Anti-terör yasağı ile düzene karşı gelmek, hak aramak ve bu doğrultuda düşünmek-örgütlenmek suç ilan edilmiştir.

İktidarın "iyileştirme" dediği şey nedir ?

Polis her zamankinden daha fazla işkence yapacak, çünkü 45 gün sorguda tutabilecek, işkencede öldürdüklerinden, kaybettiklerinden dolayı hakkında dava açılmayacak, adeta hiç bir kural tanımayan terörcü polis devletine yönelmiştir. Bunun uzantısı olarak DGM'ler ağır cezalar vererek korku ve yıldıhık yaratılarak toplum teslim olmaya zorlanıyor. Evet, bu yasa ile getirilen "iyileştirme" insanlık suçu olan işkence ve terörün resmileştirilmesinden başka bir şey değildir.

Kürtçe serbestliği adı altında uygulanan yöntemler de, tıpkı eskisi gibi terör politikasıdır. Bununla, 1990 Mart'ındaki SS kararnamelelerinden daha ağır baskılar getirilmiştir. Böylece Kürt halkı üzerindeki sürgün-göç ve katliamlar "anti-terör yasağı" ile daha da artırılmıştır.

Kürt ulusunun ulusal uyanışı, kendi kaderini tayin etme ve bağımsızlık talebindeki kararlı mücadelesi karşısında, acız duruma düşen iktidar, göstermelik ana dil yasağın kaldırılması ile mücadeleyi durduracağını mı sanıyor ? Sınısı politikalarla, terörle Kürt halkının yükselen mücadelesini engelleyeceğini sananlar bir kez daha yanıldıklarını anlayacaklardır.

Ozal iktidarının günlerdir kamuoyunu aldatmak için "ceza evlerini boşaltacağız" sözleri sonuçta belh oldu.

Şartlı salı verme yasağı ile cezaevlerinden çıkanlar kımırdı? Maraş'ta hamile kadınları ve çocukları daht öldüren, yüzlerce insanı katledenlerdi çıkartılanlar. Kahvehanelerde, üniversite kantinlerinde, öğrenci otobüslerinde, halka ilercı-devrimcilerle karşı katliam yapanlar bu yasadan yararlanarak dışarı çıktılar. Bıhm adamlarını, aydınları, demokratları ve kendilerinden olmayan herkesi hedefhlyerek cinayet işleyen faşist katiller anti terör yasağı ile ödüllendirildi. Devrimciler açısından bu durum beklenen bir sonuçtu ve devlet kendine yakışanı yaptı.

Siyasal iktidar baskı ve terörünün yanı sıra yalan ve demagojiye bugün her zamankinden daha çok ihtiyaç duyuyor. Ama yalanını gizliyemiyor, hiçte inandırıcı olmuyor.

Anti terör yasağı ile devrimci tutsaklar üzerinde yeni baskılar gündeme getirildi. Siyasi iktidarın uygulamaya koyduğu bu yasa ile siyasi tutsaklar özel hücrelerde fiziki olarak yok edilmek istenmektedir.

Açık görevleri, can bedeli inatçı direnişlerle kazandığımız haklarımız bu yasa ile bir çırpıda ortadan kaldırılıyor.

İşte bir örnek: 16 Nisan'da başlayan açık görüş hakkımız gasbedildi. Her türlü insanı koşullardan uzak, sınırsız ve göstermelik olarak yapılan özel açık görüş yerini biz ve ailelerimiz kabul edemedik, etmedik de. En doğal hakkımız olan koşullarda yaptığımız açık görüşte ısrarlıyız. Açık görüşle başlayan bu sahrılar karşısında tavrımız kesindir. Boyun eğmeyeceğiz! Her türlü saldırıya karşı direneceğiz!

Görülüyor ki, anti-terör yasağı halktan, emekten ve sömürsüz bir düzenden yana olan ilercı, devrimci, yurtsever güçlere karşı açılmış topyekün bir savaştır. Kendisine insanın diyen herkese çağrımızdır: Devlet terörüne karşı mücadeleyi daha da yükseltelim.

İktidar güçleri bir kez daha görecektir ki, baskı, terör ve yasaklarla emekçi halklarımız susturulamayacak, teslim alınamayacaktır! Artık halklarımız ve devrimciler çaresiz değildir.

GAZİANTEP ÖZEL TİP CEZAEVİ'NDEKİ TÜM DEVRİMCİ TUTSAKLARIN ORTAK AÇIKLAMASIDIR.
20 Nisan 1991

YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN KİMİ ANIMSATMALAR

Mustafa Aydoğan

Demokrasi savaşımı açısından, önemi asla azımsanamayacak bir zaman dilimini yaşıyoruz. Demokrasi olgusu, çok yönlü bir bütünlük olarak ele alınmalıdır. Boyutları saptanırken, bu bütünlüğü oluşturan öğelerden hiçbirini göz ardı edilemez; biri, diğerinin karşısına konulamaz. Gerçek bir demokrasi bilinci, demokrasiyi tüm boyutlarıyla bir bütünlük içinde kavrayan bilindir. Bu bilincin ışığında, demokratik değerleri özümsemek, pratik yaşamda etkin ve belirleyici bir konuma yükseltmek görevi bizi bekliyor.

Gerek tek tek örgütlerde, gerek örgütler arası ilişkilerde ve genel olarak tüm toplumumuzda demokratik ilişkileri geliştirme kavgası yeni bir boyut kazanıyor. Bu, son on yılda en çok tartışılan konu olma özelliğine sahiptir. 1980 öncesi ile karşılaştırıldığında, belli bir gelişmenin olduğu görülür. Ancak, bu gelişmenin, tüm beklentileri yanıtladığı da söylenemez. Bugün, yadsınmaz bir gerçekle yüz yüzeyiz: Kürt insanı, hoşgörüsü esintisinin etkisi altında ilişkilerini geliştirme çabasında ve bunun gerekli olduğuna daha çok inanmaya bağlanmaktadır. Bu alanda ne kadar başarılı olacağımızı gelecek günler gösterecektir.

Düşman olmadan eleştirebilmek ya da eleştirirken, düşman olmamak...Eleştiriyi dostluk bağlamında kavramak ve onu geliştiren, güçlendiren bir işlevinin olduğunu farketmek çok önemlidir. Ben, eleştirilerimden ötürü düşman olma kaygısını taşımıyorum. Bunda, hoşgörü ortamını oluşturmaya yönelik çabaların rolü var, elbette. Bu, iyi bir olay. Bu, umut verici... Umudu, yerinde ve zamanında yakalamak gerekiyor. Umuda bilinçle sarılmak gerekiyor.

Bu yazımda, yazım kurallarına ilişkin, kimi anımsatmalarda bulunmaya çalışacağım. Bu kuralları anımsatırken, saptadığım yanlışlıkları eleştireceğim, elbette. Nişîman'ın bu tür eleştirilere açık olacağı inancımı edindikten sonra, kaleme sandığımı belirtmeden geçmek istemiyorum. Nişîman'a gönderilen yazıların düzeltilmesi ve gerektiğinde değiştirilebilme hakkının (dil konusunda) Redaksiyon'a ait olmasından ötürü, eleştirilerim söz konusu yazıyı yazana değil, genelde redaksiyona yönelik olarak anlaşılmalıdır.

Nişîman'ın onördüncü sayısını örnek olarak seçtim. Diğer yazılarda da benzer yanlışlıklar olabilir. Bu örnekteki yanlışlıklar, diğer yazılarda da ilgilendirebilir. Amacım, örnek seçtiğim bir yazıda, kimi belirgin yanlışlıkların düzeltilmesine ilişkin görüşlerimi sunmaktır.

Eleştirilerime, "de" bağlacının nasıl yazılması gerektiğinden başlamak istiyorum. Yazım kurallarına göre, "de" bağlacı kendinden önce gelen sözcükten ayrı yazılır. Ancak, kendinden önceki sözcüğün son ünlüsüne göre büyük ünlü uyumuna uyar. Örnek; bugün de, dün de, yarı da, bunu da, onu da, ötekini de vs. De bağlacının "ismin de hali" ile karıştırıldığı da sık sık rastladığımız yanlışlıklardan biridir. İsmi de hali, her zaman bitişik yazılır. Bu fark, daima gözetilmelidir. Söz konusu yazıda, kimi sözcükler şöyle yazılmıştır: yada, dahada, buda, tedbi-

rinide, çözümününde vs. Bu sözcüklerin bu biçimde yazılışı yanlıştır. Yazım kurallarına göre; ya da, daha da, bu da, tedbirini de, çözümünü de biçiminde yazılmaları gerekiyor. Bu sözcüklerde yer alan "de" balaçtır ve ayrı yazılmalıdır.

"Ki" eki ve "ki" sözcüğü:

Yazım kurallarına göre; ek olan "ki" ünlü uyumuna uymaz; ünlüsü kalınlaşmaz ve yuvarlaklaşmaz: akşamki, kişinki, duvardaki, sokaktaki, yaninki...gibi. Ancak, kimi sözcüklerde ince yuvarlak ünlülerden sonra gelen "ki" eki küçük ünlü uyumuna uyar; /i/ ünlüsü yuvarlaklaşır: dünkü, bugünkü, öbürkü...gibi. Bağlaç olan "ki" ise, başlı başına bir sözcüktür; ayrı yazılır: Sen ki, dedin ki, diyorlar ki, o adam ki...gibi. Kimi sözcüklerle "ki" bağlacının birleşip kalıplaştığı durumlar mevcuttur: halbuki, mademki, oysaki, sanki...gibi. Yazıda "ki" bağlacını düzenleyen kural ihlal edilmiştir. Bununla ilgili olarak, yazıda geçen "bellidirki" örneğini verebilirim. Bu sözcükte bulunan "ki" ek değil, bağlaçtır ve "bellidir" sözcüğüyle birleşip kalıplaştığı bir durum da mevcut değildir. Bu nedenle, söz konusu sözcük "bellidir ki" biçiminde yazılmalıdır.

"İle" sözcüğünün yanlış yazıldığına ilişkin bir örnek vermek istiyorum: "dolayısıyla". "İle" sözcüğünün yazılışı üç farklı bağlamda üç ayrı kural düzenler. Ben bunlardan yalnızca örneğimizi ilgilendiren kuralı yazıyorum: "ile" sözcüğü ünlü ile biten sözcüklere ek olarak getirildiği zaman iki ünlünün yan yana gelmesi sonucu; a) başındaki /i/ ünlüsü /y/ ye dönüşür, b) büyük ünlü uyumuna uyar. Bu kurala göre, yazıda geçen "dolayısıyla" sözcüğü yanlış yazılmıştır. Bu sözcük, "dolayısıyla" biçiminde yazılmalıdır.

Kimi sözcükler de yerli yerinde kullanılmamış; yazım benzerliği yüzünden bazı sözcüklerle karıştırılmıştır. Şu alıntıyı buna örnek olarak yazıyorum: "...Körfez savaşımı bugüne kadar başarılı bir yoldan çözümlenemedi." (agy) Buna göre, yukarıdaki tümcede "çözümlemedi" yerine "çözülemedi" sözcüğü yazılmalıydı. İki sözcüğün farklı anlamlar taşıdığını, aşağıda göstermeye çalışacağım.

Çözümlemek: Çözümleme yoluyla bir şeyi incelemek, tahlil etmek, analiz etmek. (TDK)

Çözümlemek: Çözümlemek işine konu olmak. (TDK)

Bu bilgilerin ışığında, yukarıdaki alıntı şöyle anlaşılabilir: Körfez savaşımı bugüne kadar başarılı bir yoldan tahlil edilemedi. Oysa, söz konusu alıntıda dile getirilmek istenen, Körfez savaşının başarılı bir yoldan tahlil edilemediği değil; bu savaşın başarılı bir yoldan çözümlenmediğidir.

Arapça bir sözcük olan "dünya" yalnızca bir tek bağlamda büyük D ile yazılabilir. Türk Dil Kurumu'nun yayınladığı sözlüğe göre, dünya:

- 1) El gün, herkes
- 2) Dış çevre, ortam
- 3) İnançları bir olan ülke veya insanlar topluluğu
- 4) Duygu, düşünce ve hayal alemi
- 5) (Büyük D ile) astronomide üstünde yaşadığımız gök cismi.

Buna göre, "dünya" sözcüğü yazılırken, yalnızca yukarıya aldığımız beşinci anlam söz konusu edildiğinde, büyük D ile yazılır. Oysa, Nişîman' da bu sözcük çoğunlukla büyük D ile yazılmıştır.

"BM'lerin aldığı kararlar ve buna bağlı olarak sürdürülen ekonomik abluka yoğun bir biçimde uygulanmaktadır." (agy). Bu alıntıda BM kısaltmasıyla ilgili bir yanlışlık var, diye düşünüyorum. BM, zaten Birleşmiş Milletler anlamına gelmektedir. Ayrıca, ikinci bir "ler" çoğul ekini kullanmak gereksizdir. "BM'lerin" yerine, "BM'nin" yazılmalıydı.

Hangi dilde yazılıyor ya da konuşuluyorsa, temel erek, o dili tüm kurallarıyla en iyi biçimde kullanmak olmalıdır. Anadilimiz değildir; buna benzer yanlışlıklar olacaktır türünden gerekçeler, söz konusu yanlışlıkların yapılmasını haklı kılmaz, diye düşünüyorum.

Yazı yazmak güzel bir olay. Ancak, özen gerektiriyor. Kimileri, sorunlarımızın bu benzerlikteki titiz tutumlardan kaynaklandığını; kitabi olmanın insanı somut olmaktan alkoymadığını ileri sürerler. Ama, ben tam tersini düşünüyorum. Az kitabı olmamız, sorunlarımızı bilimsel bir tutumla ele almamızın önünde engel oluşturmaktadır. Kitaba daha çok sarmaktan korkmamak gerekiyor.

Yazdıklarımızın, yapıcı eleştiri geleneğinin gelişmesine katkıda bulunması dileğiyle...

YUDUMLANIR DUYGULAR

**Dalda durur sevdada çağla
Kavıslı bir sebat gibi
Yürür çakırak telinde
Çetrefelli bir ahmla
Kokusu yudumlanır çiğdem
tazeliginde
Motif motif demlenir sevgimiz
Eskimiyen defne yaprağında
"Nişîman"la kabaran coşkun
selâmlar...**

M.Can AZBAY

ZEKİ ADSIZ
1948 - 1990

Kürt halkının değerli ewlâdı, TSK Genel sekreteri ZEKİ ADSIZ yoldaşı ölümünün birinci yıl dönümünde saygıyla anıyoruz.

NIŞTÎMAN

BİR ÇOCUK

Elinde lastikten bir oyuncak
Bir çocuk oynuyordu usulcak
Nicesi gibi umutsuz, kaygısız
Gözleri ışı ışı, üstü sergisiz
Bir elinde bir parça ekmek
Diğerinde lastikten bir bebek
Bir o ısırды, bir de bebek
Uçuştı birden sesle
Gümbürdedi gök, sallandı yer
Korktu çocuk, düştü bebek
Halepçe'de bir çocuk, gözleri açık
Ben Hiroşima, ne de Nagazaki'de
1989 Dünya Çocuk Yılı'nda
Umutlarım kaldı, gözlerim açık
Duymadan, bilmeden beni kimse
Yok sayıldım gizlice
Ben Şeria, ne Hiroşima
Yalnızca Halepçe'de bin çocuk
Gözleri açık...

Emine BİLGİN/ANKARA

İNFAZ YASASI ÇÖZÜM DEĞİLDİR

12 Eylül 1980 sonrası politik nedenlerle ülkeyi terketmek zorunda kalan binlerce politik mülteci açısından, çıkartılan infaz yasası herhangi bir çözümlenmemektedir.

Verilen yada verilecek olan ceza sürelerinin bir kısmının yatılmasını zorunlu kılan bazı yasa maddeleri yurt dışındaki

bir çok politik mültecinin yurda dönmesinin önünde önemli bir

engeldir. Bugün hakkında çeşitli maddelerden koğuşurma açılmış yada hüküm verilmiş bir politik mülteci yurda döndüğünde yıllarca hapiste yatma riski ile karşı karşıya kalmaktadır.

141 ve 142. maddelerin kaldırılması ile bu sorunun çözüldüğünü söylemek yanıltıcıdır. Çünkü yurt dışında bulunan mültecilerin büyük bir çoğunluğu sadece 141 ve 142. maddelerinden değil ayrıca 146, 125, 168. ("Devlete karşı işlenen suçlar" ve "bölücülük

suçları" ve benzeri maddelerden haklarında dava açılmış yada açılacak kişilerden oluşmaktadır. Bu gerçeklik yasadaki değişikliklerle ilgili tartışmalarda tamamen göz ardı edilmektedir.

İnfaz yasası içinde taşıdığı eşitsizliklerden ötürü bir çok sol görüşlü hükümlünün içeride kalmasına neden olmuş ve bu yüzdende kamuoyunda haklı olarak yoğun eleştiriye uğramıştır. Dolayısıyla bu "eşitsizliğin giderilmesi" ve bunun sonucu olarak içeride kalanlarında tahliye edilmesiyle sorunun çözümlenmiş olacağı biçiminde bir kanı kamuoyuna hakim olmuş durumdadır.

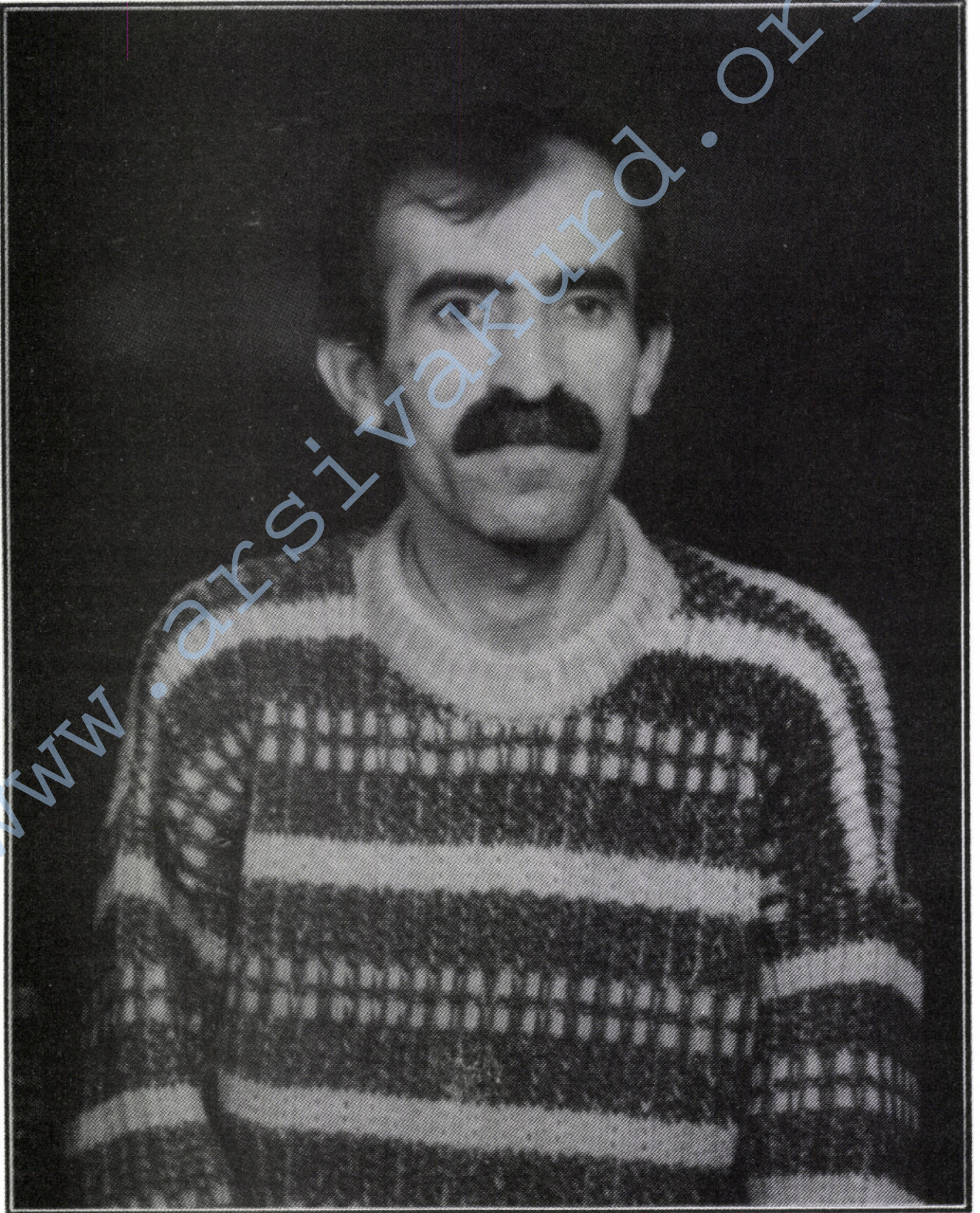
Oysa tek başına "eşitsizliğin giderilmesi" sorunu çözmektedir. Yasa, cezaları tüm sonuçlarıyla ortadan kaldırmadığı için tahliye olan binlerce hükümlü toplum içinde suçlu damgası ile dolaşmaya, binlerce politik mülteci ise yurtdışında ömür boyu sürgün hayatı yaşamaya devam edecektir.

Çıkartılan infaz yasasının amacı yetkililer tarafından "toplumsal barışı sağlamak", "12 Eylül döneminin yaralarını sarmak" olarak edilmektedir. Oysa, yasa bu haliyle böyle bir amaca hizmet etmekten çok uzaktır.

Eğer gerçekten "toplumsal bir barışa hizmet etmek", "12 Eylül döneminin yaraları sarılmak" isteniyorsa, infaz yasası cezaları tüm sonuçlarıyla ortadan kaldıracak bir GENEL AF yasasına dönüştürülmelidir.

Bizler, yurtdışındaki mülteciler olarak tüm siyasal partileri, demokratik kurum ve kuruluşları bu konuda çaba sarfetmeye çağırıyoruz.

**AVRUPA'DA YAŞAYAN BİR
GRUP KÜRT VE TÜRK
POLİTİK MÜLTECİ**

MEHMET ALTAN

1960

-

26.03.1991